

Public Document Pack

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Bridgend County Borough Council

Swyddfeydd Dinesig, Stryd yr Angel, Pen-y-bont, CF31 4WB / Civic Offices, Angel Street, Bridgend, CF31 4WB

*Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg.
Rhowch wybod i ni os mai Cymraeg yw eich
dewis iaith.*

*We welcome correspondence in Welsh. Please
let us know if your language choice is Welsh.*

Annwyl Cyngorydd,

PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL

Cynhelir Cyfarfod Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol o bell trwy Dimau Microsoft ar **Dydd Mercher, 9 Mehefin 2021** am **09:30**.

AGENDA

1. Ethol Cadeirydd 3 - 6
2. Ymddiheuriadau am absenoldeb
Derbyn ymddiheuriadau am absenoldeb gan Aelodau.
3. Datganiadau o fuddiant
Derbyn datganiadau o ddiddordeb personol a rhagfarnol (os o gwbl) gan Aelodau / Swyddogion yn unol â darpariaethau'r Cod Ymddygiad Aelodau a fabwysiadwyd gan y Cyngor o 1 Medi 2008.
4. Cymeradwyaeth Cofnodion 7 - 48
I dderbyn am gymeradwyaeth y Cofnodion cyfarfod y 20/01/21, 21/01/21 a 25/01/21
5. Argymhellion Panel Adferiad Trawsbleidiol ac Ymateb Cynnydd y Cabinet 49 - 66
Gwahoddwyr:
Cyngorydd Huw David – Arweinydd
Mark Shephard - Prif Weithredwr
6. Adroddiad Enwebu Hyrwyddwr Rhianta Corfforaethol 67 - 70
7. Enwebiad i Banel Craffu y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus 71 - 74
8. Diweddariad Rhaglen Gwaith 75 - 82
9. Materion Brys

Ffôn/Tel: 01656 643643

Negeseuon SMS/ SMS Messaging: 07581 157014

Facs/Fax: 01656 668126

Twitter@bridgendCBC

Ebost/Email: talktous@bridgend.gov.uk

Gwefan/Website: www.bridgend.gov.uk

Cyfnwidi testun: Rhowch 18001 o flaen unrhyw un o'n rhifau ffon ar gyfer y gwasanaeth trosglwyddo testun

Text relay: Put 18001 before any of our phone numbers for the text relay service

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg. Rhowch wybod i ni os yw eich dewis iaith yw'r Gymraeg

We welcome correspondence in Welsh. Please let us know if your language choice is Welsh

I ystyried unrhyw eitemau o fusnes y, oherwydd amgylchiadau arbennig y cadeirydd o'r farn y dylid eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol â Rhan 4 (pharagraff 4) o'r Rheolau Trefn y Cyngor yn y Cyfansoddiad.

Nodyn: Sylwch: Yn sgil yr angen i gadw pellter cymdeithasol, ni fydd y cyfarfod hwn yn cael ei gynnal yn ei leoliad arferol. Yn hytrach, bydd hwn yn gyfarfod rhithwir a bydd Aelodau a Swyddogion yn mynychu o bell. Bydd y cyfarfod yn cael ei recordio i'w ddarlledu ar wefan y Cyngor cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl y cyfarfod. Os oes gennych unrhyw gwestiwn am hyn, cysylltwch â cabinet_committee@bridgend.gov.uk neu ffoniwch 01656 643147 / 643148.

Yn ddiffuant

K Watson

Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddio

Dosbarthiad:

Cynghowrwyr

JPD Blundell

J Gebbie

DG Howells

M Jones

Cynghorwyr

RL Penhale-Thomas

KL Rowlands

RMI Shaw

JC Spanswick

Cynghorwyr

T Thomas

MC Voisey

A Williams

AJ Williams

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO CORPORATE OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE

9 JUNE 2021

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

ELECTION OF CHAIR

1. Purpose of report

- 1.1 The purpose of this report is to receive nominations for the role of Chair of the Corporate Overview and Scrutiny Committee.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

- 2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:
1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
 2. **Helping people and communities to be more health and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
 3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 As part of the centralised Overview and Scrutiny structure it has been determined that the membership of the Corporate Overview and Scrutiny Committee would consist of the Chairs of each Subject Overview and Scrutiny Committee and nine other Members that reflect the political balance of the Authority.
- 3.2 The Local Government (Wales) Measure 2011 established procedures whereby Overview and Scrutiny Committee Chairs are nominated and appointed. The Measure requires that as a minimum, the Chairpersons of these Committees be appointed based on the size and political balance of each of the groups that make up the Council. At the Annual Meeting of Council on 19 May 2021, Cllr K Rowlands, Cllr A Williams and Cllr J Blundell were appointed as the three Subject Overview and Scrutiny Committee Chairpersons. The Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee is unallocated and therefore, in accordance with Measure, is to be appointed by the members of the Committee from one of the

Chairpersons of the Subject Overview and Scrutiny Committees, but it cannot be the Chairperson representing the Executive Group.

4. Current situation/proposal

- 4.1 The Committee is requested to receive nominations and appoint a Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee in accordance with the provisions set out at paragraph 3.2 of this report.
- 4.2 As set out in the Constitution, should the appointed Chair of the Corporate Overview and Scrutiny Committee be unable to attend a meeting, it is for the Committee to appoint a Chair at the meeting in accordance with the political balance rules.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Overview and Scrutiny Committees relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Council's Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend. Any changes to the structure of the Scrutiny Committees and the procedures relating to them would require the Bridgend County Borough Council constitution to be updated.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long Term - The Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee will assist in the long term planning of the business of the Council
- Prevention – The Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee will be preventative in nature and ensure that appropriate policies and procedures are in place
- Integration – This report supports all the well-being objectives

- Collaboration - The Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee will support partnership working with other organisations both locally and regionally
- Involvement – The Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee will promote the full involvement of external stakeholders, service users, expert witnesses and partners in scrutiny activity

8. Financial implications

8.1 There are no financial implications arising from this report.

9. Recommendation

9.1 The Committee is requested to receive nominations and appoint a Chairperson of the Corporate Overview and Scrutiny Committee in accordance with the provisions set out in paragraph 3.2 of this report.

Kelly Watson
Chief Officer – Legal, HR & Regulatory Services
3 June 2021

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Services Officer - Scrutiny

Tracy Watson
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None

This page is intentionally left blank

Agenda Item 4

PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL - DYDD MERCHER, 20 IONAWR 2021

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL A GYNHALIWDYD YN O BELL TRWY SKYPE FOR BUSINESS DYDD MERCHER, 20 IONAWR 2021, AM 10:00

Presennol

Y Cynghorydd – Cadeirydd

TH Beedle	JPD Blundell	MC Clarke	N Clarke
RJ Collins	P Davies	PA Davies	DK Edwards
J Gebbie	T Giffard	CA Green	DG Howells
A Hussain	M Jones	MJ Kearn	DRW Lewis
JE Lewis	RL Penhale-Thomas	AA Pucella	KL Rowlands
RMI Shaw	JC Spanswick	RME Stirman	MC Voisey
LM Walters	KJ Watts	A Williams	AJ Williams
JE Williams			

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

SE Baldwin, B Sedgebeer, E Venables a/ac CA Webster

Cynrychiolwyr Cofrestredig

Rev Canon Edward Evans
L Morris

Yr Eglwys yng Nghymru
Sector Ysgolion Uwchradd

Swyddogion:

Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Craffu
Andrew Rees	Rheolwr Gwasanaethau Democraidd
Tracy Watson	Swyddog Cymorth Craffu

Gwahoddedigion:

Victoria Adams	Rheolwr Cyllid Dros Dro - Rheoli Cyllideb: Cymunedau, Addysg a Chefnogaeth i Deuluoedd
Cynghorydd Nicole Burnett	Aelod Cabinet - Gwasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar
Hannah Castle	Prif Athro, Ysgol Gyfun Cynffig
Neil Clode	Prif Athro, Ysgol Gynradd Llangewydd
Cynghorydd Huw David	Arweinydd
Lindsay Harvey	Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd
Gill Lewis	Pennaeth Cyllid a Swyddog 151 Dros Dro
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Cynghorydd Dhanisha Patel	Aelod Cabinet - Lles a Chenedlaethau Dyfodol
Zak Shell	Pennaeth Gwasanaethau Cymdogaeth
Mark Shephard	Prif Weithredwr
Cynghorydd Charles Smith	Aelod Cabinet - Addysg ac Adfywio
Cynghorydd Hywel Williams	Dirprwy Arweinydd
Cynghorydd Richard Young	Aelod Cabinet – Cymunedau

198. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD:

1. Y dylid ethol y Cynghorydd T Giffard yn Gadeirydd Cyfarfod Cyfunol yr holl Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu hyd at ddiwedd Eitem 4 mewn perthynas ag Addysg a Chymorth i Deuluoedd.

2. Y dylid ethol y Cynghorydd JPD Blundell yn Gadeirydd Cyfarfod Cyfunol yr holl Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu er mwyn ystyried Eitem 4, mewn perthynas â Chymunedau.

199. DATGANIADAU O FUDDIANT

Esboniodd y Cadeirydd wrth yr Aelodau y cydnabuwyd y byddai llawer ohonynt yn llywodraethwyr AALI ac felly nid oedd yn ofynnol datgan buddiant, fodd bynnag, pe bai gan unrhyw Aelodau unrhyw ddatganiadau megis fel Llywodraethwr Cymunedol, rhaid iddynt ddatgan y buddiannau hynny.

Datganodd y Cynghorydd JP Blundell ddiddordeb personol yn eitem 4 ar yr agenda oherwydd ei fod yn Llywodraethwr Cymunedol yn Ysgol Fabanod Cefn Glas.

Datganodd y Parchg Canon E Evans, Cynrychiolydd Cofrestredig, yr Eglwys yng Nghymru, fuddiant personol yn eitem 4 ar yr agenda am ei fod yn Llywodraethwr Cymunedol Ysgol Gyfun Bryntirion

Datganodd L Morris, Cynrychiolydd Cofrestredig, Sector Ysgolion Uwchradd ddiddordeb personol yn eitem 4 ar yr agenda am ei bod yn Rhiant-Llywodraethwr yn Ysgol Gyfun Maesteg.

Datganodd y Cynghorydd J Gebbie fuddiant personol yn eitem 4 ar yr agenda gan ei bod yn Gadeirydd Mynydd Cynffig.

Datganodd y Cynghorydd T Beedle fuddiant personol yn eitem 4 ar yr agenda gan ei fod yn Gadeirydd Cymdeithas Llywodraethwyr Pen-y-bont ar Ogwr.

200. STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2021-22 I 2024-25

Addysg a Chymorth i Deuluoedd

Cyflwynodd y Prif Swyddog Dros Dro - Cyllid, Perfformiad a Newid adroddiad, a'i bwrpas oedd cyflwyno'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig drafft 2021-22 i 2024-25 i'r Pwyllgor, oedd yn nodi blaenoriaethau gwariant y Cyngor, amcanion buddsoddi allweddol a meysydd y gyllideb sydd wedi'u targedu ar gyfer arbedion angenrheidiol. Roedd y strategaeth yn cynnwys rhagolwg ariannol ar gyfer 2021-2025 a chyllideb referniw ddrafft fanwl ar gyfer 2021-22.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro ac esboniodd mai hon oedd y sesiwn ar y Gyfarwyddiaeth Addysg a Chymorth i Deuluoedd, gyda'r un Cymunedau i ddilyn.

Dywedodd Aelod ei bod wedi clywed y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro yn siarad droeon ac wedi herio'r defnydd o'r gair 'arbedion', gan ddweud nad oedd yr Awdurdod Lleol yn arbed dim, ond yn ceisio gwneud toriadau i wasanaethau am nad oedd ganddo'r gyllideb o ganlyniad.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 39, ESF5 a chyfeiriad at blant ag anhwylder ar y sbectrwm awtistig a gofynnodd a oedd y pandemig yn cael unrhyw effaith andwyol ar blant awtistig. Beth fu'r profiad a pha mor wael, neu beidio, yr effeithiwyd ar y plant hyn.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn falch bod Pen-y-bont ar Ogwr wedi sefydlu nifer o leoliadau i gefnogi anghenion dysgwyr ag ASD, mewn lleoliadau Cyfrwng Cymraeg a Saesneg. Roedd yn deg dweud bod y 10 mis diwethaf wedi bod yn heriol iawn i bob math o ddysgwyr. Canmolodd ysgolion am yr

ymdrechion aruthrol a roddwyd ar waith i sicrhau nad effeithiwyd ar blant a thynnodd sylw at ei brofiad personol o ymweld ag ysgolion ac arsylwi dysgwyr oedd yn hapus ac wedi ymgartrefu yn y lleoliadau hynny.

O ran cymorth ychwanegol gan yr awdurdod lleol, cymerodd hyn wahanol lwybrau gan gynnwys cymorth ychwanegol mewn ystafelloedd dosbarth, mewn ysgolion â chanolfannau adnoddau dysgu, cymorth ychwanegol gan staff cymorth dysgu a hefyd staff yn yr ysgol ac mewn lleoliadau pwrpasol yn amgylchedd arbenigol yr ysgol, gan roi cymorth i deuluoedd yn ogystal pan nad oedd dysgwyr ar y safle. O'r adborth a gafwyd, roedd hyn wedi bod yn llwyddiannus. Roedd yn anochel wedi effeithio ar ddysgwyr, ond o ymdrechion staff ysgol a staff cynhwysiant yn arbennig, nod yr awdurdod lleol oedd lliniaru unrhyw risg i les dysgwyr.

Dechreuodd yr Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio drwy ddiolch i staff perthnasol, gan nodi bod pob person awtistig yn wahanol. Yr hyn a rannwyd gan lawer o bobl awtistig oedd nad oedd croeso i newid ac y gallai newidiadau o ran amserlennu beri gofid. Nododd ymroddiad staff arbenigol mewn ysgolion a lleoliadau arbennig mewn ysgolion prif ffrwd a oedd wedi cael eu cydnabod gan Estyn, a oedd yn gefnogol iawn i ddull Tîm Pen-y-bont ar Ogwr.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 39, ESF6. Nododd y ffigur o £903k ar gyfer 2021-22 a swm cylchol o £1.1 miliwn yn y dyfodol a gofynnodd sut yr oedd y ffigur wedi'i gyfrifo ac a oedd yn ganran o'r gyllideb, sut y cafodd ei rannu ar draws Addysg, ble aeth yn gyfan gwbl ac ai ar gyfer ysgolion yn unig ydoedd. O ran effaith y Cynllun Datblygu, roedd hyn yn golygu tai ychwanegol, gan ddod â'r dreth gyngor ychwanegol i mewn. Sut y cyfrifwyd hyn ac a fyddai'n cael ei ddefnyddio ar draws gwahanol feysydd gwasanaeth mewn Addysg.

Eglurodd y Dirprwy Bennaeth Cyllid Dros Dro fod nifer y disgyblion o bob ysgol wedi'u casglu ar sawl pwynt yn ystod y flwyddyn ariannol, yn ogystal â chasglu rhagfynegiadau o niferoedd amcangyfrifedig disgyblion ar gyfer y blynyddoedd i ddod. Edrychodd yr awdurdod lleol ar flaengynllunio, o ran sut y byddai'n effeithio ar niferoedd disgyblion gan gynnwys niferoedd ysgolion cynradd ac uwchradd. Felly, newidiodd ar hyd y blynyddoedd gyda'r ffigurau hynny wedi'u diweddarau. Roedd hefyd yn seiliedig ar yr uned a bwysolwyd ar sail oedran y disgybl, a ddefnyddiwyd i ariannu ysgolion, felly roedd yn gyfuniad o'r niferoedd a'r grŵp oedran ariannu, gan nodi ei fod yn ymwneud â chyllidebau dirprwyedig ysgolion ac os bu cynnydd sylweddol efallai y byddai effaith ar wasanaethau cymorth a ddarperir i ysgolion. O ran y CDLI, ni chafodd yr awdurdod lleol yr arian yn y setliad tan ychydig flynyddoedd ar ôl i'r niferoedd disgyblion hynny fynd i'r ysgol a chael eu cofrestru ac wedi eu rhoi ar ffurflenni data'r cyfrifiad ysgolion blynyddol ar lefel Disgyblion (CYBLD). Cadarnhaodd ei fod yn mynd yn uniongyrchol i ysgolion.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 39, ESF7 mewn perthynas â'r pwysau untro o £1.2 miliwn, tra bod yr adolygiad o gludiant o'r cartref i'r ysgol yn cael ei gynnal. Roedd yn bryderus o'i weld fel pwysau untro a gofynnodd am y wybodaeth ddiweddaraf am yr adolygiad a sut y byddai'r arian yn cael ei wario, gan nodi bod hyn wedi bod ar yr agenda ers blynyddoedd.

Atgoffodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yr Aelodau fod y penderfyniad am gludiant o'r cartref i'r ysgol wedi'i ohirio tan ddiwedd mis Mawrth 2021, tra bod Llywodraeth Cymru yn cynnal adolygiad o deithio gan ddysgwyr. Esboniodd, fodd bynnag, fod cryn dipyn o waith yn ymwneud â rheoli contractau ar hyn o bryd, i leihau costau gyda'r awdurdod lleol yn ail-dendro dros 240 o gontractau tra hefyd yn edrych ar y parth ehangach o amgylch defnyddio asedau'r cyngor i helpu ysgolion.

Dyweddodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro fod hyn wedi bod yn bryder sylweddol ers nifer o flynyddoedd ac fe'i codwyd yn gyson yn adroddiad monitro'r gyllideb. Nododd yr ymgynghoriad a adroddwyd yn ôl i'r Cabinet a'r penderfyniad i ohirio hyn hyd nes yr adolygiad gan LIC. Dyna pam yr oedd hyn wedi'i roi i mewn fel pwysau untro nes i'r Cabinet allu ei adolygu eto.

Cyfeiriodd Aelod hefyd at dudalen 39, ESF7 a chododd bryder eto, rhywbeth a wnaeth bob blwyddyn, am blant yn derbyn cludiant am nad oedd llwybr diogel i'r ysgol, yn enwedig ardaloedd lle'r oedd plant yn cael bws am nad oedd ganddynt ran fach o balmant, er enghraifft.

Sicrhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yr Aelodau fod llwybrau diogel i'r ysgol yn rhywbeth yr edrychir arno yn y Gyfarwyddiaeth ac yn ehangach ar draws y sefydliad. Yn ogystal, roedd yr awdurdod lleol yn ystyried nad oedd dysgwyr yn mynd i'w dewis cyntaf o ysgol ac yn gorfod cael eu trosglwyddo i ysgolion eraill drwy gludiant i'r ysgol, gan roi pwysau ychwanegol ar y gyllideb honno. Fodd bynnag, nododd adolygiad a gynhaliwyd dros y flwyddyn ddiwethaf fod y niferoedd nad oeddent yn cyrraedd eu dewis cyntaf yn isel iawn, llai nag 1%. Nododd y pwysau penodol ar Coity o ran derbyn disgyblion ac roedd yn gobeithio mynd i'r afael â hyn drwy gynigion Band B. Roedd llwybrau diogel i'r ysgol yn cael eu hystyried ac roedd yn cyrraedd o fewn y meddylfryd o ran teithio'n ymwneud ag addysg.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 39, ESF6 ac esboniodd mai ei ddealltwriaeth ef oedd mai ychydig iawn o hyblygrwydd oedd gan bolisi Llywodraeth Cymru o ran niferoedd disgyblion pan adeiladwyd ysgolion newydd. Pa sgysiau oedd yn cael eu cael rhwng awdurdodau lleol a LIC i ganiatáu hyblygrwydd yn y dyfodol a sicrhau bod ysgolion yn dal yn addas i'r diben erbyn i'r drysau agor?

Cydnabu'r Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd fod yr awdurdod lleol wedi'i rwymo gan bolisi Llywodraeth Cymru yn dilyn y cod a'r canllawiau statudol. Roedd yr awdurdod lleol yn lwcus i gael tîm moderneiddio ysgolion aeddfed a oedd yn arbenigo mewn delio â'r polisi a chyflawni. Un o'r materion a nodwyd yn sicr gan Aelodau oedd gwneud yr ysgolion yn ddigon mawr, felly roeddent yn ymdopi â galw ychwanegol a natur ddarfodol teuluoedd yn symud. Yn ogystal â chyfathrebu â swyddogion Llywodraeth Cymru, fe'i trafodwyd gyda Chymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru ac roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn hapus i godi hyn eto gyda LIC a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf.

Eglurodd yr Aelod Cabinet Dros Addysg ac Adfywio nad ysgolion newydd yn unig na chaniatawyd iddynt weithredu gyda capasiti dros ben, ond hefyd ysgolion presennol. Hoffai weld capasiti dros ben i ymdopi â phobl a symudodd ysgolion yn ystod y tymor ond nid oedd Llywodraeth Cymru yn caniatáu'r hyblygrwydd hwnnw ar hyn o bryd.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 41, ESF1 a 2 a gofynnodd a ellid cyflawni'r arbedion yn realistig. Gofynnodd am sicrwydd mewn perthynas ag iechyd a diogelwch ar gludiant i'r ysgol a'r angen i fod 100% yn siŵr ei fod wedi'i liniaru, gan fod hyn yn peri pryder iddo.

Cytunodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd fod iechyd a diogelwch yn brif flaenoriaeth o fewn y Gyfarwyddiaeth ac ar draws y sefydliad. Nododd fod y ddau beth hynny'n goch ar hyn o bryd a'u bod oherwydd nad oedd y Cabinet wedi bwrw ymlaen â'r naill na'r llall, fel y trafodwyd yn flaenorol. Gofynnwyd iddo dros yr ychydig fisoedd nesaf, i ystyried a ellid rhoi mesurau lliniaru ar waith. Os na ellid rhoi digon o fesurau lliniaru ar waith yna ni fyddai'r arbedion hynny'n mynd rhagddynt oherwydd iechyd a diogelwch oedd y brif flaenoriaeth.

Mynegodd Aelod bryder bod yr eitem hon wedi bod ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig am y 3 blynedd diwethaf a chodwyd yr un pryderon bob blwyddyn. Gofynnodd

pam nad oedd yr adolygiad wedi'i wneud o'r blaen a pham y credid y byddai'n cael ei gyflawni eleni?

Sicrhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yr Aelodau. Yn gyntaf, roedd adolygiad wedi'i gynnal. Byddai'r ychydig fisoedd nesaf yn edrych ar yr hyn a oedd wedi dod allan o'r adolygiad a sut y gellid rhoi rhai argymhellion ar waith. Yn amlwg, un o'r pethau yr oedd yr Awdurdod Lleol yn ceisio'i wneud oedd sicrhau, bod y rheini'n ddiogel i ddysgwyr deithio arnynt gan ddweud y byddai Aelodau'n disgwyl sicrwydd o hynny a chadarnhaodd ei ymrwymiad llawn, ond mae'n amlwg bod ffyrdd eraill o wneud pethau a oedd yr un mor ddiogel. Roedd yr awdurdod lleol yn ceisio edrych ar wahanol ffyrdd o wneud pethau i ddarparu'r un lefel o iechyd a diogelwch i deithwyr tra hefyd yn sicrhau bod y rhain yn cael eu gwneud o fewn cwmpas y gyllideb.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 41, ESF 3 gan nodi bod EFS 2, 3, 4 a 6 yn cyfeirio at grwpiau o blant sy'n agored i niwed ac yn teimlo na fyddai'n gyfartal ac yn deg. Teimlai y dylid bod wedi cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar gyfer pob argymhelliad fel y gellid deall y'r effaith. Gofynnodd hefyd ble roedd yr asesiad hawliau plant.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd fod pob maes a nodwyd yn yr adroddiad yn heriol a'i fod yn anelu at newid arfer er mwyn lliniaru unrhyw risg i ddarpariaeth rheng flaen, lle bynnag y bo modd. Roedd hyn yn cynnwys newid arfer, newid rheolaeth, a'r prosesau o ran cefnogi dysgwyr, felly roedd ffocws clir iawn ar beidio ag effeithio ar ddysgwyr a oedd yn elwa o wasanaethau rheng flaen. Dyna'r egwyddor arweiniol a fabwysiadwyd, yn sicr o fewn addysg a chyfarwyddiaethau eraill, ond unwaith eto yr oedd yn anodd. O ran asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, byddai'r rhain yn cael eu cynnal lle bo angen a byddai'r Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn hapus i siarad drwy'r rheini gydag Aelodau maes o law.

Dywedodd yr Aelod ei bod yn pryderu'n fawr am leihau gwasanaethau i'r rhai mwyaf agored i niwed yn y gymuned. O ran cynaliadwyedd, pwy oedd yn mynd i ysgwyddo'r cyfrifoldebau mewn strwythur rheoli sydd eisoes o dan bwysau. Roedd yn cydnabod y pwysau yr oedd staff oddi tano ar hyn o bryd ac nid oedd yn credu bod siarad am doriadau pellach i'w gwasanaethau yn helpu.

Adleisiodd Aelod bryderon yr Aelod am y materion ac iddo ef yr ateb amlwg oedd SCH1. Pe gofynnid i ysgolion ddarparu arbediad effeithlonrwydd o 1%, oni ddylai'r arbediad hwnnw fynd i wasanaethau canolog, fel bod gwasanaethau canolog yno i gefnogi'r ysgolion?

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn sicr yn deall y cwestiwn ond yr her oedd bod pawb yn gwasanaethu'r un ecosystem. Roedd ysgolion yn wynebu penderfyniadau anodd bob dydd ynglŷn â'u cyllideb, ac yn sicr roedd yr awdurdod lleol a'r gwasanaethau cymorth canolog yn wynebu'r un heriau. Gweithiodd yr awdurdod lleol yn agos gyda fforwm y Gyllideb Ysgolion i sicrhau nad oedd unrhyw newidiadau yn y gyllideb yn cael effaith andwyol ar bobl ifanc beth bynnag ond roedd yn anodd o safbwynt gwasanaethau canolog. Roedd Pen-y-bont ar Ogwr yn cynnal gwasanaeth canolog darbodus iawn er bod y swm o arian a wariwyd yn ganolog, fesul dysgwr, yn is na chyfartaledd Cymru. Roedd y penderfyniad wedi'i wneud dros flynyddoedd lawer i flaenoriaethu cyllidebau ysgolion a'u diogelu ac yn sicr dros yr ychydig flynyddoedd nesaf roedd yn mynd i fod yn ffordd anodd i ysgolion ac i awdurdodau lleol barhau i ddarparu gwasanaethau.

Dywedodd yr Aelod ei fod yn ymwybodol iawn o'r tîm darbodus ond roedd yn ymddangos yn dipyn o anathema, i dynnu gwasanaethau o'r pwynt hwnnw a disgwyl i 56 o ysgolion unigol wedyn geisio cymryd y slac pan oeddent o dan bwysau, hefyd. Beth

oedd pwrpas yr effeithlonrwydd arbed 1% os nad oedd am geisio darparu gwasanaethau mwy canolog i weithredu'n fwy effeithiol i gefnogi ysgolion. A allai'r Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd esbonio i ble y byddai'r £1miliwn y flwyddyn yn mynd, oni bai am ysgolion.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn ymwneud ag edrych ar sefyllfa gyffredinol y gyllideb ar draws y cyngor fel ei fod yn addas i'r diben. Roedd meysydd yn y Gyfarwyddiaeth Addysg a Chymorth i Deuluoedd a Chymunedau lle roedd angen dull un cyngor. Roedd yn ymwybodol o fod yn un o nifer o Gyfarwyddiaethau a oedd yn ceisio cefnogi plant a phobl ifanc yr oedd angen iddynt sicrhau bod y gyllideb yn un gytbwys yn y pen draw. Cyfrifoldeb corfforaethol oedd hynny, ond fel Cyfarwyddwr roedd angen iddo sicrhau bod y gwasanaeth a ddarperir o fewn ei Gyfarwyddiaeth yn effeithiol hefyd.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 41, ESF2 a gofynnodd am ffigur ar nifer y gwasanaethau na fyddai â hebryngwr arnynt. Mewn perthynas ag EFS7, teimlai'r Aelod y dylid adolygu hyn yng ngoleuni popeth a ddigwyddodd yn 2020, ac wrth symud ymlaen i 2021. Hoffai feddwl bod hwn yn arbediad, neu'n doriad a oedd yn cael ei ailystyried yng ngoleuni'r hyn a oedd yn debygol o fod yn effaith wirioneddol sylweddol ar ddisgyblion wrth symud ymlaen.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd mewn perthynas ag EFS2 nad oedd ganddo wybodaeth wrth law mewn perthynas â nifer wirioneddol y llwybrau a'r contractau, ond ei fod yn fwy na pharod i ofyn am hynny gan y tîm cludiant i'r ysgol.

O ran ESF7 nododd fod dau fater. Yn gyntaf oll, cafodd y pandemig effaith amlwg ar bobl ifanc a staff, a oedd wedi bod yn heriol. Yn ogystal, cam datblygu a gweithredu'r bil ADY a'r tribiwnlys addysg newydd, er mwyn penderfynu pa staff cynhwysiant yn union oedd eu hangen, yn y fan a'r lle, i'w gyflawni. Yr un tîm fyddai hwn, ond byddai hefyd yn gweithio gyda phartneriaid ar draws rhanbarth Cwm Taf Morgannwg ac ar draws CSC, i sicrhau bod pob un yn cael ei gefnogi o safbwynt cydnerthedd busnes. Ni ddatblygwyd y cynigion hynny'n llawn a byddent yn golygu rhywfaint o risg o ran cyflawni pe baent yn mynd rhagddynt.

Cododd Aelod bryder hefyd mewn perthynas â thudalen 41, ESF2 y cynnig i gael gwared ar hebryngwyr cludiant i'r ysgol, gan nodi er y dywedwyd nad oedd gan yr awdurdod lleol rwymedigaeth statudol, bod ganddo rwymedigaeth i gadw'r plant hynny'n ddiogel tra'u bod yn mynd i'r ysgol ac yn dychwelyd adref.

Diolchodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd i'r Aelod a nododd ei bod wedi cyfrannu'n arbenigol at y ddadl hon dros y flwyddyn neu ddwy ddiwethaf. Cadarnhaodd nad oedd gofyniad statudol ynglŷn â hyn, ond yn y pen draw roedd iechyd a diogelwch yn faes allweddol a oedd yn peri pryder, ac felly'r rheswm pam y cafodd ei nodi fel risg cyflenwi pe bai'n mynd yn ei flaen. Roedd dau fater, un bod diogelwch y dysgwr yn hollbwysig ac yn ail yr hyn y byddai angen i'r awdurdod lleol ei wneud yw sicrhau ei fod yn dilyn polisi a chanllawiau Llywodraeth Cymru ar hyn yn llawn wrth symud ymlaen.

Dywedodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro ei bod yn gwerthfawrogi bod pawb yn gofyn cwestiynau am addysg ac ysgolion ond bod y gyllideb yn ehangach na dim ond addysg. Os oedd craffu ar ddiwedd addysg yn bwriadu dweud, dylid dileu'r rhain, yna roedd angen i'r Aelodau ddod i'r sesiwn nesaf gyda ble roeddent yn mynd i'w rhoi yn ôl. Er enghraifft, a fyddai rhai o'r arbedion amhoblogaidd yn cael eu trosglwyddo i Gymunedau neu Wasanaethau Cymdeithasol a Lles, oherwydd bu'n rhaid

i'r gyllideb gydbwyso, felly beth oedd y dewisiadau amgen i'r hyn a oedd yn cael ei awgrymu.

Roedd Aelod yn derbyn ac yn deall yn llawn yr hyn yr oedd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro yn ei ddweud ond roedd yn anghytuno'n llwyr â'r gair 'amhoblogaidd' wrth edrych ar EFS2 a diogelwch gyrwyr. Nid oedd yn amhoblogaidd, yr oedd yn anniogel.

Gofynnodd Aelod a oedd yn bosibl, lle'r oedd arbedion dangosol posibl ar gyfer 2022-23 wedi'u clustnodi, y gellid eu cyflwyno fel dewisiadau amgen i rai o'r penderfyniadau ar gyfer 2021-22 ac a fyddai hynny'n effeithio ar gydbwysedd rhwng y gyllideb.

Nododd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro fod hyn yn bosibl ond ei fod yn dibynnu gan fod angen ymgynghori neu gaffael ar rai arbedion, felly os oedd modd eu cyflawni o 1 Ebrill, yna gellid eu cyflwyno.

Eglurodd Aelod, mewn perthynas â disgyblion sy'n agored i niwed a chael gwared ar eu cludiant a'u cymorth o'r cartref i'r ysgol, y darparwyd hyn ar eu cyfer, gan fod gan unrhyw blentyn â phroblemau symudedd yr oedd angen cymorth ychwanegol arnynt, hyn fel rhan o symud o gwmpas. Os efallai bod ganddynt gar wedi'i ddarparu neu aelod o staff a oedd yno i gefnogi'r plentyn hwnnw a'i fod yn gyfrifol am gludo'r plentyn, felly nid oedd yr Aelod yn deall pam yr oedd y Cyngor yn darparu gwasanaeth a oedd eisoes yn cael yr arian i ddarparu ar ei gyfer ei hun yn y bôn.

Eglurodd y Gyfarwyddiaeth Gorfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd fod hyn yn gywir a bod y rhain yn ddau fater ar wahân. Ei ddealltwriaeth ef oedd bod cymorth yn cael ei roi i deuluoedd lle'r oedd problemau symudedd. O ran dysgwyr yn benodol, dim ond pe bai wedi'i nodi'n glir yn natganiad AAA y dysgwyr neu cyn bo hir yn ei gynllun datblygu unigol y byddai dysgwr yn derbyn lle a ddarperir gan awdurdod lleol. Os na chafodd ei nodi, nid oedd gofyniad statudol i'r awdurdod lleol ddarparu hynny.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 41, EFS4 mewn perthynas â dysgwyr Sipsiwn a Theithwyr a gofynnodd gyda'r strwythur newydd yn cael ei gynnig pa mor bryderus oedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chefnogaeth i Deuluoedd ynghylch plant yn llithro trwy'r rhwyd a pheidio â derbyn yr addysg yr oeddent yn ei haeddu wrth liniaru unrhyw darfu ar addysg y plant hyn.

Eglurodd y Gyfarwyddiaeth Gorfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd mai'r prif bryder oedd liniaru unrhyw effaith ar yr hyn y byddai unrhyw grŵp agored i niwed yn ei weld yn wasanaeth. Esboniodd eu bod wedi symud o'r tîm plant mewn addysg sy'n derbyn gofal a thimau cefnogi eraill a oedd yn cefnogi dysgwyr sy'n agored i niwed, i'r tîm grwpiau agored i niwed. Roedd y tîm hwnnw wedi esblygu ac wedi denu adnoddau ychwanegol i gefnogi amrywiaeth o grwpiau o ddysgwyr agored i niwed ac roedd hynny bellach yn cael ei alw'n dîm ymgysylltu ag addysg. Un o'r pethau yr oedd y tîm wedi bod yn effeithiol iawn wrth ei wneud oedd gweithio'n llawer agosach gydag ysgolion ar ddarparu'r gwasanaeth hwn, nid yn unig i'r dysgwyr hynny yn yr ysgol ond hefyd i gefnogi eu teuluoedd, nid yn unig yn ystod y pandemig ond hefyd yn ehangach drwy'r flwyddyn ysgol.

Eglurodd Pennaeth Ysgol Iau Llangewydd ac Is-gadeirydd Fforwm Cyllidebau Ysgolion fod y tîm cynhwysiant ac ymgysylltu yn rhedeg gwasanaeth darbodus yn enwedig ym maes cludiant a derbyniadau ond na fethodd â chyflawni. Cadarnhaodd nad oedd ganddo unrhyw sipsiwn na theithwyr ar hyn o bryd, ond roedd gan yr ysgol lawer o ddysgwyr agored i niwed a rhagwelodd gynhyrchu tua 25 i 28 o gynlluniau datblygu unigol y flwyddyn nesaf.

Cyfeiriodd y Cynrychiolydd Cofrestredig – yr Eglwys yng Nghymru at dudalen 41, EFS5 a nododd fod gostyngiad unwaith eto i Gonsortiw m Canolbarth y De (CSC) o 1% a gofynnodd nad oedd yn bryd i Ben-y-bont ar Ogwr ystyried dod allan o CSC a defnyddio'r arian hwnnw i ddarparu cynghorwyr pwnc mewnol.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd fod ei farn yn glir iawn o ran CSC a bod y gwerth am arian o'r rhanbarth yn dda. Teimlai fod y gwasanaeth a ddarperir yn effeithiol ac yn sicr, ar y cyfan, cafodd ei adlewyrchu mewn adborth gan gydweithwyr oedd yn Benaethiaid. Roedd yr awdurdod lleol wedi ymrwymo'n gytundebol i weithio gyda CSC tan fis Medi 2023. Cyn belled ag yr oedd yr ymgynghorwyr pwnc yn y cwestiwn, fe'u galwyd yn gynghorwyr her, ac fe'u gelwid bellach yn bartneriaid gwella, ac fe wnaethant weithio gyda'r awdurdod lleol ac ysgolion i helpu ysgolion a chefnogi ysgolion mewn sefyllfaoedd heriol. Yr oedd ganddynt rai cynghorwyr pwnc, yn enwedig o ran y gwyddorau a mathemateg, llythrennedd a TG, felly yr oedd rhywfaint o swyddogaeth yno, ond yr oedd yn gyfyngedig ac yn sicr ni fyddent yn darparu tîm cynghorwyr pwnc mewnol, petaem yn symud at y model hwnnw.

Cytunodd yr Aelod Cabinet dros Addysg ac Adfywio yn rhannol â'r hyn yr oedd y Cynrychiolydd Cofrestredig – yr Eglwys yng Nghymru, wedi'i ddweud o ran colli cynghorwyr pwnc a chanolfannau athrawon, a fu'n duedd hirdymor mewn rheolaeth addysgol. Mynegodd angen am fwy o gyngor sy'n gysylltiedig â phynciau gan bartneriaid gwella ac roedd wedi dechrau, gyda CSC, fentrau i adeiladu fforymau athrawon, a oedd yn bodoli o'r brig i lawr mewn pynciau craidd, ond a oedd ond yn bodoli o'r gwaelod i fyny ar gyfer pynciau eraill a hoffai weld y rheini'n cael eu hehangu. Awgrymodd gyfarfod cyn-gyngor i'r holl Aelodau mewn perthynas â dysgu cyfunol. Cyfeiriodd Aelod at EFS5 a dywedodd y bu toriad o flwyddyn i flwyddyn i'r consortiw m ac a oedd yn gynaliadwy wrth symud ymlaen?

Cytunodd Addysg ac Adfywio Aelod y Cabinet nad oedd croeso i'r toriadau hynny, ond roedd CSC wedi gweld bod y toriadau'n ddichonadwy ac y gallent gyflawni'r rhan fwyaf o'u swyddogaethau gyda'r toriadau hynny.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn heriol, ond cafwyd llawer o drafodaethau gweithredol ac roedd CSC yn cynnal y broses a'r cyfleusterau i gefnogi ysgolion. Roedd yn cyd-fynd ag awdurdodau lleol eraill.

Cyfeiriodd Aelod at EFS6 a dywedodd fod hwn yn faes sy'n peri pryder gyda swm yr arbedion neu'r gostyngiadau a restrwyd, gan nodi mai'r un tîm oedd y tîm cymorth dysgu a'r tîm cymorth llywodraethu i bob pwrpas. Gofynnodd beth fyddai'r effaith o ran cymorth i lywodraethwyr, cymorth derbyn i ysgolion a chymorth cyllidebol gan gydnabod bod llywodraethwyr ysgolion yn wirfoddolwyr a bod ganddynt lwythi gwaith mawr.

Diolchodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chefnogaeth i Deuluoedd i'r Aelod am ei waith gyda Chymdeithas Llywodraethwyr Pen-y-bont ar Ogwr. O ran y tîm, roeddent yn ddau dîm bach iawn ond roeddent yn ysgolion arbenigol a chefnogol i'r eithaf ond roedd yn her ac yn amlwg nodwyd hyn yn yr adroddiad. Pe bai toriadau pellach i'r tîm neu pe bai aelodau o staff yn gadael ac na fyddai staff yn dod yn eu lle, byddai hyn yn her a byddai'n effeithio ar ddarparu gwasanaethau. O ran cyllidebau ysgolion, roedd swyddogion cyllid hefyd yn cefnogi ysgolion â chyllidebau diffyg ac roedd hyn yn gofyn am weithlu ychwanegol yn ganolog i gefnogi ysgolion drwy gyfnod eithaf heriol. Er bod hyn yn arbediad eithaf bach, nodwyd y byddai'n heriol i'w gyflawni, fel y nodwyd gan y coch.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd y byddai'n diwygio'r naratif mewn perthynas â 'Sipsiwn, Roma a Theithwyr'.

Cyfeiriodd y Cynrychiolwyr Cofrestredig - y Sector Ysgolion Uwchradd at Dudalen 41, EFS7 ac er ei fod yn nodi bod hyn ar gyfer 2022-23, gofynnodd beth oedd y rhesymeg y tu ôl i hyn yn cael ei ystyried ar hyn o bryd yn arbennig fel y dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn gynharach, nid oedd am gael unrhyw effaith ar ddysgwyr rheng flaen, y byddai lleihau hyn yn amlwg yn cael effaith.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd at y pwyntiau a drafodwyd sawl gwaith, bod yr holl gynigion yn heriol ac nad oeddent yn hawdd. O ran y flwyddyn ariannol ganlynol, aeth yn ôl i ddwy elfen, y cyntaf yn elwa ar arbedion maint sy'n gweithredu ar draws y rhanbarth, yr oedd yr Arweinydd Trawsnewid ADY yn gweithio tuag atynt gydag awdurdodau lleol eraill, ac roedd yn helpu'r ddwy ffordd. Dylai hyn fanteisio ar arbenigedd staff cynhwysiant nid yn unig ym Mhen-y-bont ar Ogwr, ond yn y pedwar awdurdod lleol arall ac i'r gwrthwyneb, gan helpu busnesau i gydsefyll y ddwy ffordd. Nodwyd hyn yn goch yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig, gan dod heriau amlwg o ran cynnig hyn ac roedd y naratif yn sicr yn cefnogi hynny. Yn y pen draw, byddai hyn yn cael ei lywio gan yr hyn a ddaeth allan o'r bil ADY yn y pen draw, gan y byddai gofynion statudol yn y fan honno i'r awdurdod lleol fel y byddai hynny'n llywio'r meddylfryd wrth symud ymlaen. Yn ogystal, byddai angen i'r awdurdod lleol gynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb cyn i'r cynnig hwn gael ei weithredu.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at Dudalen 41, EFS8 a gofynnodd am ragor o wybodaeth am yr hyn oedd mewn golwg yma, gan nad oedd llawer o wybodaeth yn y fan honno ac roedd nifer o Gyfarwyddiaethau eisoes wedi mynd drwy brosesau ailstrwythuro staffio.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd, pan fyddai staff yn gadael y gwasanaeth, na fyddai staff arall yn cael eu penodi yn eu lle, lle bynnag y bo modd, er nad oeddent yn cynyddu dyletswyddau ychwanegol i staff eraill, ond mae'n amlwg ei bod yn bwysig edrych ar strwythurau rheoli amgen pe bai'r cyfle hwnnw'n codi.

Gofynnodd Aelod i ystyriaeth gael ei rhoi i weledigaeth strategol hirdymor cyn i'r staff adael er mwyn defnyddio eu harbenigedd i lunio'r dyfodol yn hytrach na meddwl tybed sut y byddai pethau'n cael eu trin ar ôl iddynt adael. Wrth ddefnyddio eu harbenigedd, gallai arwain at nodi arbedion ychwanegol dros y blynyddoedd nesaf a fyddai'n helpu popeth, gan gynnwys effeithlonrwydd a chynaliadwyedd hirdymor cyflogaeth.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd bod y Prif Weithredwr wedi ei roi yng ngofal edrych ar y weledigaeth tymor hwy a'i fod yn canolbwyntio'n fawr ar y mis nesaf, ond cytunodd y byddai staff yn helpu i lunio'r weledigaeth o'i blaen fel y gwnaed gydag ailstrwythuro blaenorol hefyd.

Cyfeiriodd Aelod at EFS8 a chytunodd ag Aelod blaenorol gan na allai'r awdurdod lleol barhau i golli staff a disgwyl i lai o bobl wneud yr un gwaith. Mewn perthynas â Tudalen 42, SCH1, nododd yr Aelod, er bod ysgolion yn gwneud gwaith gwych, fod cyfran anghymesur â'r holl wasanaethau eraill. Awgrymodd doriad o 0.5% eleni a thoriad o 0.5% y flwyddyn nesaf, gan fod ysgolion wedi paratoi at y ffaith fod toriadau ar ddot. Roedd yn siomedig o weld nad oedd rhyw fath o gynilo a rhannu'r baich o fewn ysgolion eleni.

Nododd yr Aelod Cabinet Cymunedau nad ei faes ef oedd hwn ond derbyniodd bwyntiau'r Aelodau ac nid oedd yn credu bod unrhyw Gyngorwyr erioed wedi dod ymlaen i'r Cyngor i orfodi pobl i sefyllfaoedd lle bu'n rhaid iddynt weithio'n galetach am lai a gwneud mwy gyda llai, ond yn anffodus dyna oedd y realiti. Roedd yr awdurdod lleol wedi dod drwy flynyddoedd o galedi llym a bu'n rhaid iddo fyw gyda chyllideb lle'r oedd arian yn gyfyngedig a bu'n rhaid iddo ganolbwyntio adnoddau yn ôl anghenion. Nid oedd dewisiadau hawdd, roedd yn golygu cydbwysedd, a phe bai Aelodau'n teimlo bod

toriad yn anghywir mewn un maes, yna roedd angen iddynt awgrymu ble arall y gellid gwneud y toriad hwnnw.

Gwnaeth yr Arweinydd y pwynt bod llawer o ansicrwydd ar hyn o bryd ac mai cyllideb a strategaeth ddangosol oedd gerbron yr Aelodau. Roedd yn anodd gwneud rhagolygon neu ragfynegiadau cywir am ddyfodol cyllid. Roedd angen paratoi cyllidebau a oedd yn adlewyrchu senario lle roedd yr awdurdod lleol yn gwneud arbedion sylweddol. Y gobaith oedd bod cyni wedi dod i ben ac na fyddai'n ailgychwyn ond roedd angen cynllunio ar gyfer y gwaethaf.

Dywedodd Aelod y bu llawer o ddadlau diddorol am rai toriadau a oedd, o'u hychwanegu, yn dod i lai na £0.5miliwn. Er ei fod yn ymwybodol o sylw blaenorol, roedd yn ymddangos yn ffôl tynnu £100k allan a cholli'r gwasanaethau gwerthfawr i bob ysgol er mwyn peidio â gweithredu arbediad effeithlonrwydd.

Nododd Aelod, pe gellid nodi arbedion ymlaen llaw, pam nad oedd yr arbedion hynny'n cael eu dwyn ymlaen yn gyflymach fel ffordd o gydbwysu'r gyllideb.

Dywedodd yr Arweinydd y byddai'n dibynnu ar y math o gynilo a wnaed, gan ddweud pe bai'r awdurdod lleol mewn gwll sefyllfa ariannol, yna roedd yn synhwyrol peidio â gwneud y gostyngiadau hynny. Yr oedd rhai arbedion yr oedd angen eu gwneud, a gellid cyflwyno'r rheini. Roedd yr ymgynghoriad ar y Gyllideb Parod at y Dyfodol yn canolbwyntio ar wahanol ffyrdd o ddarparu gwasanaethau, gan y bu newid o ddarparu gwasanaethau wyneb yn wyneb i ddarparu gwasanaethau ar-lein. Gallai hyn wneud arbedion sylweddol ac yr oedd hynny'n debygol o gael ei gyflwyno gan gynnwys arbedion ar gostau swyddfydd, a gefnogwyd, gan nad oedd hynny'n cael effaith ar ddarparu gwasanaethau rheng flaen, gan fod cefnogaeth y cyhoedd i newid y ffordd yr oedd yr awdurdod lleol yn darparu rhai gwasanaethau.

Dywedodd y Prif Weithredwr ei fod am adeiladu ar yr hyn yr oedd yr arweinydd wedi'i ddweud. Rhoddodd ei sicrwydd, yn bennaf pan nodwyd arbedion ar gyfer blynyddoedd i ddod, mai 'r rheswm fel arfer oedd bod rhywfaint o ddadansoddiad a chydabyddiaeth nad oedd naill ai'r broses dan sylw, efallai'n ymwneud â phrosesau ymgynghori neu statudol, neu yn wir gallu'r gwasanaeth, yn caniatáu i'r arbediad hwnnw gael ei ddwyn ymlaen. WWithiau, y rheswm am hynny oedd bod contract neu brydles wedi dod i ben yn y dyfodol lle'r oedd yn hysbys y gellid gwneud arbediad bryd hynny, ond nid cynt. Cytunodd mewn egwyddor, a dywedodd y gellid edrych ar hyn eto ond roedd am roi sicrwydd i'r Aelodau mai un o'r lleoedd cyntaf wrth geisio gwneud arbedion ar gyfer y flwyddyn i ddod oedd a ellid cyflwyno rhywbeth ai peidio. Yn aml ar ôl gwneud y dadansoddiad manwl roedd rhesymau da pam na allent wneud hynny.

Dywedodd Aelod fod yr adroddiad yn cyfeirio at newidiadau polisi a oedd yn cynnwys lleihau gwasanaethau i'r isafswm statudol, yn ogystal â thorri rhai gwasanaethau dewisol, a gofynnodd pa wasanaethau statudol yr oedd y Cabinet eisoes wedi edrych ar eu gwasanaethau statudol, gan leihau i isafswm a pha wasanaethau dewisol yr oedd y Cabinet wedi ystyried eu torri i ateb pwysau cyllidebol. Nododd yr adroddiad hefyd y bydd pwysau newydd ynghylch Covid-19 ond y byddai Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu cyllid ar gyfer hyn, ond pe bai diffyg cyllid canolog byddai'n rhaid i'r awdurdod lleol amsugno hyn a pha amcangyfrif a roddwyd ar effaith hyn. Yn olaf, cyfeiriodd yr adroddiad at effaith newidiadau deddfwriaethol ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar yr awdurdod lleol e.e. Deddf yr Amgylchedd, yr ymrwymiad i ddileu digartrefedd, goblygiadau'r Ddeddf Llywodraeth Leol, ac ati. Gofynnodd yr Aelod a oedd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro yn disgwyl i hyn gael ei ariannu'n llawn gan Lywodraeth Cymru ac os nad oedd yn teimlo bod angen argymhelliad bod angen i'r Pwyllgor a'r Cyngor wthio'n ôl ar Lywodraeth Cymru i sicrhau nad fyddai unrhyw

ddeddfwriaeth ychwanegol a fyddai'n dod i ran yr Awdurdod Lleol yn rhoi pwysau ariannol ychwanegol ar yr Awdurdod, heb y cyllid canlyniadol.

Eglurodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro mai'r gwasanaethau dewisol yn aml oedd y rhai a oedd yn helpu i leihau'r galw am wasanaethau gorfodol. Yr oedd yn deg dweud bod pob un gwasanaeth wedi'i ystyried a dyma'r cynigion gerbron yr Aelodau. Roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd wedi mynd drwy rai o'r cynigion, rhai ohonynt yn ostyngiad mewn gwasanaethau statudol. Roedd yn llawer mwy cynnil ar y lefel isaf. Roedd ychydig yn gliriach o ran Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles ynglŷn â'r math o lefelau ond hyd yn oed wedyn roedd gwahanol ffyrdd o ddarparu gwasanaethau.

O ran Covid-19 yr hyn oedd yn debygol yn y dyfodol oedd ansicrwydd llwyr. Roedd yr awdurdod lleol wedi bod yn ffodus bod Llywodraeth Cymru wedi sefydlu cronfa galedi ac wedi llwyddo i gael arian o hynny, gan gynnwys colli hawliadau incwm, arian ar gyfer Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a'r posibilrwydd o rywfaint o gymorth ar y dreth gyngor, ond nid oedd hynny wedi'i benderfynu eto. Roedd digartrefedd wedi'i gefnogi hyd yn hyn, ond nid oedd yn glir beth fyddai'n digwydd y flwyddyn nesaf, gyda swyddogion Llywodraeth Cymru yn glir y byddai'n gylch cyllideb ac adnoddau newydd. Er y bu setliad gwell, roedd angen o hyd i'r Awdurdod Lleol fod yn ofalus iawn, a pheidio â rhoi'r gorau i egwyddorion na llywodraethu ariannol, dim ond am ei fod wedi bod yn llwyddiannus eleni. Gwnaed sylwadau cryf bob amser ynghylch arian i ariannu deddfwriaeth ychwanegol. Nid oedd bob amser yn llwyddiannus ac weithiau ni wyddys faint yr oedd rhai o'r gofynion deddfwriaethol newydd yn mynd i gostio. Roedd gan y Bil ADY yn benodol oblygiadau llawer ehangach nag yr oedd unrhyw un yn ei feddwl ac yn sicr y Canllawiau Digartrefedd newydd, a oedd yn debygol o gostio pwysau o £2M i'r Cyngor.

Diolchodd yr Aelod i'r Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro a nododd mai un o'r argymhellion a ddylai ddod allan Pwyllgor ddylai fod i gefnogi'r Cabinet yn ysgrifenedig i LIC i sicrhau bod unrhyw ddeddfwriaeth ychwanegol yn dod â'r cyllid canlyniadol. Yn y pen draw, pe na bai'n gwneud hynny, byddai'r dewisiadau gwleidyddol yr oedd angen i'r Cabinet eu gwneud am wasanaethau statudol neu hyd yn oed wasanaethau dewisol, yn anos byth.

Diolchodd yr Arweinydd i'r Aelod am ei gefnogaeth o ran y pwynt a'r egwyddor, a oedd yn un hanfodol pe bai cyfrifoldebau newydd a chyfrifoldebau statudol yn cael eu rhoi ar yr Awdurdod Lleol eu bod yn cael eu hariannu'n llawn a bod cynnydd parhaol mewn cyllid. Weithiau byddai'r Awdurdod yn sicrhau bod cyllid dros dro tymor byr ar gael, ond roedd y cyfrifoldeb yn gyfrifoldeb, cost a phwysau parhaol.

Cyfeiriodd Aelod at dudalennau 24/25 4.10.1 ac esboniodd fod y paragraff yn sôn am 'gynnydd tybiedig o 3.9% yn Nhreth y Cyngor', ond nododd y geiriad ar ddiwedd y paragraff i 4.11.1 'byddai'r cynnydd arfaethedig yn Nhreth y Cyngor ar gyfer 2021-22 ymlaen yn aros ar 4.5%.'

Cadarnhaodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro y byddai'n gwirio hyn.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 28 4.14.1, mewn perthynas â 'Parod at y dyfodol' a nododd y bu gostyngiad o 58% yn yr ymatebion eleni. Roedd hi'n gwerthfawrogi pa mor anodd oedd y flwyddyn wedi bod, ond roedd hi eisiau deall sut roedd y Cyngor wedi sicrhau bod yr arolwg yn cael ei gwblhau ar draws pob grŵp economaidd.

Dywedodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro ei bod yn anodd dweud gan ei bod wedi bod yn flwyddyn ddigynsail ond bod yr Awdurdod Lleol wedi gwneud ei

orau, i gyrraedd pawb a gyrrhaeddwyd fel arfer. Cynrychiolwyd pob grŵp unigol, cyn belled ag y bo modd, ac roedd y Tîm Cyfathrebu wedi mynd allan o'u ffordd i sicrhau bod yr arolwg ar gael ac i siarad â phobl. Roedd yn amlwg na allai rhywfaint o'r ymgynghori wyneb yn wyneb ddigwydd ac roedd nifer y cyfranwyr wedi bod yn sylweddol is. Roedd yr ymatebion wedi'u dilysu ac roeddent yn ystadegol gadarn ond roedd yn anodd bod yn siŵr ei fod yn gwbl gynrychioliadol o bob un grŵp. Y Rheolwr Ymgysylltu a Chydraddoldeb Ymgynghori oedd y Swyddog Cydraddoldeb hefyd ac felly roedd yn ymwybodol iawn na ddylai ymgynghori ddigwydd dim ond gyda phobl â mynediad i TG yn unig. Cafodd y fethodoleg ei nodi yn yr adroddiad ac roedd yn teimlo y byddai'r Aelodau'n fodlon bod pob ymdrech wedi'i gwneud a bod cyfraniadau gan bobl nad oeddent yn defnyddio technoleg. Roedd yn ofyniad statudol ond roedd wedi bod yn flwyddyn ryfedd.

Esboniodd yr Arweinydd, yn sicr, roedd rhywfaint o ddysgu o'r ymgynghoriad ar y gyllideb ond eglurodd fod yr Awdurdod Lleol wedi estyn allan at rai grwpiau newydd, a oedd i'w groesawu. Byddai hyn yn cael ei adeiladu ar y flwyddyn nesaf a byddai ymdrechion yn cael eu dyblu, i gyrraedd grwpiau a oedd wedi'u heithrio'n ddigidol, ond byddai rhai ffyrdd o ymgynghori â phobl yn cael eu cadw oherwydd bod rhai pobl wedi'i chael hi'n haws eleni.

Cymunedau

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 41, COM1 a nododd ei fod yn ambr a'r toriad o £300k i'r gwasanaeth. Nid oedd yn erbyn y broses Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT) ac roedd wedi gweithio'n dda ond roedd llawer o glybiau llai lle na fyddai'n briodol o bosibl. Teimlai fod gwthio ymlaen gyda'r polisi yn anghywir, lle roedd rhai clybiau yn y cwestiwn ac o ran y naratif, a nododd 'ostyngiad mewn ardaloedd torri gwair ac ati.' roedd yn pryderu na ddylai'r toriad o £300k fod yno.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau fod yr arbediad yno fel gostyngiad posibl mewn arbedion o drosglwyddiadau drwy'r broses CAT. Roedd yn wirfoddol ac roedd angen iddo gael proses gadarn iawn o gynllunio busnes y tu ôl iddo, felly roedd sicrwydd bod gan y sefydliad a oedd yn ymgymryd â'r cyfrifoldeb y gallu i gynnal y cyfleuster a'i fod yn hyfyw yn ariannol i sicrhau bywiogrwydd y clwb hwnnw wrth symud ymlaen. Nid oedd yn rhywbeth y byddai'n rhaid i glybiau ei wneud, ond byddent yn cael eu hannog i'w wneud, pe bai ganddynt yr adnoddau cywir. O ran naratif, ni fyddai maint y gwaith cynnal a chadw a wneir ar feysydd chwarae plant yn cael ei leihau. Cafwyd rhai gostyngiadau cyllidebol o ran lleihau nifer y toriadau i ardaloedd o laswelltir ar draws y fwrdeistref, ond byddai'r awdurdod lleol yn sicrhau bod mannau chwarae plant yn ddiogel ac yn addas i'w defnyddio gan fod dyletswydd gofal i blant am resymau iechyd a diogelwch dros chwarae plant.

Diweddarodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol yr Aelodau fod y broses CAT yn mynd rhagddi'n dda a bod cryn dipyn o lwyddiant wedi bod. Roedd bron pob un o'r lawntiau bowlio yn y fwrdeistref bellach yn cael eu cynnal gan y clybiau perthnasol. Byddai swm mawr o'r arbediad o £300k i'w briodoli i CAT a byddai'n bosibl ei gyflawni ond byddai rhai clybiau'n ei chael hi'n anodd, er na fyddai'r Awdurdod Lleol yn mynd i adfer costau llawn cyhyd â bod clybiau wedi ymrwymo i'r broses CAT a phob clwb yn y fwrdeistref wedi mynegi diddordeb. Gallai fod yn her pe bai rhai'n penderfynu tynnu ymaith. Un o'r pethau a gymeradwywyd mewn adroddiad blaenorol gan y Cabinet oedd cymeradwyo mesurau arbed eraill hefyd ac roedd hyn yn cynnwys adolygu ardaloedd torri glaswellt, gwneud gostyngiadau yno a hefyd edrych ar ardaloedd chwarae plant, heb leihau'r ansawdd, ond o bosibl y swm. Roedd £300k yn arbediad mawr i'w gyflawni ond roedd yr holl ddewisiadau'n anodd.

Dyweddodd yr Aelod Cabinet - Cymunedau nad oedd y penderfyniad i ehangu'r rhaglen CAT wedi'i wneud yn ysgafn. Roedd y ffigur yn adlewyrchu na fyddai'n ofynnol cynnal caeau chwarae i'r safon y byddai ei hangen ar gynghreiriau a sefydliadau eraill, gan mai'r clybiau fyddai'n gwneud hyn ac roedd yn adlewyrchiad uniongyrchol o'r polisi, a oedd yn iawn yn ei farn ef. Cafwyd ymrwymiad gan yr Awdurdod Lleol i gefnogi'r clybiau hynny. Nid oedd yr Aelod Cabinet Cymunedau yn cytuno i ddileu'r arbediad.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 42, COM1 a gofynnodd a oedd Caeau Trecelyn wedi'u cynnwys ac os felly, faint o'r £300k y gellid ei briodoli i Gaeau Trecelyn gan fod cymhlethdod y safle yn ei gwneud yn annhebygol iawn y byddai modd mynd i'r afael ag ef a'i gyflawni o fewn blwyddyn.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol, o ran y £300k, mai dyma'r amcangyfrif gorau ynghyd ag arbedion eraill yn yr adran gan dybio y byddai popeth yn trosglwyddo CAT yn y flwyddyn ariannol, er nad oedd yn rhaid i Gaeau Trecelyn drosglwyddo yn y flwyddyn i ddod. Roedd Caeau Trecelyn yn gymhleth ac roedd adroddiad ar wahân wedi'i gomisiynu i edrych ar sut y byddai hyn yn cyd-fynd â'r potensial i gael corff ar y cyd i oruchwylio'r ardal gyfan ac amrywiol ffyrdd y gallai weithio fel trosglwyddiad CAT neu opsiynau eraill. O ran yr union ffigurau ar gyfer trosglwyddiadau unigol, nid oedd ganddo'r wybodaeth wrth law, ond gallai ei darparu'n ddiweddarach.

Gofynnodd Aelod, a oedd yn Aelod o Gyngor Tref Pen-y-bont ar Ogwr, am eglurhad mewn perthynas â CAT gan awgrymwyd y dylid gwahodd Cyngorau Tref i gyfrannu ac roedd yn teimlo'n gryf iawn yn erbyn hyn.

Eglurodd yr Aelod Cabinet Cymunedau nad oedd hyn yn wir. Roedd Caeau Trecelyn yn fater cymhleth. Roedd nifer o sefydliadau a oedd â diddordeb personol yng Nghaeau Trecelyn. Mater iddynt hwy oedd penderfynu a oedd Cyngor Tref Pen-y-bont ar Ogwr am fod yn rhan o bwyllgor rheoli posibl ai peidio. Awgrymodd aros nes bod yr ymgynghorwyr wedi gwneud eu gwaith ac wedi llunio adroddiad ac yna byddai'r Awdurdod Lleol yn edrych i ymgynghori â'r rhai yr oedd angen ymgynghori â nhw.

Dyweddodd Aelod hefyd fod Caeau Trecelyn nid yn unig yn gaeau chwarae ond hefyd yn lle agored cyhoeddus. Hwn hefyd oedd y gorlifdir ym Mhen-y-bont ar Ogwr ac roedd yn amddiffyniad i Dref Pen-y-bont ar Ogwr. Gofynnodd eto faint o'r £300k a briodolwyd i Gaeau Trecelyn.

Cytunodd yr Aelod Cabinet dros Gymunedau fod hyn yn gymhleth iawn a bod yn rhaid dod o hyd i ffordd o symud ymlaen ar hynny. O ran y £300k nid oedd Swyddogion mewn sefyllfa i roi ateb pendant ond addawodd ddod yn ôl a rhoi ateb ar ffurf ysgrifenedig.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 42, COM1 a gofynnodd am eglurder lle'r oedd yn dweud gostyngiad mewn ardaloedd torri glaswellt ac mewn perthynas â manau chwarae. Gofynnodd a oedd dyletswydd statudol i ddarparu manau chwarae ac offer i blant.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol mewn perthynas ag ardaloedd torri gwair, yn y flwyddyn ariannol gyfredol, y bu gostyngiad o ran amlder, felly llai o doriadau nag mewn blynnyddoedd blaenorol. Ni theimlwyd y gallai fod gostyngiad pellach mewn amlder neu roedd potensial ar gyfer lefelau uchel o gwynion. Roedd bellach yn ymwneud ag edrych ar leihad mewn ardaloedd i'w torri, dewis ardaloedd na fyddent yn cael eu torri mwyach, a gallai'r Aelod Cabinet – Cymunedau eu cymeradwyo. O ran y Manau Chwarae, nid oedd yn ymwneud â lleihau'r ansawdd ond â lleihau'r swm, felly nodi rhai na ellir eu defnyddio mwyach. Yr oedd yn ddyletswydd statudol, ac yr oedd angen o hyd i sicrhau bod effeithlonrwydd yno ond pe bai arbedion yn cael eu gwneud, byddai'n gymysgedd o'r pethau hynny.

Dywedodd yr Aelod ei bod yn teimlo bod angen ystyried yn ofalus wrth gau unrhyw ardaloedd chwarae.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau na fyddai'r Awdurdod Lleol yn mynd yn agos at y sefyllfa lle byddai'n is na'r gofyniad statudol. Yr hyn yr oedd angen ei wneud oedd edrych yn synhwyrol ar rai o'r manau chwarae hŷn neu lai eu defnydd lle na fyddai effaith sylweddol pe baent yn cael eu dileu. Roedd angen edrych ar ardaloedd chwarae gan sicrhau eu bod yn addas ar gyfer ystod eang o grwpiau oedran, bod ganddynt offer da a'u bod yn derbyn gofal. I blant, nid oedd chwarae'n ymwneud â sicrhau bod cyfarpar yn unig, roedd chwarae'n ymwneud â sicrhau bod manau wedi'u cynnal a'u cadw i gicio pêl, rhedeg o gwmpas, manau diogel i'r plant chwarae nad oedd yn rhaid iddynt o reidrwydd gynnwys offer ffurfiol.

Dywedodd Aelod mewn perthynas â darpariaeth manau agored, bod yr archwiliad chwarae manau agored diwethaf wedi nodi nad oedd digon o le chwarae yn lleol yn y rhan fwyaf o wardiau yn y fwrdeistref.

Dywedodd Aelod, o ran torri gwair a chwistrellu chwyn, ei bod wedi gofyn o'r blaen a ellid darparu cost torri gwair ychwanegol a chwistrellu chwyn i Gynghorau Tref a Chymuned, pe byddent yn mynd ar ei drywydd.

Esboniodd y Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol fod llawer o Gynghorau Tref a Chymuned yn ymgymryd â thorri gwair a gweithgareddau ychwanegol o'r natur honno. Fel arfer byddai'r Cynghorau Cymuned neu Dref hynny yn ymgymryd â hynny trwy drefniant cytundebol eu hunain neu gallai rhai hyd yn oed gyflogi eu staff eu hunain. Gofynnodd i'r Aelodau gysylltu â'r Awdurdod fel y gellid cydgysylltu toriadau ychwanegol mewn glaswellt ac y gallent ddigwydd rhwng y toriadau a wnaed yn unol â'r contract.

Awgrymodd y Cadeirydd y dylai'r Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol anfon enwau'r cysylltiadau at yr Aelod.

Dywedodd Aelod, ar ôl rhai negeseuon cymysg, ei bod yn ymddangos bod cytundeb y byddai nifer yr ardaloedd chwarae i blant yn cael eu lleihau. Gofynnodd pryd y byddai'r ymarfer hwnnw'n digwydd, pryd y gwnaed y penderfyniadau ac a fyddai gan Gynghorau Tref a Chymuned amser i werthuso ac edrych ar yr hyn y gallent ei arbed. Mewn perthynas â Chaeau Trecelyn, rheddodd y mater yn unol â Pharc Lles Maesteg. Cafwyd rhywfaint o ymgynghori cychwynnol ond nid oedd unrhyw gostau wedi bod ar gael. Os oedd arbediad, faint oedd yr arbediad hwnnw gan fod hyn yn cael ei adlewyrchu yng nghost rhedeg yr ased. Nododd fod angen i Gynghorau Tref a Chymuned wybod beth oedd yn cael ei wynebu cyn pennu eu cyllidebau fel y gallent ystyried ac o bosibl gynnwys yn eu cyllidebau wrth symud ymlaen.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau ei bod yn bwysig nodi'r ymrwymiad i gael meysydd chwarae gwych i blant ar draws y fwrdeistref ond roedd angen i'r Awdurdod Lleol edrych ar y manau hynny a chael gwared ar unrhyw rai nad oeddent yn gweithio yn ogystal ag edrych ar effaith hynny ar y Fwrdeistref. Roedd adolygiad yn cael ei gynnal gyda'r Aelod Cabinet a'r tîm ehangach ac roedd yn teimlo y byddai sgyrsiau i'w cael ynghylch naratif pan nodwyd y rhai i'w hadolygu. O ran costau trosglwyddiadau CAT, roedd hyn yn rhan hanfodol o'r ffaith bod sefydliadau a chlybiau'n ymgymryd â pherchnogaeth lawntiau bowlio, parciau, caeau chwarae a byddai hyn yn cael ei gyflenwi fel rhan o'r achos trosglwyddo a busnes CAT hwnnw a baratowyd ganddynt.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol ei fod wedi synnu braidd at y sylw mewn perthynas â chostau CAT, oherwydd bod y broses CAT wedi dod yn llawer mwy slic gyda llawer ar y gweill a bod y Swyddog Trosglwyddo Asedau Cymunedol wedi bod yn dda iawn am gyflenwi holl gostau CAT gan gynnwys costau cyfleustodau, dadansoddiadau o wahanol bafiliynau ac ati. Yn ogystal, roedd costau cynnal a chadw lleiniau, ac ati, wedi'u cyhoeddi'n flaenorol fel y gellid darparu'r holl wybodaeth honno maes o law.

Dywedodd yr Aelod y byddai'n hoffi gweld sut yr oedd Parc Lles Maesteg a chaeau Trecelyn yn cael eu rhedeg yn gyffredinol.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod hynny'n rhywbeth y gellid ei ddarparu.

Eglurodd y Prif Swyddog Cyllid, Perfformiad a Newid Dros Dro mewn perthynas â chyllidebau'r Cyngor Tref a Chymuned (TCC), mae'n amlwg bod problem amserlennu nad oedd erioed wedi'i datrys mewn gwirionedd. Pe bai TCC yn gweithio ymlaen llaw gyda'r Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol ynglŷn â'r hyn yr oeddent am ei wneud, byddai'n ddyletswydd arnynt i osod y praecept yn unol â hynny. Nid oedd o reidrwydd yn dibynnu ar gyllideb y Cyngor. Yr anhawster oedd pe bai TCC yn codi'r praecept i wneud y gwaith a oedd wedi'i ddileu fel arbediad yn yr MTFs, yna roedd y preswlydd yn dal i dalu'r un swm yn y dreth gyngor, oherwydd ni waeth pwy a wnaeth beth, roedd yn dal i gostio'r preswlydd.

Cyfeiriodd Aelod at gau manau chwarae ac awgrymodd y dylai'r Awdurdod Lleol arolygu trigolion lleol cyn gweld unrhyw gau.

Nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod hyn yn rhywbeth y gellid ei ystyried wrth edrych ar y meysydd hynny.

Cyfeiriodd Aelod at arolwg gan Lywodraeth Cymru a gynhaliwyd yn 2019, a oedd yn nodi na ddylai unrhyw un ar unrhyw ystâd fod yn fwy na 500m o iard chwarae, neu ardal chwarae a theimlent y dylid adolygu'r adroddiad hwn.

Nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod hwn yn bwynt da ac yn rhywbeth i'w ystyried yn ystod yr adolygiad.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 43, COM2 a dywedodd ei bod yn pryderu'n fawr am adleoli'r Ganolfan Ailgylchu Cymunedol i'r Pîl. Nid oedd yn ymwneud â'r adleoli, ond â'r diffyg ymgysylltu, yn enwedig gyda'r Ysgol. Esboniodd fod yr Aelodau lleol wedi cael gwybod ar adeg yr ymgynghoriad y byddai'r holl fynediad drwy'r A48. Roedd gan y Pîl a Mynydd Cynffig broblemau traffig sylweddol, yn enwedig o ran yr ystâd ddiwydiannol a'r ganolfan arddio.

Cydnabu'r Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod hyn yn rhywbeth yr oedd angen mynd i'r afael ag ef ar yr ystâd. Roedd llawer o symudiadau traffig i mewn ac allan o'r ganolfan arddio a'r ystâd ac roedd peth gwaith rheoli traffig yn cael ei wneud i wella'r gyffordd a oedd yn rhan bwysig o adleoli'r ganolfan ailgylchu. Roedd angen edrych ar y gyffordd er mwyn caniatáu i draffig gael ei reoli mewn ffordd fwy effeithiol wrth ystyried pa mor gyflym y yr oedd traffig yn symud drwy'r safle. Yr oedd yn ymwneud â defnydd mwy effeithlon o ganolfan y Pîl, a sicrhau gwell cyfraddau ailgylchu a chynaliadwyedd yn y dyfodol.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol na allai roi sylwadau penodol ar y pwynt am yr ysgol. Roedd caniatâd cynllunio llawn wedi'i roi a gynhaliwyd yr holl brosesau cyfreithiol priodol ar y pryd gan gynnwys gofynion ar gyfer

ymgyngoriadau statudol. Cafodd y gwaith ar y gyffordd ei dendro yn ddiweddar a derbyniwyd prisiau yn ôl ar gyfer gwaith gwella, a dyna'r rheswm am yr arbediad gwyrdd, a welwyd ar gynnig MTFS wrth i'r safle gael ei adeiladu. O ran y cyfnod ymgynghori, gallai fynd yn ôl a chadarnhau beth yn union a wnaed, ond roedd hyn yn hanesyddol, roedd y cam cynllunio wedi mynd heibio ac roedd caniatâd wedi'i roi beth amser yn ôl.

Diolchodd yr Aelod i'r Swyddogion am eu sylwadau ond teimlai y byddai cryn aflonyddwch cyhoeddus oherwydd pryderon nad ymgynghorwyd â hwy. Nid oedd yn teimlo bod yr ymgysylltiad gwirioneddol wedi bod yn dda. At hynny, teimlai fod hyn yn cael ei wneud i arbed gwerth £60k o arian.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol ei fod yn gwerthfawrogi'r pryderon ond mewn perthynas â'r sylw am yr arbediad o £60k, nid oedd yn ymwneud ag arbediad o £60k yn unig, roedd yn ymwneud â chyfleuster gwell, o'i gymharu â Stormy Down. Nid oedd siop aildddefnyddio yno a byddai gan y safle hwn siop ail-ddefnyddio, a fyddai'n gwella nid yn unig ailgylchu, ond cyfleusterau ail-dddefnyddio, felly byddai hefyd yn safle gwell o fudd i ddefnyddwyr.

Gofynnodd Aelod am sicrwydd y byddai rhywfaint o ymgynghori ystyrion mewn perthynas â manau chwarae a gofynnodd am eglurhad o ran torri glaswellt mewn mynwentydd sy'n eiddo i'r Cyngor. Yn ogystal, roedd yn pryderu pe bai torri glaswellt yn symud i'r TCC, y byddai dull heb ei gydgysylltu a allai effeithio ar fywyd gwyllt ac eco-systemau ac roedd yn gobeithio y byddai cyngor yn cael ei roi ar effaith torri glaswellt yn ormodol.

Esboniodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol ei bod wedi ymrwymo i edrych ar draws chwarae plant, lliniaru unrhyw effaith gormodol ar y gymuned ond cyfaddefodd nad oedd yn credu na fyddai chwarae plant yn cael unrhyw effaith gymunedol, ond roedd yn teimlo y byddai'n ddoeth cael sgysiau gyda'r gymuned pan wnaed y penderfyniadau hynny.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol yn fyr o ran torri glaswellt, nad oedd yn disgwyl i dorri glaswellt yn ormodol fod yn broblem. Nid oedd yn bwriadu i unrhyw ardaloedd a oedd yn cael eu torri'n rheolaidd gael eu torri'n amlach. Pe byddent, yn sicr nid oeddent yn ardaloedd a oedd mor flêr a fyddai'n arwain at ecoleg a bywyd gwyllt yn byw yno. Nododd fod ardaloedd mwy naturiol yn debygol o gael eu creu a fyddai'n welliant o safbwynt ecoleg. O ran torri glaswellt mewn mynwentydd sy'n eiddo i'r Cyngor, roedd y toriad i'r gyllideb torri glaswellt ar gyfer torri glaswellt manau agored, felly ni fyddai hyn yn effeithio ar gyllideb y fynwent.

Cytunwyd y byddai'r Aelod Cabinet - Cymunedau, Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, a Phennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol yn mynychu'r cyfarfod y diwrnod canlynol ar gyfer gweddill cwestiynau'r Aelodau ynghylch cynigion arbedion y Gyfarwyddiaeth Gymunedau.

201. EITEMAU BRYS

Dim.

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL A GYNHALIWDYD YN O BELL TRWY SKYPE FOR BUSINESS DYDD IAU, 21 IONAWR 2021, AM 10:00

Presennol

Y Cyngorydd CA Green – Cadeirydd

TH Beedle	JPD Blundell	MC Clarke	N Clarke
RJ Collins	PA Davies	SK Dendy	DK Edwards
J Gebbie	T Giffard	DG Howells	A Hussain
M Jones	MJ Kearn	JE Lewis	RL Penhale-Thomas
AA Pucella	KL Rowlands	RMI Shaw	JC Spanswick
MC Voisey	LM Walters	KJ Watts	DBF White
PJ White	A Williams	AJ Williams	JE Williams

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

SE Baldwin, P Davies, DRW Lewis, B Sedgebeer, E Venables a/ac CA Webster

Swyddogion:

Jackie Davies	Pennaeth Gofal Cymdeithasol Oedolion
Nicola Echanis	Pennaeth Addysg a Chymorth Cynnar
Deborah Exton	Dirprwy Bennaeth Cyllid dros dro
Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Craffu
Gill Lewis	Pennaeth Cyllid a Swyddog 151 Dros Dro
Claire Marchant	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles
Martin Morgans	Pennaeth Gwasanaeth - Perfformiad a Gwasanaethau Partneriaeth
Chris Morris	Cyfrifydd
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Andrew Rees	Rheolwr Gwasanaethau Democraidd
Zak Shell	Pennaeth Gwasanaethau Cymdogaeth
Tracy Watson	Swyddog Cymorth Craffu
Kelly Watson	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddio

Gwahoddedigion:

Cyngorydd Nicole Burnett	Aelod Cabinet - Gwasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar
Cyngorydd Huw David	Arweinydd
Cyngorydd Dhanisha Patel	Aelod Cabinet - Lles a Chenedlaethau Dyfodol
Mark Shephard	Prif Weithredwr
Cyngorydd Hywel Williams	Dirprwy Arweinydd
Cyngorydd Richard Young	Aelod Cabinet – Cymunedau

203. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD:

Ethol y Cyngorydd C Green yn Gadeirydd Cyfarfod Cyfunol yr holl Bwyllgorau Craffu mewn perthynas ag eitem 4, o ran Cyfarwyddiaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles a Chyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr.

204. DATGANIADAU O FUDDIANNAU

Dim.

205. Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2021-22 I 2024-25

Cyflwynodd y Prif Swyddog Dros Dro – Cyllid, Perfformiad a Newid drosolwg o'r adroddiad, a'i ddiben oedd cyflwyno Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC/y Strategaeth) ddrafft 2021-22 i 2024-25 i'r Pwyllgor, oedd yn nodi blaenoriaethau gwario'r Cyngor, amcanion buddsoddi allweddol a meysydd cyllideb oedd wedi cael eu targedu ar gyfer yr arbedion angenrheidiol. Roedd y strategaeth yn cynnwys rhagolwg ariannol ar gyfer 2021-2025 a chyllideb refeniw ddrafft fanwl ar gyfer 2021-22.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid am ei throsolwg cryno o'r adroddiad. Gofynnodd yr Aelodau'r cwestiynau canlynol:

Y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles

Nododd Aelod fod gan yr adroddiad ddau Atodiad, un yn cynnwys Pwysau Cyllidebol ac un gyda Chynigion Lleihau'r Gyllideb. Ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (SSWB) cynigiwyd pwysau o £5 miliwn, ac eto ar arbedion y gyllideb, roedd y cyfanswm tua degfed rhan. Roedd yn hysbys bod Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn adran adweithiol ac y gallent weld gorwariant o ryw £2 filiwn. Gofynnodd i'r Swyddogion roi sylwadau ar y gwahaniaeth rhwng y ddau ffigur.

Cydnabyddai'r Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid fod Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn wasanaeth oedd yn cael ei arwain gan y galw a bod pwysau cyson ar y gyllideb. Roedd llawer o ddarnau o waith ar y gweill i reoli'r galw hwnnw, ond roedd hwn yn un o'r gwasanaethau yr effeithiodd Covid-19 yn ddifrifol arnynt. Roedd yna gyfleoedd a ddylai ei gwneud yn bosibl cyflawni mwy o arbedion effeithlonrwydd, ond byddai hynny'n cymryd amser. Nid oedd yr arbedion a'r pwysau yn gysylltiedig o reidrwydd, roedd gwahanol resymau drostynt, felly byddai pwysau yn dal i fod o hyd, ond nid oedd hynny'n atal cyfleoedd i sicrhau arbedion.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod hon wedi bod yn flwyddyn wahanol i bob un arall. Roedd Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn wasanaeth oedd yn cael ei arwain gan y galw ac roedd yn ymateb yn statudol i anghenion yr unigolion a'r cymunedau oedd yn cael eu gwasanaethu. Roedd ymarfer wedi cael ei drawsnewid dros nifer o flynyddoedd, gan weithio mewn ffordd sy'n seiliedig ar gryfder a chanolbwyntio ar yr hyn y gallai pobl ei wneud. Câi pobl â lefel uchel iawn o anghenion gofal a chymorth eu cysylltu â chymunedau, a châi eu hanghenion eu hateb mewn ffyrdd a olygai nad oeddent mor ddibynnol ar wasanaethau gofal a chymorth traddodiadol. Bu gostyngiadau yn nifer y bobl oedd wedi dod i mewn i gartrefi gofal, oherwydd buddsoddi mewn gwasanaethau ailalluogi ac roedd hwn yn un o'r meysydd o arbedion. Roedd cyfleoedd i ddarparu gweithgareddau yn ystod y dydd i bobl yn cael eu gweld yn wahanol iawn. Nid oedd yn golygu bod y pwysau wedi diflannu ond roeddent yn ymwneud â chwantwm y gwasanaeth a ddarperid, oedd yn gysylltiedig â'r ddemograffeg. Roedd yna boblogaeth oedd yn heneiddio oedd yn golygu bod gofyn cynyddol am ofal a chymorth i rai ac adlewyrchwyd hynny ym mhwsau'r gyllideb. Yn ogystal, roedd hyn yn ymwneud â chost darparu gwasanaethau. Roedd y gweithlu gofal cymdeithasol wedi bod ar flaen yr ymateb i'r pandemig a chafodd gwerth y gweithlu ei gydnabod ym mhwsau'r gyllideb y gyllideb o ran y cynnydd. Bu creadigrwydd cynyddol yn ystod y pandemig. Defnyddiwyd taliadau uniongyrchol yn hyblyg ar gyfer plant ac oedolion oedd ag anghenion gofal a chymorth, er mwyn iddynt reoli eu hanghenion cymorth eu hunain, ac adlewyrchwyd y rheiny yn y pwysau. Byddai trawsnewid o hyd o ran y gwasanaethau a ddarperid tra'n parhau i adeiladu ar y cryfderau oedd yn ei gwneud yn bosibl cyflawni pethau yn fwy cost effeithiol, a dyna pam roedd arbedion o ran ymarfer ac o ran cyfleoedd dydd, y tynnwyd sylw atynt yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (y Strategaeth).

Cynigiodd yr Aelod o'r Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar ei sicrwydd i'r Aelodau fod hwn yn gyfnod o drawsnewid cadarnhaol. Roedd swyddogion yn meddwl ymlaen ac yn brofiadol, ac yn gweithio ar newidiadau oedd yn seiliedig ar dystiolaeth, ond nid oeddent wedi gweld manteision yr arbedion oedd wedi cael eu nodi. Roedd ffrydiau arian grantiau newydd yn dod i'r amlwg drwy'r amser, oddi wrth Lywodraeth Cymru (LIC) ac roedd yn ymwneud ag ymateb iddynt a beth fyddai'r blaenoriaethau ariannu newydd gan Lywodraeth Cymru. Roedd y tîm yn ymateb i bwysau oedd yn gwbl anhysbys ac yn awr, oherwydd Covid-19 hir, byddai pwysau gofal cymdeithasol oddi wrth oedolion llawer iau. Nid oedd syniad o gwbl beth fyddai'r galwadau ar y gwasanaeth.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, SSW3 a chyfeiriodd at y Cyflog Byw Cenedlaethol a gofynnodd am eglurhad ai dyma'r cyflog byw gwirioneddol ynteu'r un sylfaenol, ac a fyddai telerau ac amodau'r holl wasanaethau a gomisiynid yn cael eu gweithredu o dan y cyngor caffael moesegol a phartneriaeth y gweithlu.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles i'r Aelod fod hyn yn seiliedig ar y cyflog byw cenedlaethol. Roedd cydnabyddiaeth ariannol i'r Sector Gofal Cymdeithasol yn fater oedd yn derbyn sylw sylweddol gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd. Roedd ymgynghoriad yn cael ei gynnal ar Bapur Gwyn oedd yn nodi rhai o'r heriau yr oedd y Sector Gofal Cymdeithasol yn eu hwynebu, gan gydnabod bod angen gwneud rhai newidiadau sylweddol fesul cam yn y ffordd y câi gwasanaethau eu comisiynu wrth symud ymlaen. Ar lefel Genedlaethol Llywodraeth Cymru, cydnabyddid bod angen peth buddsoddiad cynaliadwy yn y gwasanaethau cyhoeddus i fynd i'r afael â'r materion oedd yn cael eu hwynebu. Soniai Strategaeth y Gweithlu ar gyfer lechyd a Gofal Cymdeithasol am weithio tuag at barch cydradd â'r GIG o fewn cyfnod o 5 mlynedd, ond roedd hwn yn gynig heriol. Rhoddodd sicrwydd bod yr Awdurdod Lleol, mewn perthynas a gwasanaethau a gomisiynid, yn gweithio i raddau helaeth yn ôl yr egwyddorion a nodwyd yn y Papur Gwyn. Roedd yna ddealltwriaeth bod problemau polisi sylweddol ar lefel genedlaethol, oedd yn dal heb eu datrys o hyd, ac y byddai'r Papur Gwyn yn ceisio casglu barn yn eu cylch, o ran datrysiad.

Nid oedd yr Aelod yn teimlo bod y cwestiwn wedi cael ei ateb. Gofynnodd am warant, o ran y gwasanaethau a gomisiynid, y dylid talu'r cyflog byw sylfaenol i'r holl staff a phob contractwr.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles na allai roi gwarant ar hyn o bryd, gan nad dyna oedd yn cael ei adlewyrchu yng nghynigion y Strategaeth yr oeddent yn craffu arni. Seiliwyd cynigion y strategaeth ar y cyflog byw cenedlaethol.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 39, SSW2 a gofynnodd am eglurder ynglŷn â'r ffigur gan ei fod yn cwmpasu lluo o feysydd ac roedd arno eisiau gwybod faint oedd yn gysylltiedig â Thaliadau Uniongyrchol.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod y pwysau yn eu cyfanrwydd yn gysylltiedig â Thaliadau Uniongyrchol. Cyfeiriwyd at gymhlethdod oherwydd bod gwaith achos yn gymhleth yn ogystal â bod cynnydd yn y cwantwm. Roedd yr heriau a wynebid yn golygu bod angen bod yn hyblyg o fewn y capasiti a'r galluoedd, oedd wedi arwain at gynnydd yn y defnydd o Daliadau Uniongyrchol, er mwyn rhoi hyblygrwydd i unigolion sicrhau eu cefnogaeth mewn ffordd oedd yn gweithio iddynt hwy. Teimlai fod y disgrifiad yn gywir gan ei fod yn ymwneud â chynnydd yn nifer y Taliadau Uniongyrchol yn ogystal â chymhlethdod yr anghenion yr oedd y Taliadau Uniongyrchol hynny'n eu cefnogi.

Nododd yr Aelod fod y ffigur yn y golofn oedd yn codi dro ar ôl tro, ond na châi ei ddangos ar draws y blynyddoedd i ddod.

Eglurodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid na fyddai'r ffigur yn mynd dros bob un o'r blynyddoedd, fe'i rhoddid i mewn unwaith, ac yna roedd yn mynd i mewn i'r gyllideb sylfaenol.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 39, SSW3 a dywedodd fod cwestiwn mawr ynghylch comisiynu contractau. Pan gawsant eu cyflwyno, roedd hynny oherwydd arbediad ariannol, gan nad oedd pobl yn derbyn yr isafswm cyflog cenedlaethol. Nododd ei fod yn £429 mil ar gyfer 2020-21 ac yna'r swm yn cael ei ailadrodd. Teimlai fod angen adolygiad difrifol o ran y contractau a gomisiynid er mwyn dechrau edrych ar fodolau cydweithredol, defnyddio adnoddau mewnol ac yn y blaen gan nad hon oedd yr unig ffordd. Teimlai ei fod yn swnio fel pe na bai'n arbed arian mewn gwirionedd, er mai dyna oedd y syniad pan gafodd ei gyflwyno.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles mai un o'r blaenoriaethau strategol oedd adolygu'r ffordd y comisiynid Gofal Cartref. Yn debyg i lawer o awdurdodau eraill, bwriadai'r Awdurdod Lleol symud tuag at ffordd o gomisiynu oedd yn canolbwyntio mwy ar ganlyniadau, fyddai'n herio rhai o'r ffyrdd traddodiadol oedd yn seiliedig ar dasgau ac amser. Gwelwyd arloesedd a chreadigrwydd yn ystod y pandemig gyda grwpiau o ddarparwyr yn cydweithio. Roedd hi wedi siarad yn gynharach am ymarfer oedd yn canolbwyntio ar ganlyniadau ac a oedd yn seiliedig ar gryfderau; roedd angen i hyn gael ei adlewyrchu yn y ffordd y câi gwasanaethau eu comisiynu. Byddai'n rhoi'r hyblygrwydd angenrheidiol i'r gweithwyr gofal, oedd yn gweld pethau ar y rheng flaen. Roedd y berthynas â darparwyr ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn golygu, pan fyddai'r Awdurdod Lleol yn dod i ailgomiysynu darpariaeth gofal cartref yn ffurfiol, y byddai mewn sefyllfa dda i symud i fodel gwahanol.

Eglurodd yr Aelod o'r Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar mai ei huchelgais hi, a'r Cabinet, oedd i'r adran gaffael edrych ar ganlyniadau eraill, ar wahân i rai ariannol, gan gynnwys manteision cymunedol, manteision cymdeithasol, y ffocws ar yr unigolyn a'r cymunedau oedd yn cael eu gwasanaethu. Roedd hynny'n bendant yn rhywbeth oedd yn cael ei ystyried ac roedd hi'n cwestiynu hyn ar bob pwynt. Roedd hi'n ymrwymedig i sicrhau bod gweithwyr gofal cartref ar gontract allanol yn derbyn cyflog byw da, gan eu bod yn aelodau pwysig iawn o'r gymuned, a llawer ohonynt yn gweithio oriau hir. Nododd ei fod yn effeithio ar ferched yn arbennig, rhywbeth yr oedd yr argyfwng wedi'i ddangos.

Cytunai'r Cadeirydd â'r Aelod o'r Cabinet a dywedodd mai'r bobl hyn oedd rhai o'r gweithwyr pwysicaf, yn enwedig yn ystod y pandemig hwn, ac yn sicr y dylent dderbyn yr union dâl yr oedd ganddynt yr hawl iddo.

Roedd yr Aelod yn derbyn ac yn gwerthfawrogi'n llawn yr hyn yr oedd yr Aelod o'r Cabinet wedi'i ddweud ond teimlai fod angen eglurder ynghylch y tâl yr oedd pobl yn ei dderbyn yn y contractau hyn, gan nad oedd yn swnio fel pe bai'n cyd-fynd â'r hyn yr oedd y Cyngor wedi ymrwymo iddo.

Dywedodd y Cadeirydd mai'r gobai'th o hyn ymlaen oedd y gellid sicrhau'n bendant y byddai pawb ymhob contract yn derbyn y tâl yr oedd ganddo hawl iddo a'r hyn a ddylai gael ei dalu iddo.

Gofynnodd Aelod a oedd staff asiantaeth wedi cael eu defnyddio yn ystod y pandemig, pan oedd staff wedi bod yn sâl, a beth oedd y gost.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod gweithlu'r asiantaethau wedi cael ei ddefnyddio. Roedd y pandemig hwn wedi effeithio'n aruthrol ar staff y rheng flaen, o ran natur eu gwaith. Roeddent wedi bod yn agored i'r feirws, oherwydd eu bod yn byw ac yn gweithio yn yr un cymunedau. Roedd pobl wedi mynd yn sâl eu hunain ac roedd yn ofynnol i rai hunanynysu, ac felly roedd hynny wedi golygu bod angen dod â gweithlu'r asiantaethau i mewn. Roedd y Cyngor wedi elwa o gronfa galedi'r gofal cymdeithasol i gefnogi'r sector. Bu arian ychwanegol i fynd i ofal cartref ac i ddarparwyr gofal preswyl, i'w galluogi i wrthbwysu effaith y costau ychwanegol hynny yn ymwneud â'u gweithlu a'r costau ychwanegol yr oeddent wedi gorfod mynd iddynt.

Dywedodd yr Aelod y byddai'n dal i hoffi cael y costau, os yn bosibl, o ran staff asiantaethau a pha gyflog yr oeddent arno. A oeddent yn gyfartal â staff awdurdodau lleol; oedden nhw'n cael mwy ynteu'n cael llai?

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 42, SSW1 a'r arbediad o £90 mil. Er mai dim ond 3% o'r gyllideb ydoedd, cyn y gellid cytuno ar bethau fel hyn teimlai fod angen i'r Pwyllgor gael gwybod beth oedd yr effaith a beth oedd y dulliau eraill o ddarparu'r gwasanaethau.

Eglurodd Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion y byddai'r Aelodau'n cofio adroddiadau Craffu blaenorol ar yr adolygiad o gyfleoedd yn ystod y dydd ochr yn ochr â'r agenda atal a lles. Mae'r pandemig wedi atal rhai o'r cynlluniau hynny o ran cydnerthedd cymunedol. Roedd y ddarpariaeth gyffredinol o gyfleoedd yn ystod y dydd yn dal i gael ei hystyried a'i hadolygu'n gyson, gyda'r profiad dros y 10 mis diwethaf yn ail-lunio sut y byddai hynny'n cael ei wneud. O ran y £90 mil, yr hyn oedd wedi cael ei wneud oedd edrych ar lefelau cyfredol y gyllideb, yn y meysydd hynny, a lle roedd swyddi gwag, lleihau'r cyllidebau heb unrhyw effaith uniongyrchol ar ddarparu gwasanaethau. Byddai hyn yn gyraeddadwy yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Gofynnodd yr Aelod ai arbediad staff oedd y £90 mil a beth oedd y staff hynny'n ei wneud o'r blaen ac a oedd y gwaith hwnnw'n mynd i gael ei ychwanegu at waith pobl eraill.

Eglurodd Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion i'r Aelod y gallai hi ddod yn ôl at yr Aelod gydag esboniad llawnach ond bod y rhain yn swyddi gwag oedd yn cael eu dal o fewn y gwasanaeth.

Dywedodd yr Arweinydd ei bod yn bwysig i Aelodau wybod bod y galw am wasanaethau dydd wedi newid. Roedd rhan o hyn yn adlewyrchu'r pwysau y soniwyd amdanynt yn gynharach o ran taliadau uniongyrchol. Gwelwyd bod rhai preswylwyr yn dewis defnyddio taliadau uniongyrchol, yn lle hynny, i dalu am wasanaethau yr oeddent yn eu rheoli eu hunain. Roedd hyn wedi galluogi strwythur y gwasanaethau dydd hynny i newid. Roedd y gwasanaeth wedi esblygu dros y blynyddoedd, arbedion a mesurau effeithlonrwydd wedi eu gwneud, ond roedd hefyd wedi ymateb i wahanol ofynion gan ddefnyddwyr gwasanaeth, oedd yn bwysig. Awgrymodd y gellid dod â mwy o wybodaeth yn ôl i'r Aelodau ynglŷn â hynny.

Cyfeiriodd Aelod at y modd yr oedd y galw am wasanaethau dydd wedi newid ac roedd yn meddwl tybed pa arbedion/effaith yr oedd hynny'n ei gael ar y ganolfan gofal dydd?

Esboniodd yr Arweinydd fod gwasanaethau dydd wedi parhau i gael eu darparu yn ystod y pandemig, ond mewn ffordd wahanol, gyda chymorth wedi'i gyfeirio at lawer o'r preswylwyr hynny gartref, oedd wedi achosi pwysau gwahanol. O ran newidiadau mwy hirdymor mewn gwasanaethau, roedd canlyniadau gwell wedi cael eu cyflawni i rai o'r trigolion hynny, oherwydd eu bod yn fwy annibynnol, gyda rhai'n manteisio ar gyfleoedd cyflogaeth, ac roeddent wedi bod yn hapusach gyda'r canlyniadau. Roedd arbedion

effeithlonrwydd eisoes wedi cael eu gwneud yn y gwasanaeth dydd, gyda nifer llai o safleoedd a'r strwythur staffio yn dal i gael ei ad-drefnu, i adlewyrchu hyn. Roedd yn hanfodol pwysleisio bod pobl yn dal i gael eu cefnogi, ond mewn ffordd wahanol. Roedd ar rai pobl eisiau mynd i un lle a gwneud yr un gweithgareddau ond roedd ar bobl eraill eisiau gweithgareddau mwy personol ac unigol, a dyna oedd yn cael ei gyflwyno a'i ddarparu iddynt.

O ran cefnogi pobl yn y gymuned gofynnodd yr Aelod ai trigolion, oedd yn derbyn taliadau uniongyrchol, oedd mewn gwirionedd yn talu am y cymorth hwnnw, ynteu a oeddent yn cael y cymorth hwnnw drwy'r gwasanaethau cymdeithasol.

Eglurodd Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion y bu taith sylweddol o newid mewn cyfleoedd yn ystod y dydd ym maes Gofal Cymdeithasol i Oedolion a bod dros £1 filiwn wedi cael ei arbed dros y 6 blynedd ddiwethaf. Roedd cryn dipyn wedi cael ei wneud i wella datblygiadau cymunedol, rhai drwy gymorth drwy'r gwasanaethau cymdeithasol. Roedd rhywfaint o hyn yn ymwneud â hybu annibyniaeth oherwydd bod pobl yn gallu cael gafael ar yr hyn yr oedd arnynt ei angen yn y gymuned. Nid oedd un model yn addas i bawb, oherwydd bod gan bawb anghenion gwahanol. Erbyn hyn cafwyd 10 mis o brofiad o ddarparu rhywbeth gwahanol mewn cymunedau a chefnogi pobl mewn llawer o wahanol ffordd. Ar hyn o bryd, roedd y gwasanaeth yn myfyrio ar yr hyn a ddigwyddodd drwy siarad â phobl oedd wedi cael cymorth ac edrych ar y model, yng ngoleuni hynny. Gallai fod newidiadau sylweddol, neu newidiadau bychain, gallai rhai fod drwy daliadau uniongyrchol, ond dim ond un dewis oedd hwnnw ymhlith amryw oedd yn cael eu hystyried ar hyn o bryd.

Diolchodd yr Aelod i Bennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion am ei hesboniad a gofynnodd beth fyddai dyfodol Canolfan Adnoddau Pen-y-bont ar Ogwr.

Eglurodd Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion mai hwn oedd un o'r adeiladau pennaf o ran yr hyn a ddarperid yno, gofal arbenigol iawn ar hyn o bryd, a hoffai i hynny barhau o ran gwella'r gofal arbenigol hwnnw ac o bosibl fel canolbwynt gyda phartneriaid eraill. Roedd angen rhai lleoedd arbenigol er mwyn cynorthwyo'r bobl â'r anghenion mwyaf cymhleth, gan gynnwys unigolion ag anabledd dysgu a dementia, ac felly dyna fyddai peth o'r modelu fyddai'n cael ei wneud dros yr ychydig fisoedd nesaf.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles y bu arloesedd a chreadigrwydd enfawr, dros y blynyddoedd, a chan adeiladu ar hynny, ei bod yn bwysig gweithio gyda phobl ag anableddau dysgu ac anableddau eraill a theuluoedd a gofalwyr, wrth gynllunio'r gwasanaethau hynny ar gyfer y dyfodol. Roedd ar y rhan fwyaf o bobl ag anableddau dysgu eisiau gweithio a chyfrannu. Roedd yna rai cynlluniau gwyb, y gellid adeiladu arnynt, ac roedd hi'n bwysig peidio â gosod patrwm heddiw, ond bod hyn yn cael ei wneud ochr yn ochr â'r bobl oedd yn defnyddio'r gwasanaethau mewn gwirionedd.

Gofynnodd Aelod sut y câi taliadau uniongyrchol eu monitro a'u hadolygu.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles eu bod yn cael eu harchwilio. O safbwynt ariannol, yn yr un modd ag yr oedd ar bawb oedd yn derbyn gofal a chymorth, roedd arnynt angen cynllun, a chaent adolygiad unwaith bob blwyddyn o leiaf gan eu gweithiwr cymdeithasol. Caent eu hadolygu yn y ffordd honno o ran adolygu'r cynllun gofal hefyd.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 42, SSW2 ac esboniodd na allai weld sut yr oedd y naratif yn ymwneud â'r gostyngiadau oedd yn cael eu cynnig yn y gyllideb a gofynnodd sut yr oedd y naratif yn perthyn i'r ffigurau.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod y rhain yn rhai anodd am nad oeddent yn ymwneud â gwasanaeth penodol, adeilad neu aelodau penodol o staff. Adeiladwyd yr arbedion yn gronnol drwy weithio yn y ffordd seiliedig ar gryfder, gan gefnogi pobl â gofal a chymorth mewn gwahanol ffyrdd, a olygai, yn gronnol, fod llai o arian yn cael ei wario. Drwy weithio gydag unigolion i ddeall yr hyn oedd yn bwysig iddynt, efallai y byddai'n well ganddynt gael mynediad i ganolfan gymdeithasol neu ganolbwynt cymunedol, yn ystod y dydd, gan leihau nifer yr ymweliadau gofal cartref y byddent yn eu cael bob dydd. Maent yn hapusach ac mae eu canlyniadau'n well ac mae peth gostyngiad yn y gyllideb. O ganlyniad, gallai fod 100 o bobl y mae addasiadau tebyg yn cael eu gwneud i'w cynllun gofal, gan adeiladu yn y ffordd sy'n seiliedig ar gryfderau. Roedd yn anodd rhestru'r holl newidiadau unigol hynny.

Eglurodd yr Aelod ei fod yn deall yr hyn yr oedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn ei ddweud, ond gofynnodd pam eu bod yn goch am y ddwy flynedd ddilynol.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles eu bod yn goch oherwydd yr ansicrwydd o ran dod drwy gyfnod Covid-19 ac roedd yr hyn a welwyd yn eithaf anarferol o ran y ffordd y câi gofal a chymorth ei ddarparu. Bu gostyngiad sylweddol yn nifer y lleoliadau mewn cartrefi gofal, oedd yn ddealladwy a chynnydd yng nghymhlethdod y gofal a'r cymorth yn y gymuned oherwydd bod pobl yn aros yn eu cartrefi eu hunain. Er bod gobaith i'r brechlyn gael ei gyflwyno ac y gallai Llywodraeth Cymru leihau'r cyfyngiadau, nid oedd neb yn gwybod faint o amser y byddai hyn yn ei gymryd ac felly ni ellid cynllunio ar gyfer y bobl ag anghenion gofal a chymorth gystal ag arfer oherwydd effaith hynny.

Eglurodd yr Aelod o'r Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar fod yr Awdurdod Lleol wedi bwriadu, cyn argyfwng Covid-19, dechrau gwthio agenda'r confensiwn, cydgynhyrchu, gweithio gyda chymunedau, drwy gyllid trawsnewid. Roedd Covid-19 wedi gohirio popeth ac nid oedd y ffordd honno o weithio yn bosibl nes y gallai pobl ddechrau dod at ei gilydd eto. Ni ellid tanbriso'r elfennau anhysbys a ddaeth allan o Covid-19 ac felly bu'n rhaid i'r cynigion i leihau'r gyllideb aros yn goch.

Dywedodd Aelod nad oedd ef yn glir o gwbl ar SSW2 a theimlai fod angen mwy o eglurder yn y naratif.

Diolchodd Aelod i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles am ei sylwadau ond nid oedd yn teimlo y gallai wneud unrhyw gynigion yn seiliedig ar y ddogfennaeth a ddarparwyd, gan nad oedd dim i wneud unrhyw argymhellion yn ei gylch.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles ei bod yn derbyn y sylwadau am yr angen i fod yn llawer cliriach yn y nodiadau esboniadol ynghylch beth yn union a olygid a gobeithiai fod ei hesboniad cynharach yn cefnogi'r hyn oedd yn cael ei gynnig. Roedd taliadau uniongyrchol yn rhan o'r ateb hwnnw ond roedd mwy bob amser yr oedd angen ei wneud i ddatblygu'r modelau cymunedol. Tynnodd sylw'r Aelodau at y ffai fod cyfres uchelgeisiol iawn o gynigion gan bartneriaid Pen-y-bont ar Ogwr, i adeiladu ar yr holl waith da oedd eisoes wedi cael ei wneud ac i fynd â'r awdurdod lleol i'r lefel nesaf, o ran trawsnewid ond byddai arian y flwyddyn nesaf yn llai na'r disgwyl a byddai hynny'n gosod heriau gwirioneddol i bartneriaid ar draws Pen-y-bont ar Ogwr, o ran cyflawni'r agenda hon. Roedd angen edrych ar achosion busnes diwygiedig, y gellid eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu, er mwyn cyflawni'r amcanion hyn oedd yn ychwanegu at y sgôr RAG goch a nodwyd eisoes oherwydd Covid-19.

Gofynnodd Aelod a oedd unrhyw ffordd o wella cyfathrebu, heb fradychu unrhyw fath o gyfrinachedd, fel y gallai'r cyhoedd gael gwell dealltwriaeth o'r hyn a ddarperid gan y Gyfarwyddiaeth. Roedd yna ganfyddiad bod praesept y Cyngor yn cael ei ddefnyddio ar gasglu gwastraff, gofalu am y ffyrdd, ac yn y blaen, pan oedd swm mawr o arian cyhoeddus, mewn gwirionedd, yn cael ei wario ar ofalu am bobl oedd yn agored i niwed.

Gofynnodd Aelod, gan esbonio ei phrofiad ei hun, a oedd yr Awdurdod Lleol yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am bob adolygiad o achosion cymhleth am ei fod yn un ffordd o arbed swm enfawr o arian.

Cytunai'r Aelod o'r Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar â'r Aelod blaenorol a dywedodd fod y Gyfarwyddiaeth wedi cynyddu ei chyfathrebu cadarnhaol dros y flwyddyn ddiwethaf ond bod lle bob amser i straeon cadarnhaol, oedd yn dangos yn union beth oedd yn cael ei wneud.

Cytunai'r Prif Weithredwr yn llwyr â'r her Gyfathrebu a gobeithiai fod y cynnydd sylweddol mewn Cyfathrebu wedi bod yn amlwg dros y flwyddyn ddiwethaf er mwyn sicrhau bod yr Aelodau a'r cyhoedd yn derbyn ffrwd o gyfathrebiadau a datganiadau i'r wasg. Roedd yr her yn her i bawb, gan gynnwys Cyfarwyddwyr ac Aelodau etholedig, nid y Tîm Cyfathrebu'n unig. Roedd yn amlwg bod diffyg o ran dealltwriaeth e.e. nid oedd pobl yn deall faint yr oedd pecyn gofal yn ei gostio yn yr un modd ag nad oeddent yn deall ei fod yn costio £5 mil y flwyddyn i anfon plentyn i'r ysgol. Roedd angen bod yn symlach a chael y negeseuon hynny allan i'r cyhoedd fel bod ganddynt well dealltwriaeth o'r pwysau ar yr Awdurdod Lleol a rhai o'r gofynion statudol, lle'r oedd angen dod o hyd i arian.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod cyfle o'r fath mewn perthynas â chyfathrebu, ar ôl Covid-19, oherwydd bod pobl yn gwerthfawrogi ac yn cydnabod cyfraniad y gweithlu gofal cymdeithasol ochr yn ochr â'r gweithlu iechyd, a byddai hi'n ymdrechu'n galetach fyth gyda chydweithwyr Cyfathrebu i sicrhau bod yr hyn a ddigwyddai ar lawr gwlad yn cael ei ddeall a'i gyfleu. O ran adolygiadau, roedd gwaith bob amser yn cael ei wneud yn y maes hwn mewn ffordd integredig gyda chydweithwyr iechyd. Roedd rhai lleoliadau'n ddrud, yn y gwasanaethau i Oedolion a'r Gwasanaethau i Blant. Roedd yr Awdurdod Lleol yn gweithredu o sail eithaf effeithlon ym Mhen-y-bont ar Ogwr, gyda nifer y plant a phobl ifanc mewn lleoliadau preswyl y tu allan i'r ardal yn isel, o gymharu â gweddill Cymru. Golygai hynny, o safbwynt y gyllideb, nad oedd arbedion effeithlonrwydd pellach ar gael ond roedd yna rai sefyllfaoedd cymhleth, costus iawn, oedd yn cael eu hadolygu'n gyson ac oedd bob amser yn destun trafodaethau gyda chydweithwyr er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu symud ymlaen a'u hadolygu yn y ffordd unigolyn-ganolog gywir gyda phartneriaid.

Cadarnhaodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid bopeth oedd wedi cael ei ddweud ac ni fu erioed amser gwell, o ran cyfathrebu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid, gyda'r ffocws enfawr ar ofal cymdeithasol. Roedd yr Awdurdod Lleol wedi anfon taflenni a llyfrau cyllideb yn y ffordd draddodiadol, ac wedi ymdrechu'n galed i fod yn arloesol wrth gysylltu â phobl, nad oedd ganddynt ddiddordeb efallai, mewn rhai achosion, yn yr hyn yr oedd y Cyngor yn ei wneud. Byddai'n edrych ar sut y gellid manteisio ar gyfle digidol ac yn gweld sut y gellid darparu gwell gwybodaeth am rai gwasanaethau statudol. Roedd yn un o'r tri pheth uchaf a ddaeth yn ôl o'r ymgynghoriad ar y gyllideb, ac felly efallai y byddai ychydig mwy o wybodaeth o gymorth.

Dywedodd y Dirprwy Arweinydd fod mwy o ymwybyddiaeth o'r gyllideb wedi bod yn thema ganolog go iawn yn yr hyn yr oedd ef wedi ceisio'i gyflawni. Byddai'n croesawu deialog adeiladol ar sut i gyfleu'r neges honno gyda mwy o eglurder ynglŷn â'r hyn oedd yn cael ei ddarparu ar gyfer y cyhoedd.

Gofynnodd Aelod ble roedd yr Awdurdod Lleol o ran asesiadau gyda'r holl broblemau ychwanegol yn ymwneud â Covid-19.

Cytunodd Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion i ddod yn ôl gyda'r ffigurau/manylion ar hynny.

Dywedodd y Cadeirydd fod yr Aelodau'n teimlo bod angen eglurder pellach ynghylch cefndir a sylwedd rhai cynigion er mwyn eu galluogi i wneud argymhellion ac yr hoffai'r Aelodau gael y cyfle i ailedrych ar y cynigion hyn gyda rhagor o fanylion cyn gwneud argymhellion. Roedd yr Aelodau'n cytuno a gofynnodd y Cadeirydd a oedd modd cael cyfarfod arall er mwyn gwneud argymhellion yn gyffredinol yn hyderus.

Yn dilyn trafodaethau, dywedodd y Prif Swyddog Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddiol y gellid gohirio'r cyfarfod heddiw, ar y sail y byddai angen i'r Pwyllgor gyflwyno eu hymholiadau i'r Cyfarwyddwyr heddiw er mwyn gadael yfory iddynt i gasglu rhagor o wybodaeth ar gyfer yr Aelodau. Ar yr amod fod Aelodau a Swyddogion ar gael, gellid trefnu cyfarfod arall ar gyfer dydd Llun, y 25^{ain} o Ionawr 2021 i ystyried yr adborth a gafwyd gan Gyfarwyddwyr. Byddai angen cwblhau'r adroddiad yn cynnwys argymhellion y Pwyllgorau Craffu Cyfunol i'w anfon ddydd Mawrth, y 26^{ain}, er mwyn cyflawni'r gofynion statudol ar gyfer cyhoeddi'r Agenda ar gyfer Cyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol oedd i'w gynnal ar y 1^{af} o Chwefror.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddiol a dywedodd y byddai Aelodau pob un o'r 4 Pwyllgor yn ddiolchgar.

Cytunodd yr Aelodau ar y trefniadau ar gyfer cynnal cyfarfod gohiredig ar y dydd Llun canlynol, y 25^{ain} o Ionawr, ac ar nodi cynigion yr oedd angen mwy o eglurder ar eu cyfer.

Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 40, CEX2 a gofynnodd a oedd hwn yn ymrwymiad wedi'i ariannu'n llawn gan Lywodraeth Cymru ac a fu cynnydd yn Setliad Llywodraeth Leol i ddarparu ar gyfer hyn.

Eglurodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid fod y rheoliadau wedi newid ddwywaith ac mai uchelgais Llywodraeth Cymru oedd dileu digartrefedd. O ganlyniad, rhoddwyd rhai canllawiau eithaf llym yn eu lle ar ddechrau Covid-19, a gafodd eu diweddarau a'u hatgyfnerthu oddeutu mis Gorffennaf, a olygai ddyletswydd i ddarparu llety dros dro a pharhaol. Defnyddiwyd amrywiaeth o atebion ac roedd swm anferth o waith wedi cael ei wneud gyda phartneriaid mewn Cymdeithasau Tai, yn ogystal â gwystai, Airbnb ac yn y blaen. Roedd cynghorau'n cael anhawster gwirioneddol gyda'r rheoliadau newydd ac roeddent yn gofyn am gyllid sylweddol. Roedd hynny wedi cael ei ariannu hyd yn hyn, am y flwyddyn, ond roedd wedi cael ei roi i mewn fel pwysau yn y gyllideb gan nad oedd yn hysbys a fyddai'n cael ei ariannu'n rhannol neu'n llawn. Efallai y byddai Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid yn dod yn ôl at yr Aelodau y flwyddyn nesaf ac yn dweud bod arian wedi dod i law ar ei gyfer, yn rhannol neu'n llawn, ond ni allai'r Awdurdod Lleol symud ymlaen gyda chyllideb, yn y sefyllfa honno. Roedd arwydd y gallai fod cynnydd yn y Grant Cynnal Tai, a allai negyddu rhywfaint o'r cyllid oedd yn ofynnol.

Dywedodd yr Aelod yr hoffai weld argymhelliad yn cael ei gyflwyno gan y Pwyllgor fod y Cabinet yn cael ei gefnogi, ochr yn ochr â CLILC wrth lobbio Llywodraeth Cymru am becyn cymorth hirdymor, i gefnogi'r newidiadau deddfwriaethol hyn.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 40, CEX3 a gofynnodd am eglurder mewn perthynas â rôl swyddog polisi newydd, ond lleihau'r swyddogaeth Adnoddau Dynol.

Esboniodd y Prif Weithredwr eu bod yn bethau gwahanol iawn. Roedd Adnoddau Dynol yn ymddrin yn bennaf â pholisïau mewnol ac efallai â pholisïau staff. Yr hyn oedd yn cael ei drafod yma oedd lluo o anghenion i ymateb i filiau amrywiol, a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Yn ogystal, roedd y swydd yn cynnwys swyddogaeth ymchwil a datblygu. Cadarnhaodd fod swyddog presennol eisoes yn cyflawni rhan o'r rôl, y telid amdano ar hyn o bryd drwy grant iechyd yn bennaf. Daeth y grant hwnnw i ben ddiwedd mis Mawrth ac roedd yn amlwg, oherwydd y strwythur rheoli darbodus, yr angen i gael rhywun a allai gynorthwyo i ymateb i ofynion deddfwriaethol yn ogystal â rhai o'r materion adfer y soniwyd amdanynt.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 40, CEX4 mewn perthynas â Trwyddedau'r Strategaeth Ddigidol TGCh a gofynnodd a oedd biliau TGCh wedi codi oherwydd bod pawb yn gweithio gartref.

Eglurodd Pennaeth y Gwasanaethau Partneriaeth fod yr Awdurdod Lleol wedi'i gael ei hun yn ffodus o'r blaen ar ôl cael ei gloi i mewn i bris lefel isel gyda Microsoft. Yna, roedd Microsoft wedi symud ei fodel prisiau i wasanaeth seiliedig yn y cwmwl, oedd wedi gweld twf dychrynlyd o ran y gost drwyddedu, gan orfodi'r Awdurdod i symud i'r cwmwl, ochr yn ochr â'r 22 Awdurdod Lleol arall. Codwyd y mater ar lefel Cymru gyfan, o ran y cynnydd yn y prisiau, ond p'un a fyddai staff yn gweithio ar safleoedd neu'n gweithio gartref byddai'r gost yn dal i fod yr un fath.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, CEX2 ac roedd yn bryderus, ar sail iechyd y cyhoedd, ynghylch tynnu'r gwasanaeth rheoli plâu domestig yn ôl. Gofynnodd i'r Prif Weithredwr ystyried model a fyddai'n diogelu'r rhai ar fudd-daliadau, fel y gallai'r rhai na allent fforddio talu gael gwasanaeth, tra gallai'r rhai a allai fforddio talu, wneud eu trefniadau eu hunain.

Cyfeiriodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid at adroddiad y Contract Rheoli Plâu i'r Cabinet ar 19 Ionawr 2021, oedd yn rhoi manylion am Gynghorau eraill a sut yr oeddent hwy'n darparu'r gwasanaeth. Cyflwynwyd tri dewis, yr un yn y Strategaeth, gerbron yr Aelodau heddiw, sef dileu'r gwasanaeth. Roedd rhai Awdurdodau Lleol yng Nghymru yn darparu'r gwasanaeth am ddim, roedd rhai yn darparu gwasanaeth ac yn codi tâl amdano ac roedd rhai yn darparu gwasanaeth oedd yn rhoi disgownt i bobl ar fudd-daliadau. Roedd y contractwr presennol wedi dweud y byddai'n ddrud eithriadol i barhau i ddarparu'r contract yn y ffordd bresennol, ar y sail eu bod yn cael nifer enfawr o alwadau oedd yn cael eu gwrthod oherwydd bod y gwasanaeth am ddim. Esboniodd fod y Cabinet wedi gofyn i'r dewisiadau gael eu hailystyried i weld pa fath o wasanaeth y gellid ei ddarparu. Roedd trafodaethau wedi cael eu cynnal gyda'r Cydwasanaethau Rheoliadol (SRS), oedd yn darparu'r gwasanaeth yng Nghaerdydd a'r Fro, er na fyddent yn derbyn y gwasanaeth tra byddai'n gwbl am ddim oherwydd bod lefel y galwadau a wrthodid mor uchel, felly nid oedd yn gost-effeithiol iddynt wneud hynny. O ran y Strategaeth, byddai hwn yn un y byddai'n rhaid ei ddileu fel cynnig ar gyfer arbediad gan na chytunodd y Cabinet ar y dewis hwnnw ddydd Mawrth.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 44, CEX5 a gofynnodd am eglurder pellach gan fod y naratif yn sôn am fethiant i gwrdd â dyddiadau cau statudol, adborth negyddol gan archwilyr allanol a chynyddu'r amser a gymerid i ddelio â'r dreth gyngor a thai, nad oedd yn dderbyniol.

Eglurodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid fod pob toriad er mwyn cynilo yn cael effaith. Roedd Cyllid wedi edrych ar bob un maes, i geisio canfod ble y gallai wneud arbedion ac a fyddai trefnu ailstrwythuro, na fyddai o reidrwydd yn arwain at ddiswyddiadau, ond fyddai'n ei gwneud yn bosibl symud gwasanaethau a swyddogaethau o gwmpas, er mwyn creu'r arbediad. Roedd yn ffaith syml y byddai arbedion, neu doriadau i nifer y bobl er bod y galw'n aros yr un faint, yn arwain at amserlenni hirach, oni ellid dod o hyd i ffyrdd eraill o wneud pethau e.e. drwy fynediad digidol, yr oeddent yn edrych i mewn iddo. Credai fod hwn yn arbediad y gellid ei gyflawni ond y byddai'n anochel y byddai rhywfaint o effaith.

Dyweddodd yr Aelod na allai ef gefnogi oedi i Hawliadau'r Dreth Gyngor na Budd-dal Tai.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, CEX2 a nododd ei fod yn falch o weld yr adroddiad yn cael ei gyflwyno a gofynnodd sut y gwerthuswyd effeithiolrwydd y gwasanaeth, o ran dal llygod mewn carthffosydd.

Eglurodd Pennaeth y Gwasanaethau Partneriaeth, o ran dal llygod mewn carthffosydd, mai Dŵr Cymru oedd yn talu amdano ac yn ei reoli drwy'r SRS. O ran perfformiad, câi hyn ei seilio ar alwadau allan. Nid oedd dangosydd perfformiad penodol, roedd yn ymwneud ag ymateb i gwynion gwirioneddol.

Gofynnodd Aelod sut yr oedd offer TG, oedd bellach yn nhai pobl, yn cael ei yswirio.

Eglurodd Pennaeth y Gwasanaethau Partneriaeth fod yr holl offer TG yn dod o dan y polisi yswiriant corfforaethol, gyda gliniaduron wedi eu cofnodi ar gronfa ddata ganolog.

Atgoffodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid bawb fod llawer o reolau a rheoliadau yn ymwneud â'r defnydd personol o offer TG, a bod gan bob un ohonynt gyfrifoldeb hefyd.

Cyfeiriodd Aelod hefyd at Dudalen 44, CEX5 a dywedodd ei fod, fel Cynghorydd, yn amharod i gytuno i rywbeth a allai arwain at fethiant i gwrdd â therfynau amser statudol.

Dyweddodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid fod pob arbediad yn cael effaith ond y byddai'n ceisio lleihau ei effaith gymaint â phosibl. Efallai y byddai'n gallu diwygio'r naratif, fel y byddai'n llai bygythiol. Nid oedd yn arbediad yr oedd hi'n bersonol yn dymuno ei wneud, ond roedd angen i bob maes wneud cyfraniad fel un Cyngor.

Pwysau Cyllidebol ar draws y Cyngor

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 40, CW2 mewn perthynas â Phraesept y Gwasanaeth Tân a dywedodd ei bod yn hen bryd i'r Awdurdod Tân ddilyn yr Heddlu, o ran y ffordd y gosodid y praesept.

Eglurodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid nad oedd y rheoliadau'n caniatáu hynny ac nad oedd yr un fath â'r Heddlu. Cadarnhaodd ei bod wedi ysgrifennu llythyr at yr Awdurdod Tân yn holi ynghylch y cynnydd, a'i bod wedi derbyn llythyr yn ôl. Roedd dau Gyngorydd ar yr Awdurdod Tân, a allai gyflwyno sylwadau, ond roedd yr Awdurdod yn parhau i fod ynghlwm wrth y rheoliadau presennol oedd yn gwneud pethau'n anodd.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 25, Tabl 3, a themlai fod yr Awdurdod Lleol ychydig yn ofnus o fentro. Y senario orau, wrth edrych arni yn y dyfodol oedd +1% ond gobeithiai ef y byddai'n well na hynny, gan ei fod yn 4.3% eleni. Yna cyfeiriodd yr Aelod at Dudalen 26, a gofynnodd a oedd gwir angen i'r Awdurdod Lleol gynyddu ffioedd a thaliadau ar gyfer eleni. Yna cyfeiriodd yr Aelod at dudalen 29 a nododd ei fod wedi gweld hyn o'r

blaen, sef bod pob Cyfarwyddiaeth ar wahân i Gymunedau yn derbyn cynnydd net yn ei chyllideb. Yna cyfeiriodd yr Aelod at Dudalen 31, 4.19.3 mewn perthynas â'r 'gronfa tir cyhoeddus' a nododd fod yna gronfa flynyddol o £2 filiwn ar gyfer tir cyhoeddus, ond na allai ddod o hyd iddi yng nghyllideb y flwyddyn nesaf.

Eglurodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid, o ran yr amcangyfrifon a'r tybiaethau, byth ers iddi hi fod yn y Cyngor, fod yr amcangyfrif wedi bod yn -3%. Dim ond ers y setliad teilwng y llynedd, a ailadroddwyd eleni, yr oedd yr amcangyfrif wedi cael ei ddiwygio er na theimlid y gallai hyn wella oherwydd yr holl arwyddion, nad oeddent o reidrwydd yn arwain unrhyw un i gredu bod llawer o arian ar ei ffordd i mewn i'r sector cyhoeddus. Roedd yn rhaid i'r Awdurdod Lleol fod yn realistig, ac mae'n debyg mai setliad arian gwastad oedd y lle iawn i ddechrau. Pe bai yna nifer o setliadau gwell, efallai y byddai yna hyder i adolygu hyn, ond byddai'n ffôl ar hyn o bryd i'w diwygio ymhellach ar sail dau setliad. O ran ffioedd a thaliadau roedd pwysau enfawr. Mewn gwirionedd, nid oedd rhai o'r ffioedd a thaliadau'n dod i mewn o gwbl a byddai'n rhoi pwysau sylweddol ychwanegol ar y gyllideb pe na bai'r rhain yn cael eu cynyddu yn unol â chwyddiant. O ran y cynnydd net mewn cyllidebau, roedd yr holl broses wedi mynd rhagddi ers mis Mai a rhoddwyd amryw o arbedion a phwysau amrywiol gerbron. Roedd pwysau sylweddol mewn rhai Cyfarwyddiaethau ac roedd angen ystyried lefel yr incwm grant ac arian atodol, oedd yn dod i mewn i Gymunedau, hefyd. Roedd tir cyhoeddus yn ffigur oedd yn cael ei ailadrodd, gydag oddeutu £2 filiwn yn cael ei wario, yn bennaf mewn Cymunedau, er bod yna bethau gan Gyfarwyddiaethau eraill y gellid eu gwario allan o'r gronfa gyhoeddus. Pe na bai'r rheiny'n glir yn y gyllideb, yna dywedodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid y byddai'n dod yn ôl at yr Aelod, i dynnu sylw at y darn perthnasol ond sicrhodd yr Aelod eu bod yn y gyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf ar sail ailadrodd.

Gofynnodd yr Aelod beth oedd y ffigur o ran ffioedd a thaliadau.

Dywedodd Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid y byddai'n rhaid iddi ddod yn ôl at yr Aelod.

Eglurodd yr Arweinydd fod yna fuddsoddiad, ac roedd yn bennaf yng Nghyfarwyddiaeth y Cymunedau o ran y gronfa tir cyhoeddus o £2 filiwn. Teimlai'r Arweinydd ei fod yn gwestiwn teg o ran ffioedd a thaliadau, ac roedd yn sicr yn egwyddor yr oedd pob Aelod wedi cytuno iddi yn y Strategaeth, y byddai ffioedd a thaliadau'n cael eu cynyddu ar y gyfradd honno. O ran y Grant Cynnal Refeniw, dyna oedd yr ansicrwydd mwyaf, a faint fyddai hwnnw, ond pe bai gan yr Awdurdod symiau canlyniadol pellach a chanlyniad refeniw gwell gan Lywodraeth Cymru nag a ragwelid ar hyn o bryd, yna yn sicr byddai rhai o'r arbedion yn cael eu hystyried, yn enwedig yr arbedion yr oedd Aelodau wedi eu nodi.

Eglurodd y Dirprwy Bennaeth Cyllid Dros Dro, mewn perthynas â sylw'r Aelod ynghylch y tir cyhoeddus, fod hwn yn bwysau cyllidebol y cytunwyd arno ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf ac felly ei fod yng nghyllideb sylfaenol y Gyfarwyddiaeth Gymunedau eisoes, ac felly na fyddai'n dangos fel pwysau cyllidebol newydd am ei fod yn un oedd yn ailadrodd o flwyddyn flaenorol.

Yna trosglwyddodd y Cadeirydd yr awenau i'r Cyngorydd JP Blundell, Cadeirydd Pwyllgor Craffu Trosolwg Pwnc 3, ar gyfer y cwestiynau oedd yn weddill o'r cyfarfod y diwrnod cynt, mewn perthynas â Chymunedau.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM3 ac esboniodd ei fod yn bryderus ynghylch anallu'r Awdurdod Lleol i ymgymryd ag astudiaethau dichonoldeb. Y pwynt ehangach, yn sicr ynghylch y cynnig cyllidebol, oedd bod cost rhywbeth yn hysbys, ond nid ei werth. Ni fyddai rhai o'r pethau mawr oedd yn digwydd yn y Fwrdeistref Sirol, yn sicr o

ran adfywio, yn digwydd oni bai am astudiaethau dichonoldeb, a gofynnodd beth oedd y meddylfryd y tu ôl i hyn.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau ei bod wedi bod yn anhygoel o anodd llunio cynigion i leihau'r gyllideb. Nid oedd hyn yn golygu na chât astudiaethau dichonoldeb eu cynnal, gan eu bod yn rhan hanfodol o symud cynlluniau ymlaen, ond roedd yn golygu na fyddai cymaint o arian ar gael ag oedd o'r blaen, gan mai cronfa benodol oedd hon oedd ar gyfer arian cyfatebol yn unig. Byddai'n rhaid defnyddio'r adnoddau o fewn y Gyfarwyddiaeth, mewn ffyrdd eraill, er mwyn dod â chynlluniau yn eu blaen. Byddai ffocws i edrych yn fanylach ar geisiadau Bargen Dinas Ranbarth Caerdydd, rhai o gynlluniau Llywodraeth Cymru a meddwl yn fwy creadigol. Nid oedd yn credu y byddai hyn yn atal yr Awdurdod Lleol rhag symud ymlaen, ond roedd yn golygu gweithio ychydig yn galetach. Nid oedd yr arbediad i ddigwydd am flwyddyn neu ddwy ac roedd cryn dipyn o gynlluniau adfywio, gwaith cyfalaf ac yn y blaen o hyd oedd yn mynd i gael eu cynnal yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 42, COM1 a nododd fod cryn dipyn o drafod wedi bod ynglŷn â hyn ddoe, ond fel Pwyllgor teimlai fod angen dadansoddi'r ffigurau.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol mai'r hyn y gofynnwyd amdano oedd ffigurau penodol yn ymwneud â Chaeau Trecelyn ac union gost y cyfraniad y byddai hynny'n ei wneud tuag at Drosglwyddiadau Asedau Cymunedol. Roedd yr hyn yr oedd yr Aelod wedi gofyn amdano ychydig yn wahanol e.e. dadansoddiad o'r £300 mil. Nododd er mwyn eglurder mai targed oedd y £300 mil. Nid oedd llinell y byddai cymaint â hyn yn dod o CAT neu y byddai hyn yn dod o'r arbediad o dorri glaswellt, ac yn y blaen. Targed ydoedd a gellid dylanwadu ar rywfaint ohono ond dim ond i raddau gan fod llawer y tu hwnt i reolaeth y Gyfarwyddiaeth, am fod hyn yn dibynnu ar y newidynnau. Pe bai CATau yn mynd yn dda, ni fyddai angen arbed cymaint o dorri glaswellt neu fannau chwarae i blant. Os nad oedd llawer o CATau o gwbl wedi croesi'r llinell, yna byddai angen arbed mwy ar dorri glaswellt a mannau chwarae i blant.

Ymatebodd yr Aelod gan ddweud ei fod yn teimlo y dylid lleihau'r targed neu ei daenu dros y blynyddoedd, gan ei fod ef yn teimlo nad oedd yn mynd i ddigwydd y flwyddyn nesaf ac nad oedd yn realistig i'w gadw yno.

Eglurodd yr Aelod o'r Cabinet dros Gymunedau nad oedd ef yn dymuno gweld y targed yn cael ei leihau. Nid oedd y targed fel cwota, ac roedd yn rhywbeth y gellid methu â'i gyrraedd cyn belled â bod dealltwriaeth o pam y methwyd â chyrraedd y targed. Roedd y Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol yn gywir, po fwyaf o drosglwyddiadau CAT fyddai'n mynd drwy'r system, y lleiaf o arian fyddai angen ei arbed. Teimlai mai'r ffordd orau oedd gadael llonydd iddo ond bod angen ei fonitro.

Nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod llawer o ddiddordeb mewn CATau ar draws y fwrdeistref. Roedd llawer o waith wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn a symudwyd ymlaen, gan gydnabod eu bod yn gymhleth ac na fyddai CAT yn cael ei basio nes bod popeth yn ei le a bod y cynllun busnes yn gadarn. Pe bai'r targed o 10 CAT yn cael ei leihau yna byddai angen chwilio am arbedion, fyddai'n creu mwy o bwysau mewn meysydd eraill.

Esboniodd yr Arweinydd fod y strategaeth ar gyfer mannau chwarae i blant yn cael ei hadolygu; gweithio gyda chynghorau tref a chymuned yn arbennig i wella'r cynnig chwarae i blant. Gellid cadw mannau chwarae i blant ac roedd yn gobeithio gweld buddsoddi yn y rheiny a byddai'n ceisio dod â gwybodaeth ychwanegol yn ôl i'r Aelodau cyn gynted ag y byddai'r wybodaeth honno ar gael.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM3, ac esboniodd ei fod yn eilio sylw Aelod blaenorol. Nododd benderfyniad y Cabinet yn gynharach yr wythnos honno fod papur y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau wedi'i gymeradwyo, lle roedd canllawiau ar gydweithio ac astudiaethau dichonoldeb. Cyfeiriodd at bwynt 7.3 o adroddiad y Strategaeth; roedd dull y cyngor o gyflawni ei rwymedigaethau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) ar gyfer y 5 ffordd o weithio yn cynnwys cydweithredu ac arbedion a gynhyrchwyd o gydweithredu a gweithio integredig. Roedd yna adran enfawr oedd yn symud yr Awdurdod Lleol i cyfeiriad cydweithio ac ymddangosai fod hyn yn cymryd rhan o'r gallu i wneud hynny'n llwyr.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau ei bod hithau hefyd yn bryderus ynghylch hyn wrth symud ymlaen. Roedd angen ffyrdd newydd o weithio yn y dyfodol. Teimlai y byddai'r bil newydd oedd wedi dod drwedd a'r gweithio rhanbarthol, yn enwedig gyda chynllunio strategol a thrafnidiaeth strategol, yn ategu'r hyn oedd eisoes yn cael ei wneud. Lle yr edrychid ar gynlluniau, roedd yr Awdurdod Lleol yn gweithio gydag awdurdodau cyfagos yn ogystal â gweithio gyda Rhanbarth Prifddinas Caerdydd (CCR) yn ehangach. Teimlai y gallai creu'r CCR agor cyfleoedd, yn hytrach na'i fod yn gweithio fel arall. Roedd yr Awdurdod Lleol yn gweithio mewn ffordd strategol, a theimlai fod y geiriau 'cronfa adfywio strategol' yn golygu rhywbeth gwahanol i weithio'n rhanbarthol yn llythrennol. Roedd strategol yn ymwneud ag edrych ar y dyfodol hirdymor yn ogystal â gweithio ar draws y rhanbarth. Roedd llawer o waith yn cael ei wneud i liniaru rhai o bwysau'r gyllideb a sicrhodd yr Aelodau y byddai unrhyw astudiaethau dichonoldeb a gâi eu cynnal o ansawdd da.

Cadarnhaodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid mai'r bwriad ar hyd yr amser oedd y byddai'n dod i ben ar yr adeg hon ond bod yna botiau dichonoldeb eraill a fyddai'n cymryd ei le'n fwy na digonol ac mai dim ond am y cyfnod hwn y bwriadwyd iddo fod.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 42, COM1 a gofynnodd a allai gael rhagor o wybodaeth mewn perthynas â'r 10 hynny oedd â diddordeb mewn CAT gan gynnwys cyfanswm y gost fesul safle a nifer y datganiadau o ddiddordeb ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau mai'r targed oedd cael 10 CAT arall drwedd eleni. Er bod llawer o ddiddordeb, eglurodd nad oedd rhywfaint o'r data hwnnw ar gael yn awr ond y byddai'n bendant ar gael yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fyddai'r gwaith wedi cael ei gwblhau.

Gwnaeth Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol sylw mewn perthynas â Thudalen 43, COM5, a'r ffaith ei fod yn wyrdd. Y risg fwyaf oedd yn gysylltiedig â gadael Sunnyside House oedd costau dadfeilio, a bod cyllideb wedi'i neilltuo ar gyfer hynny. Cadarnhaodd fod popeth o fewn y gyllideb a'r gwaith yn mynd rhagddo'n dda.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM6 a gofynnodd ai'r awdurdod lleol oedd biau'r depo.

Cadarnhaodd y Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol mai BCBC oedd yn berchen ar y depo.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM7 a gofynnodd am eglurder ynglŷn â hyn.

Eglurodd y Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol fod yr Awdurdod Lleol wedi bod yn llwyddiannus gyda chyllid a olygai y gallai'r Awdurdod dalu am gerbydau y byddai Kier yn eu defnyddio'n effeithiol am weddill y contract presennol gyda'r gwasanaeth AHP. O ganlyniad, roedd gan Kier arbediad a fyddai'n mynd yn ôl drwy'r refeniw yn y contract presennol, a ddangoswyd fel arbediad MTFS. Byddai'r

cerbydau'n eiddo i'r Awdurdod Lleol ar ddiwedd y contract presennol, ar gyfer contractau neu wasanaethau yn y dyfodol. Roedd hyn yn mynd rhagddo'n dda a byddai'n cael ei gyflawni.

Gofynnodd yr Aelod am addasrwydd y cerbyd.

Dywedodd Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol y byddai'n anfon manylion llawn y cerbyd at yr Aelod, y tu allan i'r cyfarfod.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM8 a gofynnodd pa ganran o'r fwrdeistref oedd â goleuadau LED erbyn hyn.

Eglurodd Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol fod y mwyafrif llethol wedi cael eu gwneud, gyda tua 20 mil o oleuadau stryd, a'i fod yn credu bod tua 3 neu 4 mil eto i fynd. Gallai gadarnhau'r union nifer y tu allan i'r cyfarfod.

Nododd Aelod nad oedd wedi derbyn ateb mewn perthynas â Ffioedd a Thaliadau. Pe na bai ffioedd a thaliadau'n cael eu cynyddu, faint fyddai hynny.

Dywedodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid bod arni hi eisiau rheoli disgwyliadau ynghylch Ffioedd a Thaliadau oherwydd bod miloedd ohonynt a bod ganddynt i gyd reolau a rheoliadau gwahanol. Gofynnodd i'r Aelod ddarparu manylion penodol y tu allan i'r cyfarfod.

Dywedodd Aelod ei bod yn beryglus iawn peidio â chodi ffioedd oherwydd y byddai'n arwain at ddau ganlyniad. Un oherwydd y byddai'n creu twll yn rhywle arall, y byddai'n rhaid ei lenwi, ac yn ail pan fyddai cynnydd mewn ffioedd, byddent yn cynyddu o symiau mwy. Drwy ei gadw i'r lleiaf posibl roedd yn dal i fod yn gynnydd a fyddai'n helpu'r gyllideb gyffredinol. Teimlai y dylai'r argymhelliad fod ar gyfer cynnydd mewn ffioedd.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM7 a dywedodd y byddai hithau hefyd yn hoffi cael manylion y cerbyd a gofynnodd am eglurder ynglŷn â'r cerbydau oedd yn cael eu cadw gan yr Awdurdod Lleol ar ddiwedd y contract. Gofynnodd a oedd tractor wedi'i gadw yn depo Waterton.

Dywedodd Pennaeth Gweithrediadau – Gwasanaethau Cymunedol nad oedd yn gwybod am y tractor. Esboniodd fod rhai JCBs yn Nepo Waterton, a ddefnyddid gan yr Adran Briffyrdd mewn gwahanol weithgareddau priffyrdd, gan gynnwys ymateb i lifogydd. Roedd tractorau fel y cyfryw yn tueddu i gael eu defnyddio gan Adran y Parciau ac yn cael eu cadw yn Nepo Bryncethin. O ran yr hyn fyddai'n digwydd i'r cerbydau ar ddiwedd Contract Kier, yn gyffredinol ni fyddai'r Awdurdod Lleol yn berchen ar y fflyd gyfan o gerbydau ar ddiwedd Contract Kier. Roedd yr AHP ar wahân a byddent yn trosglwyddo i'r Awdurdod Lleol ar ddiwedd y contract.

Dywedodd yr Aelod y dywedwyd wrth yr Aelodau y byddai'r cerbydau'n eiddo i'r Awdurdod Lleol, ac mai dyna oedd un o'r manteision. Gofynnodd a oedd unrhyw ystyriaeth wedi'i rhoi i brynu cerbydau gyda'r mecanwaith bachyn ar y cefn ar gyfer biniau olwynion, ar gyfer angen yn y dyfodol.

Dywedodd y Pennaeth Gweithrediadau - Gwasanaethau Cymunedol fod y rhan fwyaf o fflyd Kier, ac eithrio cerbydau casglu'r AHP y talwyd amdanynt gan Lywodraeth Cymru, o dan reolaeth Kier ac mai eu cerbydau hwy oeddent. Roedd yna ddewis ar ddiwedd y contract i brynu'r cerbydau gan Kier. O ran telerau prynu cerbydau ar gyfer casglu gwastraff yn y dyfodol, pe byddech yn gofyn i gerbydau gael eu newid i fedru codi biniau ar olwynion, fe fyddai yna gost ychwanegol a byddent hefyd yn eithaf anodd eu llwytho o safbwynt codi a chario â llaw. Byddech yn dewis pa wasanaeth oedd arnoch ei eisiau ac

yna'n prynu'r cerbydau fyddai'n addas. Fyddech chi ddim yn eu cael rhag ofn, oherwydd i bob pwrpas ni fyddent yn dda iawn i'w defnyddio ar gyfer casglu sachau, er enghraifft.

Nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau fod llawer iawn o benderfyniadau i'w gwneud mewn perthynas â'r contract gwastraff yn y dyfodol. Roedd angen gwneud llawer iawn o waith a gellid cael trafodaethau pellach ar adeg briodol.

Cyfeiriodd Aelod at Dudalen 43, COM4 a gofynnodd am y dadansoddiad cost a budd. Roedd yn meddwl tybed a fyddai cwtogi ar y gwasanaeth yn arwain at lai o arian yn y pot ac yn yr economi leol yn y tymor hir.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau ei fod yn ymwneud â gosod llinell waelod i ddisgwyliadau, ar ôl y pandemig, ac ystyried ailadeiladu'r sector twristiaeth. Roeddent yn ystyried dull rhanbarthol a gweithio ar rai o'r cyfathrebiadau fel Awdurdod Lleol. Byddai dadansoddiad cost a budd yn cael ei wneud. Nid oedd hi'n teimlo bod yr Awdurdod yn cael digon o fudd o'r contract ac roedd yn ddoeth edrych ar bopeth oedd yn cael ei wneud. Y bwriad oedd i'r Awdurdod ymdrin â'r gwaith ynghylch y ffordd yr ydym yn cyfathrebu a sut mae marchnata yn cael ei wneud yn ehangach a defnyddio sefydliadau partner yn Llywodraeth Cymru a'r CCR, i'n cynorthwyo gyda'r holl waith marchnata hwnnw.

Dywedodd yr Aelod ei fod wedi'i galonogi gan yr ymateb, ond bod hwn yn ddarn mawr o waith a'i fod yn gobeithio y byddai'r cynigion yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu mwyaf perthnasol i'w mireinio.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau fod hon yn rhan eithriadol o bwysig o'r economi, a'r mesur, fel ffactor llwyddiant, oedd yr incwm oedd yn dod i mewn drwy dwristiaeth, a bod angen ei gadw mor gadarn â phosibl i ddenu ymwelwyr. Roedd twristiaeth yn rhywbeth yr oedd ar yr Awdurdod Lleol eisiau ei gael yn iawn.

Dywedodd yr Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd – Craffu wrth yr Aelodau y byddai unrhyw wybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani yn cael ei chyfleu drwy Gyfarwyddwyr ac Aelodau'r Cabinet ac y câi'r wybodaeth ei dosbarthu i'r Aelodau erbyn diwedd yr wythnos. Byddai trefniadau'n cael eu gwneud i ailgynnull y cyfarfod ddydd Llun, y 25^{ain} o Ionawr a châi apwyntiadau eu hanfon. Yn y cyfarfod hwnnw, byddai angen i'r Pwyllgorau Cyfunol ganolbwyntio eu cwestiynau ar y cynigion yr oeddent wedi gofyn am wybodaeth ychwanegol yn eu cylch a gwneud argymhellion ar y Strategaeth (MTFS) i fodloni'r amserlen ar gyfer adrodd i COSC ar y 1^{af} o Chwefror ac ymlaen i'r Cabinet.

206. EITEMAU BRYD

Dim

PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL - DYDD LLUN, 25 IONAWR 2021

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CORFFORAETHOL A GYNHALIWYD YN SIAMBR Y CYNGOR, SWYDDFEYDD DINESIG, STRYD YR ANGEL, PENYBONT AR OGWR CF31 4WB DYDD LLUN, 25 IONAWR 2021, AM 11:00

Presennol

Y Cynghorydd CA Green – Cadeirydd

TH Beedle	JPD Blundell	MC Clarke	N Clarke
RJ Collins	PA Davies	SK Dendy	DK Edwards
J Gebbie	T Giffard	A Hussain	M Jones
MJ Kearn	JE Lewis	RL Penhale-Thomas	AA Pucella
KL Rowlands	RMI Shaw	JC Spanswick	T Thomas
LM Walters	KJ Watts	PJ White	A Williams
AJ Williams	JE Williams		

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

SE Baldwin, DG Howells, DRW Lewis, B Sedgebeer, E Venables, MC Voisey a/ac CA Webster

Cynrychiolwyr Cofrestredig

Rev Canon Edward Evans
L Morris

Yr Eglwys yng Nghymru
Sector Ysgolion Uwchradd

Swyddogion:

Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Craffu
Andrew Rees	Rheolwr Gwasanaethau Democraidd
Tracy Watson	Swyddog Cymorth Craffu

Gwahoddedigion:

Victoria Adams

Rheolwr Cyllid Dros Dro - Rheoli Cyllideb:
Cymunedau, Addysg a Chefnogaeth i
Deuluoedd

Cynghorydd Nicole Burnett

Aelod Cabinet - Gwasanaethau
Cymdeithasol a Chymorth Cynnar

Cynghorydd Huw David

Arweinydd

Deborah Exton

Dirprwy Bennaeth Cyllid dros dro

Lindsay Harvey

Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a
Chymorth i Deuluoedd

Gill Lewis

Pennaeth Cyllid a Swyddog 151 Dros Dro

Claire Marchant

Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau
Cymdeithasol a Lles

Chris Morris

Cyfrifydd

Janine Nightingale

Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau

Cynghorydd Dhanisha Patel

Aelod Cabinet - Lles a Chenedlaethau
Dyfodol

Zak Shell

Pennaeth Gwasanaethau Cymdogaeth

Mark Shephard

Prif Weithredwr

Cynghorydd Charles Smith

Aelod Cabinet - Addysg ac Adfywio

Kelly Watson

Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol,
Adnoddau Dynol a Rheoleiddio

Cynghorydd Hywel Williams

Dirprwy Arweinydd

Cynghorydd Richard Young

Aelod Cabinet – Cymunedau

208. DATGANIADAU O FUDDIANNAU

Datganodd y Cynghorydd T Beedle fuddiant personol yn Eitem 4 ar yr agenda am ei fod yn Gadeirydd Cymdeithas Llywodraethwyr Pen-y-bont ar Ogwr.

Datganodd y Cynghorydd A Williams fuddiant personol yn Eitem 4 ar yr agenda fel aelod pwyllgor RFC Heol-y-Cyw oedd â rhan ym mhroses CAT.

209. STRATEGAETH GYLLIDO TYMOR CANOL 2021-22 I 2024-25

Dywedodd yr Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Craffu gan fod y cyfarfod cyfunol hwn o'r holl Bwyllgorau Craffu yn barhad o'r cyfarfod a ohiriwyd o Ddydd Iau, yr 21^{ain} o Ionawr, y byddai'r Cynghorydd Cheryl Green yn parhau fel Cadeirydd ar gyfer y cyfarfod.

Addysg a Chymorth i Deuluoedd

Cyfeiriodd Aelod at ESF2 a'r tendrau a dderbyniwyd ar gyfer cludiant i'r ysgol a gofynnodd am sicrwydd bod yna gadernid ynghylch y broses ddethol a'r ffordd yr oedd yr Awdurdod Lleol yn sicrhau gwerth am arian.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn hapus iawn i gynnig sicrwydd i'r Aelod y byddai'n broses gadarn iawn. Byddai swyddogion o fewn Addysg a Chymorth i Deuluoedd yn gweithio'n agos iawn gyda Swyddogion Cyfreithiol a Chaffael i sicrhau. cydymffurfiaeth â'r holl brosesau sy'n gysylltiedig â'r weithdrefn dendro.

Gwnaeth Aelod y sylw bod cludiant o'r Cartref i'r Ysgol wedi bod yn cael ei adolygu ers amser maith ac apeliodd am i hyn gael ei symud ymlaen.

Cytunai'r Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd â'r Aelod a dywedodd ei fod wedi bod yn destun pryder ers peth amser. Cafodd cryn dipyn o waith ei wneud ar yr adolygiad ers y flwyddyn ddiwethaf. Roedd yr Awdurdod Lleol yn gobeithio gweld adolygiad Llywodraeth Cymru o nifer o'r materion, oedd i fod i ddwyn ffrwyth ddiwedd mis Mawrth. Gobeithio y byddai'r wybodaeth hon, ar y cyd â'r wybodaeth a sicrhawyd, yn galluogi'r Awdurdod Lleol i symud hyn ymlaen yn gyflym.

Cyfeiriodd Aelod at SCH1 a dywedodd y dylid ailystyried yr arbedion effeithlonrwydd gan roi'r gorau i dorri gwasanaethau canolog gan fod hynny'n niweidio pob ysgol.

Cyfeiriodd Aelod hefyd at SCH1 a mynegodd, er nad oedd ar neb eisiau gwneud toriadau, ei fod yn teimlo bod angen rhannu'r baich yn gyfartal ac y dylid cael rhywfaint o doriad eleni.

Cyfeiriodd Cynrychiolydd Cofrestredig yr Eglwys yng Nghymru hefyd at SCH1 gan ddweud bod Pen-y-bont ar Ogwr wedi bod ar y ris isaf os nad y gwaelod am y nifer ddiwethaf o flynyddoedd o ran y swm oedd yn cael ei wario ar addysg fesul disgybl. Dywedodd y byddai unrhyw doriad i gyllideb yr ysgolion yn drychinebus, nid yn unig yn y flwyddyn gyfredol ond yn arbennig yn y blynyddoedd i ddod.

Esboniodd Aelod ei bod hi wedi bod mewn cyfarfod gyda'r Gweinidog dros Dai a Llywodraeth Leol ac wedi ei herio ynglŷn â'r setliad. Roedd y Gweinidog wedi dweud, er nad oedd yn gyllideb twf, na ddylai unrhyw Awdurdod fod yn colli nac yn bwriadu colli unrhyw staff, oherwydd dylai fod yn gyllideb ddigyfnwid. Dywedodd pe bai unrhyw Awdurdodau'n dweud eu bod yn mynd i golli staff, yna roedd ar Lywodraeth Cymru

eisiau gwybod ar unwaith gan eu bod wedi dweud na fyddai hynny'n ddichonadwy wrth symud ymlaen.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Chymorth i Deuluoedd ei fod yn gwerthfawrogi sylwadau'r Aelodau'n fawr a bod y darlun yn un heriol iawn i'r sefydliad cyfan. Roedd yr holl feysydd a nodwyd yn anodd; nid oedd yr un ohonynt yn hawdd ac ar ôl gwaith sylweddol yr oeddent wedi eu cyrraedd. Roedd cydbwysedd i'w gael o ran cefnogi ysgolion, a'r pwyntiau yr oedd nifer o Aelodau wedi eu gwneud, gyda golwg ar y sefyllfa ariannol heriol yr oedd rhai ysgolion ynddi. Roedd yr Awdurdod Lleol yn ymwybodol bod rhaid cefnogi ysgolion drwy'r cyfnod anodd oedd o'u blaenau ond hefyd cael y cydbwysedd o gynnal y gwasanaeth canolog i ddarparu cymorth i bob ysgol. Byddai angen iddo ystyried y sylwadau mewn perthynas â'r Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, gan mai dyma'r tro cyntaf iddo glywed am hyn gan Lywodraeth Cymru, ac eto byddai hynny'n rhywbeth y byddai'n hapus i'w ystyried gyda chydweithwyr a'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol (CMB).

Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles

Diolchodd y Cadeirydd i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles a'r Swyddogion oedd yn gyfrifol am yr ymateb manwl iawn a'r wybodaeth ychwanegol a ddarparwyd.

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 42, SSW2 mewn perthynas ag addasiadau tai a gofynnodd a ellid adnewyddu ac ail-ddefnyddio yn unrhyw ffordd, offer sydd weithiau'n ddrud, gan arbed arian i'r awdurdod, yn enwedig gan fod symudiad i ddod â materion yn fewnl.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl (DFG) yn enghraifft allweddol o faes lle gallai buddsoddi mewn gwasanaeth ataliol leihau anghenion gofal a chymorth parhaus. Roedd hi'n gwybod am lawer o enghreifftiau ledled Cymru lle roedd dull gwirioneddol gadarnhaol a rhagweithiol o ailgylchu offer, peth ohono'n bwrsasol iawn i unigolion. Gellid adnewyddu offer arall a'i lanhau ac yn y blaen a'i ddefnyddio'n dda iawn. Roedd hyn yn rhywbeth y dylid ei gynnwys mewn targedau perfformiad ar gyfer y gwasanaeth, wrth iddo gael ei dynnu i mewn. Cadarnhaodd y byddai'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau mewn cydweithrediad â chydweithwyr ym maes Tai, oedd yn arwain y gwaith o ddarparu Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl.

Gofynnodd Aelod hefyd a ellid ymchwilio i'r arfer mewn perthynas â'r ystâd ddiogel.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod yr Aelodau'n tynnu sylw'n glir at yr awydd am fwy o wybodaeth ynghylch offer gan gynnwys faint o offer oedd yn cael ei roi allan, faint o'r offer hwnnw oedd wedi'i deilwra i unigolion, boed hynny yn yr ystâd ddiogel neu yn eu cartrefi eu hunain yn y gymuned, yn ogystal â pha mor dda y câi'r offer hwnnw ei ddefnyddio a'i ailgylchu. Byddai hi'n gweithio gyda chydweithwyr i baratoi nodyn briffio a fyddai'n egluro hyn. Roedd angen sicrhau bod yr Awdurdod Lleol mor effeithlon ac effeithiol ag y gallai fod a byddai'n sicr yn casglu'r data ar gyfer y maes hwn.

Adleisiodd Aelod deimladau'r Cadeirydd ynglŷn â'r wybodaeth ychwanegol fanwl a ddarparwyd a gofynnodd am fwy o fanylion ac astudiaethau achos yn y dyfodol wrth symud ymlaen. Gofynnodd pa mor gynaliadwy oedd y toriadau hyn wrth symud ymlaen o ystyried y tebygolrwydd y byddai cyflyrau pobl yn dirywio ac y byddent yn debygol o fod angen cymorth cynyddol gan yr Awdurdod Lleol.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles mai un o'i blaenoriaethau hi fel Cyfarwyddwr newydd oedd sicrhau bod yna gynlluniau strategol

ynghyd â thystiolaeth dda, wrth symud ymlaen, ar draws yr holl brif grwpiau poblogaeth y mae arnynt angen gofal a chymorth, sy'n edrych ar y cynnydd yn y boblogaeth a'r pethau sydd eu hangen i ddiwallu'r anghenion hynny, yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol. Mae hyn hefyd yn sicrhau'r canlyniadau gorau i unigolion ac i gefnogi hynny byddai achosion busnes, a fyddai naill ai'n gofyn am fwy o fuddsoddiad neu a allai barhau i weld gostyngiadau yng nghost gwasanaethau wrth symud ymlaen. Byddai'n gwahaniaethu o'r naill boblogaeth i'r llall a byddai angen achosion busnes gwahanol o amgylch y mathau o wasanaethau yr oedd angen eu datblygu i ddiwallu'r anghenion yn y ffordd fwyaf cost effeithiol.

Dywedodd yr Aelod mai'r hyn oedd arno eisiau oedd sicrwydd, pe bai amgylchiadau pobl yn newid yr wythnos ganlynol, er enghraifft, y byddai'r Awdurdod Lleol mewn sefyllfa i'w helpu gyda chynllun gofal arall a allai gostio mwy.

Ymatebodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles i roi'r sicrwydd hwnnw ac esboniodd fod pecynnau gofal yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, o leiaf unwaith y flwyddyn, ond droeon yn amlach na hynny, a gallai'r rhain gynyddu yn ogystal â lleihau. Eglurodd fod yr arbedion yn cynrychioli gostyngiad net cyffredinol.

Roedd Aelod yn llwyr gefnogi adolygu swyddogaethau ond gofynnodd am sicrwydd y câi adolygiadau statudol eu cynnal yn amlach, ac y byddai gan y staff oedd yn darparu'r gwasanaeth y gallu i wneud yr argymhellion hynny. Gofynnodd hi hefyd am sicrwydd, o ran unrhyw ddarpariaeth nyrsio, mai'r GIG ddylai dalu'r bil, yn hytrach na'r Awdurdod Lleol. Gyda golwg ar y Papur Gwyn, dylai holl staff y sector gofal gael y cyflog byw gwirioneddol gan gynnwys unrhyw wasanaethau a gomisiynid, a byddai hefyd ar yr un sbectrwm â'r agenda ar gyfer newid yn y GIG, a fyddai â goblygiadau cost sylweddol i'r Awdurdod Lleol.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles ei fod yn gyfnod diddorol iawn i fod yn gweithio yn y gwasanaethau cymdeithasol a chyfeiriodd at y Papur Gwyn, a gyhoeddwyd yn ddiweddar, oedd yn destun ymgynghoriad. Roedd hwn yn cydnabod gwerth a phwysigrwydd pendant waith y gweithlu gofal uniongyrchol. Credai'n gryf eu bod yn arbenigwyr yn yr hyn yr oeddent yn ei wneud a phe baent yn gwneud argymhellion bod ar rywun angen mymryn bach mwy neu ychydig llai, yna bod hynny'n bwysig iawn am eu bod hwy yn treulio eu hamser ddydd ar ôl dydd gyda phobl ag anghenion gofal a chymorth ac y byddent, wrth wneud yr argymhellion hynny, yn siarad am berson yr oeddent yn ei adnabod yn dda. O ran yr ail bwynt, roedd gan Ben-y-bont ar Ogwr dimau integredig a cheid cydweithio da rhwng staff nyrsio cymunedol, yn enwedig, gweithwyr cymdeithasol a therapyddion galwedigaethol yn y gymuned, oedd yn gwneud dull cyfannol yn bosibl. Bu tensiynau erioed ar y rhyngwyneb hwnnw rhwng sefydliadau, ond os oedd yr ymarfer yn iawn ac yn gweithio yn y ffordd seiliedig ar gryfder ar draws y sbectrwm iechyd a gofal cymdeithasol, roedd yr Awdurdod Lleol mewn sefyllfa well o lawer gyda chydweithwyr iechyd i wneud yr hyn sy'n cyfrif ac i gael y pecynnau gofal cywir gyda'r cyfraniadau cywir ar draws asiantaethau sy'n bartneriaid. Wrth symud ymlaen, byddai'r Awdurdod Lleol yn edrych ar yr hyn y byddai integreiddio pellach yn ei olygu a byddai angen rhai trafodaethau pwysig iawn gyda'r Bwrdd Iechyd ynghylch eu cyfraniadau at gadw pobl yn ddiogel mewn cymunedau. Llawer o'r pethau oedd yn gyrru costau gofal cymdeithasol oedd yr anghenion iechyd sylfaenol, ac felly roedd yn ymwneud â'u cynorthwyo i fuddsoddi yn y gwasanaethau cywir, a allai leihau'r gost ar draws sectorau'n gyffredinol.

Cymunedau

Cyfeiriodd Aelod at dudalen 41, COM1 a mynegodd bryder ynghylch cyflogi ymgynghorydd i adolygu Parc Maesteg a Chaeau Trecelyn. Gofynnodd am i'r gost gael

ei darparu a gwybodaeth p'un a oedd yna awydd i drosglwyddo, cyn cyflogi rhywun i gynnal yr adolygiad.

Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau fod pob parc yn y fwrdeistref wedi mynegi diddordeb mewn edrych ar y broses o Drosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT). Wrth edrych ar safleoedd cymhleth mawr, gyda nifer o ddefnyddwyr, roedd yn bwysig edrych yn fanwl ar yr hyn a fyddai'n gysylltiedig â throsglwyddo'r ased hwnnw. Roedd cyngor ymgynghorydd wedi'i ddarparu i sicrhau bod popeth yn cael ei gynnwys er mwyn gwybod beth oedd goblygiadau llawn y gost a chostau rhedeg y cyfleusterau dros oes gyfan a sicrhau, pe caent eu trosglwyddo, y câi hynny ei wneud yn y ffordd gywir. O ran Parc Lles Maesteg a Chaeau Trecelyn teimlid bod angen gwneud gwaith manylach ar y ddwy ardal hynny'n arbennig.

Gofynnodd yr Aelod beth oedd cost cyflogi'r ymgynghorwyr.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau nad oedd y gost ganddi wrth law ond y byddai'n darparu'r wybodaeth honno.

Gofynnodd Aelod beth fyddai'n digwydd pe na châi Parc Lles Maesteg neu Gaeau Trecelyn eu trosglwyddo. Beth oedd safbwynt gwirioneddol neu ddiogel yr Awdurdod Lleol ar y ddau hyn.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau pe na bai'r ddwy ardal yn cael eu trosglwyddo, y byddent yn parhau dan reolaeth y cyngor bwrdeistref ac y gofelid amdanynt am byth. Gobeithiai am ryw drefniant o drosglwyddo asedau, ond roedd y rhain, wrth gwrs, yn safleoedd cymhleth, mawr, ac roedd pentwr o waith i'w wneud er mwyn sicrhau bod CAT yn briodol ac y gellid ei reoli yn y ffordd gywir.

Cydnabyddai Aelod y Cabinet dros Gymunedau gymhlethdod y broses CAT mewn perthynas â'r ddwy ardal, oedd yn ganlyniad i'r ffaith fod lleiniau, mewn rhai achosion, yn gorgyffwrdd â'i gilydd, ac felly roedd llawer o waith angen ei wneud gyda dau bwyllgor rheoli'r clybiau penodol hynny. Wrth ateb y cwestiwn, beth fyddai'n digwydd, roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau yn hollol gywir. Nod y strategaeth a ddefnyddiwyd oedd gwneud arbedion. Roedd arbedion yn dod i'r amlwg ac roedd y clybiau eu hunain, oedd yn ymrwmo i drosglwyddiadau CAT, yn dechrau gweld manteision y trosglwyddiadau, ond roedd yn deg dweud, er bod awydd ar y clybiau yn y ddwy ardal, pe bai'n amhosibl trosglwyddo'r rheiny, yna byddai'r Awdurdod Lleol mewn sefyllfa i gefnogi'r clybiau, er y byddai'n golygu na châi'r arbedion hynny eu gwneud. Roedd yn eithaf hyderus y gellid dod o hyd i ffordd ymlaen ar y ddau faes cymhleth yma, a rhoddodd sicrwydd i'r Aelodau ynghylch awydd y clybiau oedd yn ymwneud â'r ddwy ardal hynny.

Dywedodd Aelod ei bod yn croesawu'r ymgynghorwyr allanol ond ei bod hi, fel Cyngorydd Tref Pen-y-bont ar Ogwr, wedi gweld y briff i'r ymgynghorwyr ac nad oedd yn sôn yn unman am ystyried Caeau Trecelyn yn orlifdir. Roedd hi'n bryderus nad oedd gan yr ymgynghorwyr yr arbenigedd o bosibl i ddelio â gorlifdiroedd ac amheuai a fyddai'r argymhellion a geid ganddynt yn cynnwys y costau hynny mewn gwirionedd.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau y gallai roi sicrwydd ynglŷn â hynny. Roedd mater y gorlifdir yn bwysig iawn ac roedd yn rhan o'r briff. Er na fu efallai yn rhan o'r tendr, byddai'n un o'r pethau cyntaf a drafodid gyda'r ymgynghorwyr wrth edrych drwy'r mapiau, y dopograffeg ac ardal y parciau hynny. Byddai'n un o'r ystyriaethau pwysicaf ar gyfer y cynllun hwnnw a byddai'n cael ei gynnwys.

Cyfeiriodd Aelod at y cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy a dywedodd y byddai'n ddefnyddiol efallai pe bai'r Aelod Cabinet dros Gyllid a'r Prif Swyddog Dros Dro Cyllid,

Perfformiad a Newid yn gwneud sylwadau ynghylch a oeddent yn teimlo y dylid defnyddio'r cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yn ystod y cyfnod hwn o ansicrwydd.

Eglurodd y Cadeirydd fod hwn yn gwestiwn a gynhyrchwyd oherwydd yr ymateb i COM1, ond roedd hi'n hapus i'r Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid roi ymateb cyffredinol.

Eglurodd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid mai'r ateb byr oedd 'na'. Nid oedd hi'n credu y dylai'r Awdurdod Lleol fod yn defnyddio cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy. Roedd y £64 miliwn y cyfeiriwyd ato yn cynnwys dros £9 miliwn o gronfa'r Cyngor a £55 miliwn o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Er ei fod yn edrych fel ffigwr mawr, roedd y £9 miliwn yng nghronfa'r Cyngor yn unol ag egwyddorion y Strategaeth Ariannol Tymor Canol (MTFS), o ran cronfeydd wrth gefn. Cymeradwywyd y rhain gan y Cyngor fel rhan o'r MTFS ac fe'u hailadroddwyd mewn gwahanol ddogfennau a dderbyniodd y Cyngor. Fe'u diwygiwyd y llynedd drwy BREP ac yna drwy gymeradwyaeth gan y Cyngor. Cadarnhaodd fod cronfa'r Cyngor yn cyd-fynd â'r egwyddor honno, 5.27% o'r gyllideb net ac eithrio ysgolion, ac mae'r egwyddor yn dweud y dylai fod o leiaf 5%.

O ran y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, roedd llawer o'r rheiny'n cefnogi'r rhaglen gyfalaf, tua £20 miliwn. Roedd £4.5 miliwn arall yn cefnogi rheoli asedau, mân waith, atgyweiriadau a gwaith dymchwel. Roedd cronfa Covid-19 o £3 miliwn bellach yn £2.5 miliwn gydag arian yn cael ei drosglwyddo i gronfa argyfwng, y rhan fwyaf ohono eisoes wedi cael ei ddefnyddio. Roedd grantiau a chyfrifon cydraddoli hefyd, oedd yn £4 miliwn arall, na ellid ei wario ar unrhyw beth arall, neu byddai'n rhaid ad-dalu'r rhain yn ôl i Lywodraeth Cymru. Roedd y gweddill yn gronfeydd wrth gefn ar draws y cyngor, hawliadau mawr, ad-drefnu gwasanaethau ac yswiriant, ac yn y blaen. Câi cronfeydd wrth gefn eu clustnodi i bwrpas a byddent yn derbyn sylw bron bob mis yn yr Adran Gyllid. Adroddid am y rhain drwy fonitro'r gyllideb bob chwarter ac roedd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid wedi bod yn wyladwrus o ran datod unrhyw gronfa wrth gefn nad oedd wedi symud neu nad oedd yn angenrheidiol mwyach. Edrychodd yr Archwilyr arnynt yn ofalus iawn, a byddent yn codi cwestiwn pe na bai eu hangen neu, pe baent yn edrych fel pe baent wedi'u neilltuo ar gyfer rhywbeth cyffredinol iawn, byddent yn wyladwrus yn eu cylch. Roedd balansau ysgolion yn anhygoel o isel. Er ei bod yn deall y gallai Aelodau feddwl, wrth edrych ar y math hwnnw o ffigur, fod modd ei ddefnyddio, nid oedd yn bosibl ei ddefnyddio.

Dyweddodd y Dirprwy Arweinydd nad oedd ganddo unrhyw beth i'w ychwanegu mewn gwirionedd at yr hyn yr oedd y Prif Swyddog Dros Dro Cyllid, Perfformiad a Newid wedi'i ddweud, ond rhoddodd sicrwydd, fel Aelod o'r Cabinet, fod cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu hadolygu'n gyson. Roedd y broses yn cael ei hadolygu'n barhaus ac, mewn cyfarfodydd gyda'r Tîm Cyllid, sicrhaid bod swm priodol i ddarparu ar gyfer pwysau hysbys ac y rhoddid pwysau ymlaen i geisio datod a chadw'r gronfa wrth gefn honno mor gywir â phosibl. Roedd y gronfa gyffredinol yn cyd-fynd ag argymhellion yr archwiliad, y prif swm a bennid yn flynyddol gan y Cyngor. Ni fyddai'r Dirprwy Arweinydd o blaid lleihau'r swm hwnnw islaw'r hyn a argymhellwyd gan Archwilio Cymru.

Cyfeiriodd Aelod at COM1 a gofynnodd am eglurhad pellach, pe na bai'r dichonoldeb yn dod i fod, beth fyddai lefel y gwaith cynnal a chadw, e.e. a fyddai'n aros ar y lefel y mae yn awr neu'n mynd yn ôl i'r sefyllfa wrth gefn o gael ychydig iawn o waith cynnal a chadw.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau ei bod yn bwysig cadw parciau yn y cyflwr yr oeddent yn ei haeddu ond, yn erbyn cefndir o gyntariannol, ei bod yn anhygoel o anodd. Pe baent yn aros ym mherchnogaeth y Cyngor a'r trosglwyddiadau ddim yn

Ilwyddiannus, byddai ganddynt drefn gynnal a chadw gynhwysfawr, fel oedd ganddynt ar hyn o bryd, ar y safleoedd hynny ar gyfer y flwyddyn nesaf. Byddai'r hyn a fyddai'n digwydd ar ôl hynny, wrth gwrs, yn dibynnu ar setliadau'r gyllideb.

Sicrhaodd Aelod y Cabinet dros Gymunedau yr Aelod fod gan yr Awdurdod Lleol gyfrifoldeb i'r clybiau a'r cynghreiriau, oedd yn disgwyl safon benodol, ac felly byddai'n rhaid eu cadw i fyny at y safonau hynny o leiaf. Dywedodd, fel y dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, y byddai'n rhaid adolygu'r sefyllfa o flwyddyn i flwyddyn. Byddai'r Awdurdod Lleol yn parhau i fonitro'r sefyllfa ac yn cysylltu â chlybiau.

Nododd Aelod fod y wybodaeth ychwanegol yn dweud bod pob clwb wedi mynegi diddordeb, a bod hynny, yn ei farn ef, er mwyn osgoi cynnydd mewn ffioedd oherwydd, pe na baent yn gwneud hynny, naill ai byddai'r ffioedd yn codi neu byddai'r safleoedd yn cau. Nid oedd yn anghytuno â phroses CAT, ond roedd yn anodd gwybod sut y byddai codi tâl ar glwb i dalu am waith cynnal a chadw yn gweithio mewn mannau agored mawr oherwydd bod y cyhoedd yn gyffredinol hefyd yn defnyddio'r ardaloedd hynny ar gyfer hamdden anffurfiol. Mynegodd bryder nad oedd yn ymddangos bod yna gostau unigol fesul safle ac o ganlyniad holodd sut y gellid dileu'r swm hwn o'r gyllideb. Mynegodd bryder ynghylch cyflogi ymgynghorwyr a theimlai nad oedd y gwasanaeth yn wydn mwyach. Cadarnhaodd ei brofiad helaeth mewn parciau a mannau gwyrdd ac roedd wedi cynnig rhywfaint o'r profiad hwnnw i'r Aelod Cabinet yn y gorffennol. Roedd yn teimlo'n siomedig gyda'r geiriad ar gau ardaloedd chwarae plant a theimlai y dylid dileu hyn oherwydd bod buddsoddi mewn mannau chwarae i blant yn y rhaglen gyfalaf ar gyfer y flwyddyn nesaf. Teimlai y dylid dileu'r targed o £300 mil ac y dylid ailfuddsoddi unrhyw arbedion a wneid mewn parciau a mannau agored, ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Ailadroddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau ei bod yn deall pryderon yr Aelod ac yn cydnabod ei drafodaethau gyda'r tîm ynglŷn â phroses drosglwyddo CAT. Fe'i sicrhaodd o ran y broses CAT, gan esbonio nad oedd yn orfodol, ond yn rhywbeth yr anogid clybiau i'w wneud, oedd yn rhoi mwy o reolaeth iddynt dros eu meysydd, ond dim ond os oedd hyn yn hyfyw yn ariannol ac yn gyfreithiol gywir. Cydnabyddai ei ddiddordeb yn y dadansoddiadau manwl o'r ffigurau, ond ni ellid eu darparu ar hyn o bryd. Roedd hi'n fodlon bod y broses yn gadarn a bod pob CAT yn cael ei ystyried yn ofalus ac na ofynnid i unrhyw un ymgymryd â CAT pe na bai'r clwb yn barod, a'u bryd ar hynny neu'n ewyllysgar.

Cyfeiriodd Aelod at yr ymateb a gafwyd mewn perthynas â COM1, y gallai clybiau gynnal cyfleusterau am gostau fyddai'n sylweddol is na BCBC, a gofynnodd a oedd BCBC wedi bod yn aneffeithlon wrth redeg y rhain o'r blaen ac, os oedd yn hysbys ble y gellid gwneud arbedion, pam nad oeddent wedi cael eu gwneud yn gynt.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau ei bod yn sicrhau'r Aelod nad dyna'r naratif y tu ôl i'r sylw ac esboniodd fod pawb, fel Cyngor Bwrdeistref, yn derbyn cyflogau, yn derbyn pensiynau ynghyd â'r holl gostau ychwanegol. Telid i staff weithio ar draws ystod o safleoedd, ac felly byddai'n ddrutach i'r Cyngor nag y byddai i glwb, fyddai, er enghraifft, yn torri eu glaswellt eu hunain gyda'r peiriannau yr oeddent yn berchen arnynt; byddai'r Cyngor yn gorfod symud peiriannau o un rhan o'r Fwrdeistref i'r llall. Telid i'w gweithwyr yn ôl cyfraddau safonol y Cyngor a chaent yr amddiffyniad oedd yn dilyn o fod yn weithwyr i'r Cyngor. Pwysleisiodd nad oedd y gwasanaeth yn aneffeithlon o gwbl, ond yn hytrach ei fod yn effeithlon ac yn ddarbodus ac felly nad oedd llawer o wytnwch. Gallai defnyddio staff a gwirfoddolwyr y clwb leihau costau rhedeg y clybiau hynny'n sylweddol.

Dywedodd Aelod y Cabinet dros Gymunedau mewn perthynas â CATau, nad oedd yn teimlo bod y system yn ddiffygiol. Cydnabyddai fod rhai problemau o ran Caeau

Trecelyn a Pharc Lles Maesteg, gan fod y cyfleusterau hyn yn cael eu defnyddio gan aelodau o'r cyhoedd, nid clybiau chwaraeon yn unig, a bod hyn yn ei wneud yn gymhleth. Ni fyddai'r Awdurdod Lleol wedi gallu cynnal y cyfleusterau hyn wrth symud ymlaen, oherwydd y cyni, hyd at y pwynt lle byddai'r cyfleusterau'n cau ohonynt eu hunain am na fyddent yn cyrraedd safonau'r clybiau neu'r sefydliadau y mae'r clybiau hynny'n eu cynrychioli. Rhoddodd CAT ddewis i glybiau a theimlai fod y rhan fwyaf o glybiau bellach yn gweld manteision hynny. Credai fod y penderfyniad a wnaed bryd hynny wedi caniatáu i gyfleusterau, ac yn enwedig y rhai a gymerwyd drosodd drwy CAT, aros ar gael i'r cyhoedd.

Dywedodd Aelod, mewn perthynas â COM1, fod sôn am leihau ardaloedd torri glaswellt, parcdir a gynhelir, a lleihau nifer y mannau chwarae i blant.

O ran Cynghorau Tref a Chymuned yn cymryd cyfrifoldeb am dorri glaswellt a pharciau chwarae plant, teimlai y gallai cyfathrebu fod yn well. Gofynnodd am eglurhad ar leihau'r gwaith cynnal a chadw mewn perthynas â pharciau chwarae.

Roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau'n deall pryderon yr Aelod a byddai trosglwyddo unrhyw waith torri glaswellt ar fannau chwarae a/neu dorri glaswellt yn gyffredinol yn cael ei drafod gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned, a byddai angen iddo gael ei adlewyrchu yn eu praesept. O ran iechyd a diogelwch, nid lefel ofynnol oedd yna ond safon ar gyfer iechyd a diogelwch. Nid oedd torri glaswellt yn achosi'r un peryglon ond, gyda golwg ar iechyd a diogelwch a chwarae plant, roedd yna safon i'w chyrraedd. Byddai'n falch o gael y sgysiau hynny gyda'r Cynghorau yn y dyfodol.

Cyfeiriodd Aelod at COM1 a'r dadansoddiad o'r £300 mil a gofynnodd pa mor gyraeddadwy oedd y targed yn y pen draw eleni.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau mai dyma'r targed yr oeddent yn anelu ato. Roedd y targed yn uchelgeisiol iawn, i gael 10 trosglwyddiad CAT arall drwy'r system, fyddai'n gwneud y targed yn gyraeddadwy. Byddai hyn yn cael ei fonitro a phe teimlid na fyddai hyn yn digwydd, yna byddai angen gwneud yr arbediad drwy leihau'r gwaith o dorri glaswellt, ac yn y blaen.

Teimlai Aelod yn bryderus ynghylch y sylw a wnaed, pe na ellid gwneud yr arbediad drwy'r CAT, y byddai'n rhaid gwneud toriadau mewn mannau eraill, gan gynnwys lleihau torri glaswellt. Roedd hwn yn wasanaeth rheng flaen a dylid ei ddiogelu.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau, o ran y sylw ar dorri glaswellt, fod hynny'n ymwneud â thorri glaswellt o fewn mannau chwarae, ac nid torri glaswellt yn gyfan gwbl ar draws y fwrdeistref. Yr hyn yr oedd angen ei wneud, a'r hyn oedd yn ddoeth ac yn ddarbodus, oedd parhau i adolygu'r targed, yr oedd yn gobeithio ei gyrraedd. Pe na cheid yr arbediad drwy CAT, byddai'n rhaid iddo wedyn ddod o rannau eraill o'r Gyfarwyddiaeth. Yr oedd pob toriad yn eithriadol o anodd a phob gostyngiad mewn gwasanaethau.

Dywedodd y Cadeirydd fod pawb oedd yn dymuno siarad, eisoes wedi siarad ac felly nid oedd unrhyw gwestiynau pellach i'r holl wahoddedigion a diolchodd yn fawr iddynt am eu presenoldeb, yn enwedig ar fyr rybudd o'r fath, a dywedodd fod hynny'n cael ei werthfawrogi'n fawr.

Gan fod hyn yn dirwyn y ddadl i ben ar yr eitem hon, diolchodd y Cadeirydd i'r holl Wahoddedigion am ddod i'r cyfarfod ac ymateb yn gadarnhaol i gwestiynau gan Aelodau ac, yn dilyn hynny, gadawsant y cyfarfod.

Argymhellion:

Ar ôl ystyried yr adroddiad ar Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2021-22 i 2024-25, ac ar ôl clywed ymatebion Gwahoddedigion i gwestiynau'r Aelodau ar gynigion y gyllideb ddrafft a phwysau cyllidebol, gwnaeth Cyfarfod Cyfunol yr holl Bwyllgorau Craffu y sylwadau a'r argymhellion canlynol:

1. Argymhellodd y Pwyllgor fod y Cabinet yn llobio Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau y byddai'r cyllid canlyniadol yn dod gyda'r ddeddfwriaeth ychwanegol er mwyn osgoi rhoi'r Awdurdod Lleol o dan bwysau ariannol diangen ychwanegol o gyllidebau presennol. (CEX5 Cyllid Digartrefedd).
2. Argymhellodd y Pwyllgor y dylid ystyried cyfathrebu mwy â'r cyhoedd gan egluro costau gwasanaethau a sut y mae'r Cyngor yn gwario arian.
3. Argymhellodd y Pwyllgor y dylid gofyn am eglurhad ynglŷn â datganiad y Gweinidog Llywodraeth Leol fod y setliad eleni yn gyllideb wastad nad yw'n gofyn am ddiswyddo neb.
4. Argymhellodd y Pwyllgor y dylid gofyn i'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol a'r Cabinet adolygu a diffinio beth yw rôl a chyfrifoldeb BREP ac ymateb i Drosolwg Corfforaethol a Chraffu i'w ystyried.
5. Argymhellodd y Pwyllgor ofyn i'r Cabinet ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i argraffu arnynt yr angen i llobio San Steffan oherwydd, er bod amddiffyniadau cyflogau Staff y GIG ac Athrawon wedi cael eu datganoli i Lywodraeth Cymru, bod staff Llywodraeth Leol ar Delerau ac Amodau'r NJC, ac nad yw'n gyllideb ddatganoledig, ac y byddant yn destun rhewi cyflogau. At hynny, mae'r Papur Gwyn ar gyfer y sector gofal yn mynnu y dylid talu cyflog byw gwirioneddol i wasanaethau a gomisiynir ar yr un telerau ac amodau â staff yr ALI.
6. Mynegodd y Pwyllgor bryder ynghylch y ddarpariaeth Seicoleg Addysg a'r pwysau ychwanegol a osododd y pandemig ar y gwasanaeth ac argymhellodd gynnydd yn y gyllideb ar gyfer 2021-22 i liniaru'r galw enfawr tebygol oddi wrth bobl iau o ganlyniad i effaith y pandemig, yn ogystal â mwy o anghenion dysgu ychwanegol. (EFS7).
7. Mynegodd y Pwyllgor bryder nad oedd y targed o £300 mil ar gyfer 2021-22 yn realistig ac argymhellodd y dylid ei ddileu. Er ei fod yn cefnogi'r broses CAT, teimlid y dylid ailfuddsoddi unrhyw arbedion yn y gwasanaeth. Os na ellir dileu'r targed hwn ar gyfer 2021-22, yna mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid lledaenu'r targed o £300 mil dros 3 blynedd o 2022-23 ymlaen. (COM1).

8. Argymhellodd y Pwyllgor y dylid diwygio'r naratif, gan ei fod yn nodi "gallai hyn effeithio ar yr hyn sydd ar gael i gynnal y nifer bresennol o ardaloedd chwarae i blant", ond mae'r Rhaglen Gyfalaf yn buddsoddi mewn mannau chwarae. (COM 1)

9. Argymhellodd y Pwyllgor y dylai Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Pwnc 3 fonitro cynnydd Trosglwyddo CAT hanner ffordd drwy'r flwyddyn. (COM1).

10. Argymhellodd y Pwyllgor y dylid adolygu'r polisi Ffioedd a Thaliadau yn 2021-22 i'w newid o "chwyddiant o +1%", i "chwyddiant" yn unig gyda'r bwriad o'i weithredu o'r gyllideb yn 2022-23.

11. Roedd y Pwyllgor yn pryderu am effaith torri'r Contract Rheoli Plâu yn gyfan gwbl oherwydd yr effaith ar y rhai sy'n derbyn budd-daliadau ac argymhellodd y dylid gohirio cynnig yr Arbedion Rheoli Plâu nes i'r Cabinet adolygu'r cynnig. (CEX2).

12. Argymhellodd y Pwyllgor fod gweithgor yn mynd ati i ystyried nodi buddsoddiadau untro cymharol fychan ar lwybrau diogel i ysgolion a allai wrthbwysu costau parhaus rhywfaint o gludiant o'r Cartref i'r Ysgol. (EFS2/Pwysau Cyllidebol EFS7).

210. EITEMAU BRYD

Dim

Daeth y cyfarfod i ben am 14:00

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO THE CORPORATE OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE

9 JUNE 2021

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

CROSS-PARTY RECOVERY PANEL RECOMMENDATIONS AND CABINET PROGRESS RESPONSE

1. Purpose of report

1.1 The purpose of this report is to:

- a) present the Committee with the Cabinet progress response to the Cross-Party Recovery Panel's Recommendations attached in **Appendix A**.
- b) present the Committee with the Cross-Party Recovery Panel's Findings and Recommendations attached in **Appendix B** for endorsing by the Committee to be submitted to Cabinet.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:

1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
2. **Helping people and communities to be more healthy and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

3.1 On 23 March 2020 the UK Government imposed a nationwide lockdown in an effort to help minimise the spread of coronavirus. The Council has undergone significant change during this period, in that some services have been created, some services stopped and some staff have been redeployed.

- 3.2 The Chief Executive presented a report to the meeting of Cabinet on 30 June 2020 for a proposed approach to recovery planning from Covid-19. The recovery programme had the following 3 strands - Restart, Recover and Renew.
- 3.3 It was agreed at the meeting of the Corporate Overview and Scrutiny Committee on 13 July 2020 to establish a Cross-Party Recovery Panel. Membership of the Recovery Panel comprises the 12 Members of the Corporate Overview and Scrutiny Committee plus 4 additional Members: 2 Labour; 1 Independent Alliance and 1 Conservative, nominated by Group Leaders. The Panel was established with the aim of shaping, informing and advising Cabinet on the Council's recovery planning to form the basis of the recovery phase for the Covid-19 pandemic.
- 3.4 The Recovery Panel would select key areas for examination in greater depth and make recommendations to Corporate Overview and Scrutiny Committee to inform their recommendations to Cabinet on 15 September 2020, noting the extremely short timescales in order to feed into the realignment of the Authority's Medium Term Financial Strategy and Corporate Plan.
- 3.5 The Panel met on six occasions during August 2020 and were supported by the Senior Democratic Officer – Scrutiny, two Scrutiny Officers and the Group Manager Legal & Democratic Services.
- 3.6 During its meetings the Recovery Panel considered presentations from requested invitees including: Public Service Board (PSB) Team Officers; Bridgend Association of Voluntary Organisations (BAVO) Chief Executive, Operational Manager and a Community Navigator; the Corporate Director - Social Services and Wellbeing and the Head of Adult Services; the Director of Bridgend County Care and Repair, and; the Head of Partnerships and Performance and Group Manager – Housing.
- 3.7 The Cross-Party Recovery Panel had taken a structured approach to the selection of key areas from those identified for priority to feed into the recovery process and had identified key issues following examination.
- 3.8 The Panel met on 7 December 2020 and selected Housing and Homelessness as a key area for examination in greater depth. The Panel met on 11 March and 14 May 2021 and heard from invitees from: Community Housing Cymru; the Chartered Institute of Housing Cymru; the Authority's Housing Team and the Shared Regulatory Service Neighbourhood Service Team.

4. Current situation/proposal

- 4.1 The Cabinet's response to the Recovery Panel's Phase 1 recommendations was reported to the Panel and the meeting of COSC on 2 December 2020.
- 4.2 The Cabinet's progress response to the Recovery Panel's findings and recommendations is attached in **Appendix A**.
- 4.3 Subsequently, the Cross-Party Recovery Panel met on 14 May 2021 and made its recommendations on Housing and Homelessness as attached in **Appendix B**.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

5.1 There is no effect upon policy framework and procedure rules.

6. Equality Act 2010 implications

6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long-term - The consideration and approval of this report will assist in the recovery process for both the short-term and in the long-term.
- Prevention - The consideration and approval of this report will assist in the Recovery process by approving and shaping preventative measures provided by Directorates to generate savings.
- Integration - The report supports all the wellbeing objectives.
- Collaboration - The consideration and approval of this report will assist in the recovery process by approving and shaping collaboration and integrated working.
- Involvement - Publication of the report ensures that the public and stakeholders can review the work that has been undertaken by Recovery Panel Members.

8. Financial implications

8.1 There are no financial implications directly associated with this report.

9. Recommendation

9.1 The Committee is requested to:

- a) note the Cabinet progress response to the Cross-Party Recovery Panel's Recommendations attached in **Appendix A**.
- b) endorse the Cross-Party Recovery Panel's Findings and Recommendations attached in **Appendix B** to be submitted to Cabinet

Kelly Watson
Chief Officer - Legal, HR & Regulatory Services
3 June 2021

Contact officer: Meryl Lawrence – Senior Democratic Services Officer

Telephone: 01656 643515

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal Address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council,
Civic Offices,
Angel Street,
Bridgend,
CF31 4WB

Background Documents: None

Updated response to Cross Party Recovery Panel Recommendations March 2021

Appendix A

Rec Ref	Recommendation	Original response	Update
Recommendation 1	The Panel recommends that the future sustainability of culture, leisure and green spaces should be added to the list of key priorities that were identified in the recovery planning Cabinet report of 30 th June 2020, in order to facilitate health, exercise and wellbeing.	Cabinet fully recognise and acknowledge the crucial role culture, leisure and green spaces play in ensuring opportunities for local people to participate in recreational activities, whether as a participant or as a spectator, and the impact that has on health, exercise and both physical and mental wellbeing. This has been demonstrated by the support that has already been given to our partners Halo Leisure and Awen Cultural Trust to ensure the long term sustainability of the services that they run on our behalf and promote a more rapid recovery from the impact of the Covid 19 lockdown. In addition Cabinet have, as part of our Covid response, introduced a range of measures to promote the continued use of green space both for formal and informal activity, including waiving playing fields charges and developing and publicising the use of rights of way across the County Borough. Cabinet are of the view therefore that these priorities are already implicit in the holistic 'public health 'theme that has been identified and approved as one of the Council's four main recovery priorities moving forward. However, Cabinet are happy to make the link with culture, leisure and green spaces more explicit in line with the panel's recommendation.	Cabinet fully appreciate the value of green spaces and will ensure that this is highlighted where appropriate as part of future priorities. Closed

Recommendation 2	The Panel recommends that the Economic Taskforce training that had already been offered to businesses should be offered to the Third Sector and Charities, to avoid duplication of effort.	Cabinet understands that a significant amount of training has been provided to businesses and also extended to small numbers of third sector and charity organisations. This includes nearly 2,700 business with one of the funding streams made available as a result of the coronavirus pandemic BCBC undertook a series of specific measures to support businesses in different sectors to ‘start-back’ as restrictions were lifted. In response to an identified need within the retail community, the Council’s Enterprise and Employability section led on a ‘Retail start-back pack’ which included the distribution of 2,000 sneeze guards. These provided a barrier between businesses and their customers, which in addition to other measures put in place by businesses following their own risk assessment, aided measures to support consumer confidence. In addition, the team secured the delivery of COSHH accredited Covid training courses to 350 business employees across the County. This course supported awareness and understanding amongst the business community in relation to health and safety measures in their properties when re-opening to customers. Additionally, the team supported efforts within the tourism and hospitality sectors with 260 guest registers delivered to local businesses to support Test, Track and Trace process as part of the tourism and hospitality start-back pack. All of these measures	Further work in relation to such training and support being rolled out has not been undertaken in recent months due to the restrictions that have been in place and the limitations these have presented. As the current restrictions are eased, and if the demand exists and further resources can be made available, then further deployment of such training and resources can be explored by the Economic Development team and become part of business as usual. Closed

		were specifically created in Bridgend County and directly in response to identified business needs following research with the business community. Cabinet are advised that certain aspects of the above may be suitable for some of those in third sector and charities. If this was to be taken forward, a period of research with the third sector and charities would be needed to identify need and determine demand. Based on this, options could be considered and resources secured prior to options being deployed.	
Recommendation 3	The panel recommends that through the Welsh Government Procurement, all organisations providing care across the County Borough have access to suitable and appropriate PPE following Welsh Government and HSE guidelines, for the activity being undertaken.		This issue has been resolved Closed
Recommendation 4	The panel recommended that Cabinet formally approach and enter into discussions with Welsh Government in respect of funding to be held locally as local volunteer organisations should have a say in how that money is spent in their Communities, rather than it being held by the WCVA.	Cabinet recognise that whilst local volunteer organisations would benefit from being more involved in the allocation of funding rather than it being held by WCVA, such a change would require a national approach. Welsh Government in their publication on the Third Sector Scheme in Wales Report 18/19 (published July 2020) identifies how the WG invests in the Third Sector Support Wales approach (i.e. WCVA and the 19 County Voluntary Councils across Wales). The scheme aims to deliver	As previously reported, any change in policy by Welsh Government from current practice would need to be considered at a national level and recognising the opportunities and challenges for the third sector in its broadest sense. The principle of local distribution of third sector investment is understood and has continued throughout the pandemic. BAVO

		a partnership between Welsh Government and the third sector to support the growth of a stronger and more resilient third sector, better policy and better public services. At the risk of generalisation, it is known that CVC's work with grassroots organisations (local and regional activity) many of whom have complex support needs, whereas large, national organisations tend to have staff capacity, higher skills sets and different support needs. The relationship between WG and CVC's is mainly channelled through WCVA. Given the importance of the local and hyperlocal third sector response to Covid to our local authority, there may be value in WG reviewing the proportion of funding distributed between the national and local delivery agents within the Third sector infrastructure so that local and regional partnership working is the focus and third sector activity is strengthened and sustained. Additionally, the proportionality and methods of distribution of investment into the community and third sector should be reviewed. As an example, the small VSEF fund (£25000) distributed via the local CVC quickly injected cash into those organisations delivering crucial support on the ground in our communities, and it did so with good local intelligence and through simple processes. The fund that was centralised and	report having supported distribution of 166k of investment aimed at children and young people, Covid capital response, money management, food poverty and third sector development with potential for a further 20k from welsh government in march. In January 2021 Welsh Government launched a large revenue scheme to develop volunteering across Wales but the investment needed to be applied for, the scheme delivered and the funding spent by the end of march which was not locally practical based on responding to the pandemic. BAVO have expressed interest in any continuation of this approach in 2021 as it would align well to our building resilient communities plan. This plan is due to be refreshed during the current year. Closed

		distributed via WCVA directly was millions in comparison. The next iteration of that funding (Voluntary Services Recovery fund) was wholly centralised with no local distribution made available to CVC's. The related processes of this centralised approach can create barriers and is proving complex for many small local groups, some of whom are not connected to WCVA or struggle with working online or utilising the MAP system. There may be benefit in WG recognising the value of local CVC's distributing investment directly into the communities, adding value to other local investment (as was the case with VSEF and indeed, the old CFAP community grants). The CVC's are directly connected into the PSB and RPB and are fully aware of the local needs assessments and are therefore able to make informed decisions that tie into the overall ambitions for our County. Recognising that there is some potential benefits in funding allocations being made direct to CVCs, Cabinet will consider how it can engage other local authorities to approach Welsh Government to gain a Wales wide approach.	

Recommendation 5	The Panel recommends that no further cuts are placed on Third Sector funding and that a whole Council approach to funding the Third Sector be adopted. The Panel also recommends that the appropriate resources be put in place for BAVO to facilitate this.	Cabinet are very much aware of the importance of the role provided by the Third Sector and have taken opportunities to protect and increase with other funding opportunities. Reduced funding has been considered each year as part of the MTFS proposals. Cuts to CAB and BAVO were part of the formal budget consultation last year and the proposals did not gain acceptance. The public and the Cabinet were keen to continue support for the 3rd sector organisations and to maintain the successful partnership that has been built. Consideration will be given to how we best work with our partners and ensure that resources are deployed in the most effective way.	Cabinet have recommended to Council in the 21/22 budget that it continues to ensure that core funding levels to the third sector are protected. Closed
Recommendation 6	The panel recommends that Cabinet approach Cwm Taf Morgannwg University Health Board to understand their Covid-19 plan in relation to both Primary and Secondary health care plans and obtains copies of these.		This issue has been resolved Closed
Recommendation 7	The Panel noted the Covid-19 impact on people with dementia in Wales and the massive deterioration seen in sufferers and noted that BAVO had worked with BCBC on developing Dementia friendly communities, but that funding was coming to an end soon, and would be reverting back to the Alzheimer's Society. The	Developing Dementia Supportive Communities is a strategic priority within the "Ageing Well Plan for Bridgend". The funding identified had been previously provided by Western Bay to BAVO as opposed to via Welsh Government and this funding stream has concluded. There are other sources of investment provided by the Integrated Care Fund that Bridgend is accessing and also some core funding relating to the Older Persons strategy that	BCBC and BAVO are now working in partnership and utilising Integrated Care Funding to support people living with dementia and their carers. As part of this arrangement BAVO will be linking with Alzheimer's society to support the development of a programme that meets the identified needs of local people and communities including reviewing how developing "Dementia Friendly Communities"

	Panel therefore recommended that Cabinet write to Welsh Government to ensure that this is adequately funded.	can support the ongoing development of work. This work can be progressed with BAVO and other local partners. BCBC currently commissions the Alzheimer's society to support people living with dementia and carers on an annual basis beyond this funding which was not a large sum. There is the potential for cross sector working and partnership with BAVO to develop a strategic approach that meets the needs of Bridgend.	can be taken forward as part of the forthcoming recovery programme. It should be highlighted that this resource is externally provided but is being used collaboratively to make best use of resources. CLOSED
Recommendation 8	The Panel recommended that Cabinet engage with Welsh Government on the continued financial support to eradicate homelessness and the use of more innovative approaches for organisations to do that.	Cabinet are fully engaged with the WG on this matter and share the ambition to tackle homelessness. Capital and revenue funding has been secured from WG to increase housing stock in Bridgend for this year through the WG Phase 2 Homelessness Scheme. This is for the financial year 20/21 only. This will only provide funding for a small number of premises. Cabinet will continue to request additional funding for on-going revenue and capital schemes that can target provision for homelessness cases. The cost of the increased guidelines for supporting homeless in accommodation is estimated at around £2m per year. This will increase further if our particular emergency provision such as Night shelters and Floor space provision is not supported by WG.	Regular meetings with WG overview the issues associated to the Pandemic and Homelessness responses. WG are continuing to provide financial assistance with regards temporary accommodation enable to book accommodation for a further six months. Ongoing
Recommendation 9	The Panel recommends to Cabinet that a holistic Service Level Agreement is set-up between the Authority and BAVO.	There is an annual SLA in place between BCBC and BAVO that provides financial support towards core resources and activity of the CVC. Additionally, from time to time opportunities may arise for	As per previous response, BCBC already has annual SLA arrangements in place with BAVO CLOSED

		project activities and funding will be put in place via an SLA or similar arrangement. Existing project funding to BAVO is currently linked primarily to joint work with the Wellbeing directorate. BAVO also act as a distributor for small amounts of funding to the sector on behalf of BCBC and other partners (such as Food poverty grant) for which an agreement is also in place. There is an opportunity as part of the “Building Resilient Communities” approach to explore how to make best use of overall resources and what this might mean in terms of further support of BAVO and the third sector	
Recommendation 10	The Panel recommend that Cabinet investigate the establishment of an adapted housing register that works with all partners and covers the whole County Borough area.	BCBC has previously had an Adapted Housing Register which was removed as it was not seen to have real benefits. RSL’s are key partners in the nomination and allocation process of all housing in Bridgend. In order to understand whether this is beneficial change to the new housing Jigsaw system that was established in January this year engagement will take place with RSL’s to determine whether there is a need to introduce an adapted housing register and determine any operational changes, IT requirements and implementation timescale if required. Cabinet will be kept abreast of these developments and oversee appropriate service improvements.	RSLs manage their housing stock to support citizen to live independently where adaptations are required and needs develop. Any vacated property is assessed and adaptations noted and this information is supplied to the Council when ready for nomination. This allows us to best match the property to the needs of the individual. Closed

Recommendation 11	The Panel recommend that Cabinet write to Valleys to Coast expressing its disappointment of their level of cooperation during Covid-19.		Complete
Recommendation 12	The Panel recommend that Cabinet write to Welsh Government regarding the decision of Registered Social Landlords to furlough their staff at a time of need, which has impacted on other public services.	The co-operation and collaborative nature in delivering housing and support schemes in Bridgend is crucial and Cabinet will reinforce the joint responsibilities and collaborative efforts required to meet homelessness challenges of the future and seek reassurances from WG that support will be provided to RSL's to ensure that furloughing is not required in the future.	Since this was raised the furloughing of RSL staff has not since arisen so no further action required. On-going collaboration will continue to take place as part of normal partnership working and response to Covid 19. Since last summer, we have worked more closely with RSLs to ensure that our services work together to better support tenants. Such activity With RSLs includes: 1) Weekly Homelessness Cell 2) Bi-weekly Rapid Rehousing Meetings - to transition households from Temp Accommodation 3) Complex Case Reviews – on a per need basis 4) Quarterly Strategic meetings with V2C - Cross Directorate Since last summer we continue to work with RSL to undertake the following tasks (i.e. above This Recommendation has been considered and can now be closed
Recommendation 13	The Panel recommend to Cabinet that the targeting of Social Housing Grant should be considered to develop housing options for the homelessness and people with support, to enable them to access suitable accommodation.	Cabinet already have oversight over the targeting and spend of Social Housing Grant (SHG) in the Borough Council area. SHG is a planned 3 year programme of development which is decided by Welsh Government. Discussions take place with WG regularly on new developments and projects with the aim of increasing stock. Discussions have	Discussions with WG are continuing on the capital side of funding for particular projects for homeless people for the end of the financial year. SHG schemes continue to be developed to meet the 3 year programme and a provide a balanced approach to meeting re-housing needs for family accommodation as well as 1 bed needs to

		been held with all RSL's to develop schemes as quickly as possible which will support homelessness – primarily one bed stock. It is also important that all areas and communities have a balanced and sustainable approach and development of all stock to meet rehousing needs. Capital and revenue funding has been secured from WG to increase housing stock in Bridgend for this year through the WG Phase 2 Homelessness Scheme. Cabinet will continue to request additional funding for on-going revenue and capital schemes that can target provision for homelessness cases in particular emergency provision.	meet homelessness. The level of future funding of SHG will be determined by WG. Additional funding attracted this financial year includes - Revenue Project Update (Total £ - £158,563) this funding has supported: 1) Creation Triage Centre to meet the needs of single person households Brynmenyn 2) Extension of Kerrigan Project Step Down - 2 additional staff members to expand on Pobl's existing staff structure. Additional staff capacity to allow for an on-site support staff presence at additional units, throughout the week 3) Working regionally with regards the setup of a regional Multi-Disciplinary Team. This project will develop a new service, which will meet an identified need across the Cwm Taf Morgannwg region, supporting complex individuals who have substance misuse and / or alcohol issues. Capital Project Updates: (Total £ - £2m): RSLs are in the process of acquiring the accommodation in-line with their submitted bids. This Recommendation has been considered and can now be closed
Recommendation 14	That BCBC prepares a corporate contingency strategic Covid-19 plan that will involve all statutory partners and Third Sector support networks in line with their individual responsibilities to the citizens of the County Borough of Bridgend.	During the initial Lockdown period, BCBC was part of a range of strategic arrangements that included statutory and non-statutory partners. These arrangements include ILF Regional arrangements and PSB and played critical roles in ensuring that Bridgend services are aligned to partner organisations to meet the challenges of COVID-19	BCBC has a history of working closely with all statutory partners under a range of both formal and informal network arrangements. These arrangements have been essential to the operational and strategic responses employed by the Council in its response to COVID-19. It is considered that the production of a single plan

		in our communities. We have also developed a local Recovery Plan that has been approved and is based on Lessons Learnt provided by services. In addition a corporate contingency budget has been created that has been used to support necessary responses to COVID-19 and will continue to be used as required. Nevertheless we will continue to work with RPB and PSB to ensure that BCBC plays its part in such arrangements and deliver some of the expectations set out in the developing Community Impact Assessment being overseen by the PSB.	that involves all statutory partners including the Third Sector would require a significant amount of effort and would be difficult to complete due to the changeable nature of the presenting situations. Having considered this recommendation, it is considered that a single plan would deliver limited benefits. This Recommendation has been considered and can now be closed
Recommendation 15	The Panel recommend that Cabinet revisit the Authority's policy on the disposal of surplus land which could be made available for the development of affordable housing, in line with Welsh Government guidelines.	Cabinet are overseeing the development of a new acquisitions and disposals strategy, which builds on current practice around achieving the best disposal outcome for BCBC - balancing the best price against the benefits being offered through alternative uses including partnership working/ community asset transfers,. in line with BCBC policies. In essence the current practice works dynamically to support BCBC corporate plan and policies, including working with RSLs on a number of projects and disposing of land to them off market, where appropriate. If there is a Council policy for planning to identify more land for affordable housing this will potentially negatively impact on capital receipts and hence delivery of other corporate	This Recommendation has been considered and can now be closed

		programmes, unless there is a mechanism to fund the gap from WG. However If WG was to make funding available to bring sites forward for affordable housing that otherwise are not viable, particularly North of the M4, this may also be considered as an opportunity. Local authorities have a clear statutory obligation to achieve “best consideration” in terms of any sale receipt. So if it is to restrict the sale for affordable housing, it will need to consider the legal means (including state aid) for doing this; particularly where there is likely to be challenge from house builders on the more attractive sites.	
Recommendation 16	The Panel recommend that Cabinet consider exploring the potential of Bridgend County Borough Council becoming a Cooperative Council.	In efforts to make Bridgend CBC a better place for residents to live and businesses to thrive, Cabinet acknowledges this recommendation and will explore in more detail how the Council can achieve the status of becoming a cooperative Council and to identify what the benefits and costs to such an approach would be.	Agreed that at this stage it was more sensible to continue to pursue and apply some of the principles that relate to a Cooperative Council rather than seek to be formally acknowledged as a Cooperative Council. However, this matter would continue to be reviewed moving forward.

Cross - Party Recovery Panel

14th May 2021

**Recommendations to Corporate Overview and Scrutiny Committee
on 9 June 2021 (and on to Cabinet)**

Housing and Homelessness:

Recommendation 1

That Cabinet seeks reassurance from WG that the Pods can be used as a last resort for certain identified individuals.

Recommendation 2

That Cabinet ensure, as far as reasonably achievable, that the LDP addresses the need for housing in an equitable manner that does not polarise provision in the county borough leading to inequality of opportunity and lack of access locally, to housing.

Recommendation 3

That the provision and resourcing of 1 bedroomed accommodation be prioritised due to the high demand and lack of supply.

Recommendation 4

That concern is expressed regarding the WG funding of Homelessness beyond September 2021 and any impact this will have upon pressure upon the Authority's budget.

Recommendation 5

That the opportunities of office or commercial properties for conversion be investigated, to help with appropriate accommodation to help with the relief of homelessness.

This page is intentionally left blank

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO THE CORPORATE OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE

9 JUNE 2021

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

CORPORATE PARENTING CHAMPION NOMINATION REPORT

1. Purpose of report

- 1.1 The purpose of this report is to request the Committee to nominate one Member as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee as an invitee to meetings of the Cabinet Committee Corporate Parenting.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

- 2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:
1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
 2. **Helping people and communities to be more health and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
 3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 Corporate Parenting is the term used to describe the responsibility of a local authority towards looked after children and young people. This is a legal responsibility given to local authorities by the Children Act 1989 and the Children Act 2004. The role of the Corporate Parent is to seek for children in public care the outcomes every good parent would want for their own children. The Council as a whole is the 'corporate parent' therefore all Members have a level of responsibility for the children and young people looked after by Bridgend. ¹

¹ Welsh Assembly Government and Welsh Local Government Association 'If this were my child... A councillor's guide to being a good corporate parent to children in care and care leavers', June 2009

- 3.2 In order to further develop and enhance the Council's Corporate Parenting role with its partners, a Cabinet Committee Corporate Parenting comprising all Members of Cabinet was established by Cabinet on 4 November 2008.
- 3.3 The inaugural meeting of the Cabinet Committee was held on 27 November 2008 where it was agreed that the Cabinet Committee will meet bi-monthly. The terms of reference for the Cabinet Committee Corporate Parenting are:
- to ensure that looked after children are seen as a priority by the whole of the Authority and by the Children and Young People's Partnership;
 - to seek the views of children and young people in shaping and influencing the parenting they receive;
 - to ensure that appropriate policies, opportunities and procedures are in place;
 - to monitor and evaluate the effectiveness of the Authority in its role as corporate parent against Welsh Government guidance.
- 3.4 At its inaugural meeting, the Cabinet Committee requested that a Corporate Parenting "Champion" be nominated from each of the Overview and Scrutiny Committees to become permanent invitees to the Cabinet Committee.

4. Current situation/proposal

- 4.1 The Committee is requested to nominate one Member as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee as an invitee at meetings of the Cabinet Committee Corporate Parenting.
- 4.2 The role of the Corporate Parenting Champion is to represent their Overview and Scrutiny Committee, partaking in discussions with Cabinet over items relating to children in care and care leavers.
- 4.3 It is also suggested that in this role each Champion considers how all services within the remit of Scrutiny affect children in care and care leavers and encourage their own Committee to bear their Corporate Parenting role in mind when participating in Scrutiny.
- 4.4 Scrutiny Champions can greatly support the Committee by advising them of the ongoing work of the Cabinet Committee and particularly any decisions or changes which they should be aware of as Corporate Parents

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Subject Scrutiny Committee relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long Term – The establishment of the Corporate Parenting Cabinet Committee demonstrates the Authority's long term commitment to improving and strengthening their role as Corporate Parents to care leavers and Looked After Children.
- Prevention – The Corporate Parenting Cabinet Committee are preventative in their nature and ensure that appropriate policies, opportunities and procedures are in place for all care leavers and Looked After Children.
- Integration – This report supports all the well-being objectives.
- Collaboration – All members are Corporate Parents and this report supports collaborative working with Cabinet and Members of Scrutiny and emphasises the role of Corporate Parents for all Elected Members.
- Involvement – Corporate Parent Champions provide practical support and guidance to children in care and care leavers to ensure they achieve their well-being goals.

8. Financial implications

- 8.1 There are no financial implications arising from this report.

9. Recommendation

- 9.1 The Committee is asked to nominate one Member of the Committee as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee at meetings of the Cabinet Committee Corporate Parenting.

Kelly Watson
Chief Officer – Legal, HR & Regulatory Services
June 2021

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Officer - Scrutiny

Tracy Watson
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO THE CORPORATE OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE

9 JUNE 2021

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

NOMINATION TO THE PUBLIC SERVICE BOARD SCRUTINY PANEL

1. Purpose of report

- 1.1 The purpose of this report is to request the Committee to nominate three Members to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

- 2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:-
1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
 2. **Helping people and communities to be more health and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
 3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 From 1 April 2016, the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 introduced statutory Public Services Boards (PSB) across each local authority area in Wales. PSBs work together to improve the social, economic, cultural and environmental well-being of the board's area. The Act specified that one Committee take an overview of the overall effectiveness of the Board which the Authority determined to carry out via a PSB Scrutiny Panel which now sits under the remit of the Corporate Overview and Scrutiny Committee.
- 3.2 The purpose of the Panel is to review and scrutinise the efficiency and effectiveness of the PSB and its decisions as well as the governance arrangements surrounding it. The Panel will hold up to two meetings a year and will make reports or recommendations to the Board regarding its functions, with the aim of enhancing its

impact. These recommendations are to be presented to the Corporate Overview and Scrutiny Committee for approval prior to submission to the Board.

- 3.3 A copy of any report or recommendation made to the Public Service Board must be sent to the Welsh Ministers, the Commissioner and the Auditor General for Wales.
- 3.4 The membership of the PSB Panel is determined annually and incorporates three Members from the Corporate Overview and Scrutiny Committee, one Member from each of the Subject Overview and Scrutiny Committees and counterpart representatives that sit on the Public Service Board.

4. Current situation/proposal

- 4.1 In addition to the one Member nominated from each of the three Subject Overview and Scrutiny Committees, the Committee is asked to nominate a further three Members to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Corporate Overview and Scrutiny Committee relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long-term - The establishment of the PSB Panel will assist in the long term planning of the business of the Council by the continuation of effective relationships with other organisations to improve wellbeing in Bridgend County now and in the future.
- Prevention - The PSB Scrutiny Panel will monitor the Public Service Board's objectives and priorities within the Wellbeing Plan which address underlying causes of problems and prevent them getting worse or happening in the future.

- Integration - The report supports all the wellbeing objectives.
- Collaboration - The PSB Panel supports partnership working with other organisations both locally and regionally.
- Involvement - The PSB Panel will maintain a relationship with other Organisations through effective partnership working and act as a critical friend to ensure the PSB are involving citizens of Bridgend when making decisions that affect them.

8. Financial implications

8.1 There are no financial implications arising from this report.

9. Recommendation

9.1 The Committee is asked to nominate three Members of the Corporate Overview and Scrutiny Committee to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

Kelly Watson
Chief Officer - Legal, HR & Regulatory Services
June 2021

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Officer - Scrutiny

Tracy Watson
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None

This page is intentionally left blank

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO CORPORATE OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE

9 JUNE 2021

REPORT OF THE CHIEF OFFICER - LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

FORWARD WORK PROGRAMME UPDATE

1. Purpose of report

1.1 The purpose of this report is to:

- a) Present the Committee with the proposed draft outline Forward Work Programme (**Appendix A**) for this Committee for discussion and consideration;
- b) To request any specific information the Committee identifies to be included in the items for the next two meetings, including invitees they wish to attend;
- c) To request the Committee to identify any further items for consideration on the Forward Work Programme having regard to the selection criteria in paragraph 4.6;
- d) To note that the proposed draft Forward Work Programmes for the Subject Overview and Scrutiny Committees will be reported to the next meeting of COSC, with the comments from each respective Subject Overview and Scrutiny Committee, following consideration in their June Committee meetings.

2. Connection to corporate well-being objectives/other corporate priorities

2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objective/objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:

- **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
- **Helping people and communities to be more healthy and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
- **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 The Council's Constitution requires the Corporate Overview and Scrutiny Committee to develop and implement a Forward Work Programme for the Committee.
- 3.2 The Council's Constitution also provides for each Subject Overview and Scrutiny Committee to propose items for the Forward Work Programme having regard for the Council's Corporate Priorities and Risk Management framework, for the Corporate Overview and Scrutiny Committee to then prioritise and schedule.

Best Practice / Guidance

- 3.3 The Centre for Governance and Scrutiny's Good Scrutiny Guide recognises the importance of the forward work programme. In order to 'lead and own the process', it states that Councillors should have ownership of their Committee's work programme, and be involved in developing, monitoring and evaluating it. The Good Scrutiny Guide also states that, in order to make an impact, the scrutiny workload should be coordinated and integrated into corporate processes, to ensure that it contributes to the delivery of corporate objectives, and that work can be undertaken in a timely and well-planned manner.
- 3.4 Forward Work Programmes need to be manageable to maximize the effective use of the limited time and resources of Scrutiny Committees. It is not possible to include every topic proposed. Successful Scrutiny is about looking at the right topic in the right way and Members need to be selective, while also being able to demonstrate clear arguments for including or excluding topics.
- 3.5 The Centre for Governance and Scrutiny (CfGS) guide to work effective work programming 'A Cunning Plan?' makes the following reference to the importance of good work programming:

'Effective work programming is the bedrock of an effective scrutiny function. Done well it can help lay the foundations for targeted, incisive and timely work on issues of local importance, where scrutiny can add value. Done badly, scrutiny can end up wasting time and resources on issues where the impact of any work done is likely to be minimal.'

4. Current situation/proposal

Corporate Overview and Scrutiny Committee Draft Forward Work Programme

- 4.1 Following the approval of the schedule of Scrutiny Committee meeting dates at the Annual Meeting of Council on 19th May 2021, the scheduling of standing statutory reports to Scrutiny Committees upon: the Medium Term Financial Strategy, Performance, the Corporate Plan, Budget Monitoring, etc. have been mapped to the appropriate meeting dates into a draft Forward Work Programme.

- 4.2 The draft outline Forward work programme for this Committee has been prepared using a number of difference sources, including:
- Corporate Risk Assessment;
 - Directorate Business Plans;
 - Previous Scrutiny Committee Forward Work Programme report topics / Minutes;
 - Committee / Member proposed topics;
 - Policy Framework;
 - Cabinet Work Programme;
 - Discussions with Corporate Directors;
 - Performance Team regarding the timing of performance information.
- 4.3 There are items where there is a statutory duty for Policy Framework documents to be considered by Scrutiny, e.g. the MTFs including draft budget proposals scheduled for consideration in December 2021, following which the Committee will coordinate the conclusions and recommendations from each of the Subject Overview and Scrutiny Committees in a report on the overall strategic overview of Cabinet's draft Budget proposals to the meeting of Cabinet in February 2022.
- 4.4 An effective FWP will identify the issues that the Committee wishes to focus on during the year and provide a clear plan. However, at each meeting the Committee will have an opportunity to review this as the Forward Work Programme Update will be a standing item on the Agenda, detailing which items are scheduled for future meetings and be requested to clarify any information to be included in reports and the list of invitees. The FWP will remain flexible and will be revisited at each COSC meeting with input from each SOSC reported and any updated information gathered from FWP meetings with Corporate Directors.
- 4.5 The Subject Overview and Scrutiny Committee Draft Forward Work Programmes will be reported to the next meeting of COSC, with the comments from each respective Subject Overview and Scrutiny Committee for coordination and oversight of the overall FWP. The SOSC FWP's will be included in the standing FWP Update report from then on with any feedback from each SOSC meeting included.

Identification of Further Items

- 4.6 The Committee are reminded of the Criteria Form which Members can use to propose further items for the FWP which the Committee can then consider for prioritisation at a future meeting. The Criteria Form emphasises the need to consider issues such as impact, risk, performance, budget and community perception when identifying topics for investigation and to ensure a strategic responsibility for Scrutiny and that its work benefits the Authority. There are a number of questions and processes that can help the Committee come to a decision on whether to include a referred topic, some of which are set out below:

Recommended Criteria for Selecting Scrutiny Topics:

PUBLIC INTEREST:	The concerns of local people should influence the issues chosen for scrutiny;
ABILITY TO CHANGE:	Priority should be given to issues that the Committee can realistically influence, and which will result in a Cabinet decision being taken;
PERFORMANCE:	Priority should be given to the areas in which the Council, and other agencies, are not performing well;
EXTENT:	Priority should be given to issues that are relevant to all or large parts of the County Borough;
REPLICATION:	Work programmes must take account of what else is happening in the areas being considered to avoid duplication or wasted effort.

Reasons to Reject Scrutiny Topics:

- The issue is already being addressed / being examined elsewhere and change is imminent.
- The topic would be better addressed elsewhere (and can be referred there).
- Scrutiny involvement would have limited / no impact upon outcomes.
- The topic may be sub-judice or prejudicial to the Council's interest.
- The topic is too broad to make a review realistic.
- New legislation or guidance relating to the topic is expected within the next year.
- The topic area is currently subject to inspection or has recently undergone substantial change.

Corporate Parenting

- 4.7 Corporate Parenting is the term used to describe the responsibility of a Local Authority towards looked after children and young people. This is a legal responsibility given to local authorities by the Children Act 1989 and the Children Act 2004. The role of the Corporate Parent is to seek for children in public care the outcomes every good parent would want for their own children. The Council as a whole is the 'corporate parent', therefore all Members have a level of responsibility for the children and young people looked after by Bridgend.
- 4.8 In this role, it is suggested that Members consider how each item they consider affects children in care and care leavers, and in what way can the Committee assist in these areas.
- 4.9 Scrutiny Champions can greatly support the Committee in this by advising them of the ongoing work of the Cabinet-Committee and particularly any decisions or changes which they should be aware of as Corporate Parents.
- 4.10 The draft outline Forward Work Programme for COSC is attached as **Appendix A** for the Committee's consideration.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Overview & Scrutiny Committees relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Council's Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales, the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long-term - The approval of this report will assist in the planning of Scrutiny business in both the short-term and in the long-term on its policies, budget and service delivery.
- Prevention - The early preparation of the Forward Work Programme allows for the advance planning of Scrutiny business where Members are provided an opportunity to influence and improve decisions before they are made by Cabinet.
- Integration - The report supports all the wellbeing objectives.
- Collaboration - Consultation on the content of the Forward Work Programme has taken place with the Corporate Management Board, Heads of Service, Elected Members and members of the public.
- Involvement - Advanced publication of the Forward Work Programme ensures that the public and stakeholders can view topics that will be discussed in Committee meetings and are provided with the opportunity to engage.

8. Financial implications

- 8.1 There are no financial implications directly associated with this report.

9. Recommendations

9.1 The Committee is recommended to:

- a) Consider the proposed draft outline Forward Work Programme for the Committee in Appendix A, make any amendments and agree its Forward Work Programme.
- b) Identify any specific information the Committee wishes to be included in the report for the next two Corporate Overview and Scrutiny Committee meetings, including invitees they wish to attend;
- c) Identify any further items for consideration on the Forward Work Programme having regard to the selection criteria in paragraph 4.6.
- d) Note that the proposed draft Forward Work Programmes for the Subject Overview and Scrutiny Committees will be reported to the next meeting of COSC, with the comments from each respective SOSC following consideration in their June Committee meetings.

Kelly Watson

CHIEF OFFICER – LEGAL, HR & REGULATORY SERVICES

3 June 2021

Contact officer: Meryl Lawrence
Senior Democratic Services Officer - Scrutiny

Telephone: (01656) 643515

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Bridgend County Borough Council,
Civic Offices,
Angel Street,
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None.

Date of Meeting:	Report Topics:
Mon 5 th July 9.30am	- Revenue Budget Outturn 2020-21 - Council's Performance against its Wellbeing Objectives for 2020 -21 (Year End Performance)
Wed 1 st September 9.30am	- Budget Monitoring 2021-22 – Quarter 1 Revenue Forecast - Director of Social Services Annual report - Annual Safeguarding Report - Accommodation Board
Thurs 7 th October 9.30am	- Shared Regulatory Service - date to be confirmed with Board
Wed 1 st December 9.30am	- Budget Monitoring 2021-22 – Quarter 2 Revenue Forecast - Draft Medium Term Financial Strategy 2022-23 to 2025-26 and Budget Proposals - Q2 Performance Report 2021-22 (or Jan 22)
Wed 12 th January 9.30am	- Corporate Plan 2018-2023 reviewed for 2022-23 - Capital Strategy 2022-23 onwards - Replacement Local Development Plan - Scrutiny Recommendations on Medium Term Financial Strategy 2022-23 to 2025-26 and Draft Budget Consultation Process
Wed 2 nd March 9.30am	- Budget Monitoring 2021-22 – Quarter 3 Revenue Forecast - Employee Wellbeing

This page is intentionally left blank